

A SZATMÁRNÉMETI

KIR. KATH. FŐGIMNÁZIUM

1910—1911. ÉVI

ÉRTESITŐJE

SZATMÁR-NÉMETI,
NYOMATOTT A PÁZMÁNY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDÁBAN
1911.

Goethe „Hermann und Dorothea”-jának méltatása.

Az írók és költők műveiket nem a pillanat számára írják. Ezeknek művei az áldásthozó naphoz hasonlítanak. Amint a napnak életrekeltő, melegítő sugarai derüt és fényt hoznak a földre: úgy a világirodalmi termékek igazságai nemzedékről-nemzedékre szállanak, általános becsüek, mert még a késő századok is tanulságot, üdülést, élvezetet merítenek belőlük. Ez a remekművek jótékony hatása, eredménye. Nem porladnak el korukkal, amely teremtette őket, hanem az ihlet szellemtűzésében örök ifjuságot kapnak, örökké hirdetik az eszme, a szellem diadalát, mert az örök igazsággal együtt jár az örök, valódi szép is. Az erkölcsi világban pedig mindakettő elévülhetetlen. Megőrzik annak a nevét és emlékét is, aki a szépben az örök igazságnak valódi hirdetője.

Ilyen örökbecsű mű a világirodalomban Goethe „Hermann und Dorothea”-ja.

Goethet s így a „Hermann und Dorothea”-t sokan magyarázták és minden oldalról megvilágították.

A német magyarázatok alaposága szörszálhasogató reflexióival több oly dolgot lát a műben, amire a költő sohasem gondolt. Úgy járnak el, hogy a magasztos eszméknek, a legegyszerűbb kifejezéseknek bizonyos titokszerűséget tulajdonítottak. A költő maga e szóval jellemzi: hineingeheimnissen. Sajátságos az is, hogy némelyek Goethét pogánynak tartják és elítélik legremekebb alkotásait. Mások pedig a Hermann und Dorotheát a protestantismus dicsőítésének vélik. A költemény valódi élvezetét az ilyen igazságtalanságok csak csökkentik.

Az ilyen szempontok helyes és objektív méltatásra nem vezethetnek.

A költői művek aesthetikai és tartalmi magyarázatára nézve csak egy irányelv jogos. Az aesthetikaira nézve azon sza-

bályok az irányadók, amelyek a költemény külső és belső becsére vonatkoznak; a tartalomra s a benne kifejezett eszmékre pedig az erkölcsi alap, amely a műnek és a benne előforduló jellemek biztos alapja s ezenkívül az író életének és fejlődésének kiválóbb mozzanatai közül azok, amelyekkel a mű létrejött, összefüggésben azokkal, amelyek azt megelőzték.

Valamely mű abszolút költői becsének mértéke és foka bizonyos tekintetben azon vonatkozásoktól függ, amelyek belőle az általános emberire következtethetők.

Nem tudományos szempontokat akarok kutatni, célom inkább az, hogy a Hermann und Dorothea iránt való tiszta lelkesültséggel ennek szépségeit a magyar olvasóközönség s különösen az érettebb tanuló ifjúság előtt megnyissam.

1797. októberében készült el a „Hermann und Dorothea.” Legrégibb s mondhatni a legjobb ismertetés Schlegel A. W.-tól való. Megjelent¹⁾ az „Allgemeine Literaturzeitung” 1797. évfolyamának 393—396. számaiban. Jellemző benne a bíráló álláspont. A bevezető sorok ezek: „Habár ezen költemény tartalmára nézve a körülöttünk levő világban mozog és erkölcsünkkel, véleményeinkkel rokon, könnyen felfoghatólag, sőt bizalmasan kelti fel az általános részvétet: mégis — ami költői alapját illeti, oly jelenségnek fog feltűnni az ókor nem ismerője előtt, mely egészen sajátos és semmivel össze nem hasonlítható, a görögök barátja pedig azonnal az öreg Homeros előadás módjára fog gondolni. A tartalom és előadásmód látszólagos ellentéte a költemény műfaji meghatározására indít. Ezt eldönteni fontos kérdés.”

A költői alakra nézve nem lehet kétség. Hexameter, megfelel tehát az eposi alkotás első kellékének. Az a kérdés merülhet föl, hogy a tartalom megfelel-e a keretnek; a tárgy, amely a lehető legegyszerűbb, illő, méltó-e azon alakhoz, melyben előttünk megjelent? Ha nemmel kellene felelnünk, akkor Goethe költeményét elhibázottnak kellene tartanunk, azt kellene kijelentenünk, hogy a tárgy primitív egyszerűségéhez csekélyebb eszközökkel is találhatott volna magának alakot a

1) Ujabban: Schlegel A. W. Kritische Schriften 1. und 2. Theil. Az I. r. tartalma: Über einige Werke von Goethe: Torquato Tasso; Die römischen Elegien, Hermann und Dorothea. Berlin, 1828. Reimer.

költő. Mert mi is a tárgy? Dióhéjban ez: Egy kisvárosi vendéglős fia, kit anyja a városukhoz közel elvonuló menekülőkhöz ruhákkal és élelmiszerekkel küld, a menekülők közt egy leányt talál, akit megszeret, s akit feleségül is vesz. Bizony ez oly egyszerű tárgy, amely első pillanatra nem olyan, amely az eposz keretében megjelenhetnék. A tárgy egyszerűen köznapias. De a költő kezei között a teremtés processusán megy keresztül. Megbámuljuk s előttünk van az egész remek szerkezet.

A „Hermann und Dorothea”-t sokféleképpen nevezték el, *Richter* Frigyes (Jean Paul) idillnek tartotta. A legtöbb aesthetikus és irodalomtörténetíró idilli eposznak vallja. Az első elnevezés a költemény tartalmára, a második a külső előadásra és taglalatra vonatkozik.

Rosenkranz Károly ¹⁾ nemzeti idillnek mondja. Humboldt Vilmos szerint polgári eposz. Szerinte a fő princípium a művészet alapelvei fölött való eszméinek kifejezést adni és azokat rendszerbe szedni.²⁾ Nála a költemény magyarázata mellékcél, bár annak utánozhatatlan dikcióját szépen méltatja.

Goethe maga eposznak mondja. Tény, hogy „Hermann und Dorothea”-jában megvan az eposznak minden kelléke. Semmiféle eltérés nincs, amely jogosultságot adna arra, hogy a művet az idill műfajára kelljen leszállítani. Mert mi az idill és mi az eposz? Az idill elbeszélő költemény, amely a líra és az eposz mesgyéjén az egyszerű nép szenvedély nélküli életmódjával foglalkozik és szubjektív érzéssel, amely az idill lírai elemeit juttatja eszünkbe, a finomult életmóddal járó bajok vágyat ébresztenek bennünk egy elveszett boldogabb kor iránt, mely szebb, verőfényesebb; olyan, mint az érett ifjúkor, amelynek a tapasztalások között edződnie kell, amely az elmúlt gyermekkori éveknek az emlékezet ködén át fel-feltűnő boldogabb szakát óhajtja vissza. Ebből semmi sincs a Goethe költeményében. Az eposz egy hőst vezet elénk, melynek háttérében népek jönnek és tűnnek elő, tettben és erélyben mindegyik félisten. A keletkezés és enyészet processzusa váltakozik. De e kiváló alakoknak becse is az általános emberinek mértékével nő és fogy.

A hősi eposz (epopoeia) ott meríti természetszerűleg tárgyát, ahol a monda érintkezik a történelemmel. Az alakokon

1) Goethe und seine Werke II. kiadás 1857. 322—346.

2) Aesthetische Versuche. 1. r. 1799.

az öntudatra ébredő népelet egész naivitása ömlik el s a hős és ember egymást teljesen fedő fogalmak.

Most a hősi eposznak nincsen talaja, mert a jelenkor költőjének a naivitás nem olyan sajátja, mint az ókor elbeszélőjének. De hogyha a hősi eposz már a múlté, mely azt befejezi, a jelenkor költője is eposzi magaslatra emelheti tárgyát, ha ezt oly eszmével kapcsolja össze s oly háttérrel látja el, melyből a rajzolt jellemek plastikusan kiemelkednek s tetteikben, cselekvésükben az eszme méltó képviselőinek bizonyúlnak, s ha a költő mindazon eszközöknek hatalmában van, amelyek az eposz megteremtésére szükségesek. Különösen pedig, ha az eszmény szálaít úgy fűzi a szereplő jellemekhez, hogy ezek külön egyéniségükben feltüntetett érdekeik miatt, amelyekkel az általános emberhez állanak, megindítsanak, részvétet keltsenek. Az egyénítést épúgy megköveteli az eposz, mint a drámának legmagasabb faja, a tragédia. A hatást véve megelégedhetik a modern eposz más feltételekkel, mint az ókori, bár amaz úgy, mint ez, megköveteli, hogy az elbeszélő maga teljesen szenvedélytelenül játszassa le az eseményt és subjectiv reflexióival ne zavarja az események nyugodt lefolyását. Megelégedhetik pedig azért a hatás más feltételeivel, mert nem gyökerezik, nem gyökerezhetik a népalakulás izgalmas talajában. De az egyszerű polgári érdeknek, amelyet keretébe von, az általános emberinek magasabb fokra való emelésével általánosabb részvétet biztosíthat. Így keletkezhetik a polgári eposz. S ily tekintetben a „Hermann und Dorothea” az eposz minden kellékével rendelkezik. Goethe maga az eposz fő követelményének azt tartja, hogy sok jelentékeny jellem egy oly középpont köré egyesüljön, sorakozzék, amely elég hatásos legyen, hogy őket közös érdek mellett sajátosságaiknak kimondására ösztönözze.¹⁾

Ami pedig Goethe költeményét valódi eposszá teszi, az a szereplő személyeknek oly természetszerű egyénítése s oly jellemzése, amelyet semmiféle költői műben ily művészi alakításban fel nem találunk. De ő maga keveset mond a szereplő egyének jelleméhez, magunk előtt látjuk mindegyiket keletkezni és kidomborodni s mindegyik jelleméhez nem hiányzik egy tollvonás sem. Schlegel bírálatában is azon eredményre

1) Goethes Werke 39, 17. Das Hauptforderniss des Epos besteht darin, das viele bedeutende Charaktere sich um einen Mittelpunkt vereinigen müssen, der wirksam genug, sie anrege, bei einem gemeinsamen Interesse ihre Eigenheiten auszusprechen.

jut, hogy a „Hermann und Dorothea”-ban az eposz minden kelléke megvan; „a nyugalom és előadás pártatlansága; a teljes és élénk továbbfejlődés, főképen beszélgetéssel, amelyek az eposzi összhang miatt átalakulnak, a párbeszéd nyugtalanság és a zavar kikerülésével; a változatlan, az időzve tovalépő ritmus — mindezek feltalálhatók Goethe költeményében.”

A költő 1796-ban foglalkozott tárgyával. Ugyanez év decemberében írja Olaszországban időző barátjának, Mayer Henrik festőnek a költeményre vonatkozó sorokat: „Egy kis német város existenciájának tisztán emberi érdekét (das Reinmenschliche) az epikus tégelyben salakjától elkülöníteni és a világ színpadának nagy mozgalmait és változásait egy kis tükörből visszavetni iparkodtam.”

Goethe költeményének tárgyát „Ausführliche Historie derer Emigranten oder vertriebenen Lutheraner aus dem Erzbisthum Salzburg” című kis műből vette. A városka Gera volt. A költő alig tesz említést, hogy honnan merítette anyagát, művének meséje mégis annyira megegyezik az említett elbeszéléssel, hogy erről kétség nem lehet. Goethe csak a háttérén változtat, mert az eseményt a francia forradalom időszakába teszi és itt a Rajnán át menekülők azok, akik közül Hermann szíve választottját elveszi. Azzal, hogy az egyszerű történetet a francia forradalommal hozza bizonyos kapcsolatba, általánosabb érdeket kölcsönöz nemcsak a történetnek magának, hanem a benne szereplő egyéneknek is. Nagyon érdekelhet bennünket azon ellentét, amelyben a költemény erkölcsi lényege gyökerezik, azon ellentét t. i., amely a forradalmi erő, a szenvedélyekké fajuló irgalom rombolása és pusztítása, valamint a csendes, céljaiban az emberiséget fenntartó és megújító s polgárosult viszonyok között szilárd erkölcsi alapokon nyugvó házassági intézmény közt mutatkozik.

A költemény kilenc énekre oszlik. Herodotos történeti könyveinek mintájára mindegyik ének egy-egy múzsa nevével ruházta fel.

A kilenc ének közül csak az I., IV. és VIII. és IX.-ikkel foglalkozom, mert ezek a legszebbek és ezeket olvassa az érettebb tanuló ifjuság.

A Rajnán túl felrázta a forradalom a békés lakosokat. Egy része menekül, átjön a Rajnán, hogy a zavar idejében

magának békés tanyát keressen. A menekülőket utjok egy városkától nem messze vezeti el, melynek lakóseit részint a kíváncsiság, részint a részvét kicsalja az elűzöttek menetének megtekintésére.

A városka piacán, házának kapuja alatt ül az Arany Oroszlánhoz címzett vendéglő tulajdonosa feleségével. Részvéttel beszélgetnek az elűzöttek sorsáról. Fiát, Hermannt az anya már elküldötte ruhával és élelmiszerekkel, hogy a szerencsétleneken segítsen. A városka lelkésze és gyógyszerésze visszatérnek sétájukról és hozzájuk csatlakoznak. A vendéglősné résztvevőleg tudakozódik az elűzöttek sorsa iránt; a gyógyszerész le is írja azt, a mit látott, de a vendéglős, ki a kényelem barátja, nem szeret gondolataival sokáig időzni a nyomor mellett és vendégeit a hűvös hátulsó szobácskába hívja egy pohárka rajnaira, a hol a beszélgetést tovább folytatják s a hol a vendéglős gondolatai csakhamar a szép új kocsira tévedeznek, melyen Hermann a szerencsétleneknek különféle adományokat vitt. Ő szívéből kívánja a békét s örülne, ha a béke egyszersmind tartózkodó és félénk fia részére nászünnep volna; a kocsi, a hazajövő Hermannal a kapu alatt az udvarba robog, s ezzel végződik az első ének, melynek címe: Sors és részvét. (Schicksal und Antheil.)

A költő azonnal az esemény folyamába helyez bennünket; s a szereplő személyek nagyobb részének — ha nem is a főszereplők jellemének, némely alapvonásait ismerjük meg, amelyekből biztosan lehet jellemükre következtetni.

A vendéglős magamagát jellemzi, mikor nevének mondja: Dicséretesen cselekedtél, hogy elküldéd a fiut ócska vászonnal, étellel és itallal, hogy a szegénynek ajándékozza; mert — nem kevés önérzettel teszi hozzá — adni a gazdagok dolga (Geben ist Sache des Reichen).

Ezt meg a fiú jellemzésére mondja: Mint hajt a fiú s mint fékezi a méneket!

Az asszony könyörületes érzületét ismerjük már; a költő okosnak, értelmesnek és tisztosnak nevezi. De megismerjük e szavaiból is: „Nem örömet ajándékozom el az elviselt vásznat, mert sokféleképpen lehet használni és pénzért nem kapható, mikor szükség van rá. De ma szívesen adtam némely jobb darabot is a cihákból és ingekből, mert aggokról és gyermekekről hallottam, kik mezítelenek.” A gyógyszerész, ki a lelkéssel a tisztos párhoz csatlakozik, agglegény, a ki

majdnem bosszankodik azon, hogy a nép kíváncsi volt megnézni a menekülőket s nem gondol arra, hogy hasonló sors őt is érheti. Ezt megbocsáthatatlannak találja; de vigasztalódik, hogy ez az ember természetében rejlik. A lelkész felel neki; habár őt is később ismerjük meg kellőleg saját szavaiból, a költő is rövid jellemzését adja: „És monda reá a nemes, értelmes lelkész, ő, a város dísze, ifjú, közelebb a férfikorhoz. Ez ismerte az életet és a hallgatók szükségleteit, át volt hatva a szent iratok magas becsétől, melyek az emberek sorsát és érzületét leplezik. S így ismeré a legjobb világi iratokat is.”¹⁾ S feleletében a lelkész valóban azon erős intelligenciával felruházottnak mutatkozik, melyet a jellemző sorokban olvasni alkalmunk van: „Ha a kíváncsiság nem csábítaná az embert erős ingerrel, megtudná-e valaha, hogy a világi dolgok mily szépen viszonylanak egymáshoz? Mert előbb kívánja az újat, azután keresi a hasznosat ernyedetlen szorgalommal, végre a jóra vágyik, mely őt felemeli és becsessé teszi. Ifjúságában vidám kísérője a könnyelműség, mely elrejtí előle a veszélyt és a fájdalmas bajnak nyomait üdvös gyorsasággal megsemmisíti.” Mesteri — egyszerűségében — a leírás, melyet a gyógyszerész a látottakról az asszony kérésére ad; a menekülők közt uralkodó zűrzavart, mely az ily alkalmakkor mindig elkerülhetetlen; a kényelmet szerető vendéglős megindul ezen szavak hallatára és azon kívánságának ad kifejezést, vajha Hermann velük találkozónék, őket vigasztalná és ruházná. A gyógyszerész elgondolkozik s nem igen akar hozzálátni a borhoz, melylyel a vendéglős őt a hátulsó szobácskában megkinálja, azon biztos hitének adva kifejezést, hogy az Isten, ki a városkát az utolsó 20 év előtt történt tűzvész óta megkimélte a bajtól, nem fog minden fáradságot újra megsemmisíteni. A lelkész vidáman és gyengéden felel erre, hogy maradjon meg szilárdan hitében érzületében, mert ez a szerencsében értelmessé és biztossá tesz, a szerencsétlenségben a legszebb vigaszt nyújtja és a legjobb reményt éleszti.²⁾ A vendéglős azt feleli, hogy sokszor csodálkozással üdvözölte a Rajnát s most úgy tűnik fel előtte, mint védgát

1) Und es sagte darauf der edle verstandige Pfarrher,
 Er, die Zierd der Stadt, ein Jüngling, näher dem Manne,
 Dieser kannte das Leben und kannte der Hörer Bedürfniss,
 War vom hohen Werthe der heiligen Schriften durchdrungen,
 Die uns der Menschen Geschick enthüllen und ihre Gesinnung
 Und so kannt er auch wohl die besten, weltlichen Schriften.

a franciák ellen. Óhajtja a békét s mikor a béke ünnepét fogják a templomban ünnepelni, kívánja, hogy akkor Hermann is mátkájával elhatározva lépjen a lelkész elé az oltárhoz; s a béke szerencsés ünnepe a jövőben házi örömeinek is évnapja legyen. „De nem örömet látja az ifjút, a ki oly tevékenyen mozog a házban, a házon kívül oly lassúnak és tartózkodónak. Nem tetszik neki, hogy a fiatal leányok társaságát kerüli.”

Egész figyelmünk felébredt Hermann iránt. A részletek, melyek lelkünk húrjait rezgésbe hozták, az élet azon nemes felfogása, mely a lelkész páratlanul szép szavaiban nyilatkozik; a tiszta, derült világnézet, amely az igazgyöngyökké vált gondolatokból felénk sugárzik; a vendéglősnek Hermannról ejtett szavait, melyek az utóbbi jellemének teljes leleplezését még függőben hagyják: mitsem zavarja azon mozgalmas kép, melyet a gyógyszerész a menekülőkről nyujtott. Az háttérbe szorul, de megindító reliefet nyer az emberbaráti könyörület, mely e jó emberek tetteiben és szavaiban nyilatkozik.

„Hermann und Dorothea”-nak legerősebb oldala: a személyek egyénítése. Az ellentétek maguk nem erős szenvedélyek eredményei, hanem a szereplő személyek egyéni vonásai, mely egyéni vonások egyszersmind emberiek is; — epikus nyugodtsággal mutatja be nekünk a költő az emberi természet különféleségét, amint azt a nevelés, életnézet, tapasztalás, vérmérséklet meghatározzák. A bonyolódás, ha itt arról szó lehet, ott mutatja első szálait, hol az apa és fiú csak látszatban különváló érdekei erőszakosabb ellenkezésbe jutnak s Hermann, atyja határozott akaratával szemben, inkább szó nélkül hagyja el a szobát, mintsem hogy bevallaná, hogy Dorotheát szemelte ki magának feleségül, kit erősnek és elszántnak talált a szerencsétlenségben s ki hozzá való nő. Azért eltávozik s bánatát megy kisírni le a körtefához, hol anyja felkeresi, még mielőtt atyjának szemrehányásokat tett volna a fiúval szemben követett eljárása miatt.

Ha Hermann szenvedélyesebb jellem s nem ama inkább belsőleg fejlődő, mely itt a félnék tartózkodás és erőslelkűségnek sajátságos vegyületéből áll, akkor a szerelmét felkeltő rendkívüli körülmény nélkül nehezen volna lélektanilag indo-

2) Haltet am Glauben fest und fest an dieser Gessinnung;
Denn sie macht im Glücke verständig und sicher im Unglück
Reicht sie den schönsten Trost und belebt die herrlichste Hoffnung.

kolható a vonzalma. De a való szerelem és vonzalom csak a szívek kölcsönös ismeretén alapszik s mikor ismerhetnék fel egymást a szívek jobban, mint mikor rendkívüli körülmények közbenjöttével megszabadulva a konvencionális formák nyűgétől egész eredetiségében nyilatkoznak és nyilatkozhatnak? Egész erejében megragadta Hermann a Dorothea iránti vonzalom, melynek rendkívüli lénye szíve mélyében felzavarta az érzelmeket, bár vonzalma sajátságos voltát maga is érzi; azért nem is mer atyja szigorú szavaira szólni. De látni fogjuk, mily művészi hatással indokolja a költő e vonzalmat, mely indokolás a lelkész szavaiban nyer kifejezést a negyedik énekben, melyet most megismerni akarunk, — s melynek címe: Anya és fiú. (Euterpe.) (IV. ének.)

Az anya keresi fiát a szokott helyeken, ahol tartózkodni szokott, a ház előtti kőpadon, az istállóban, hol maga szokta a csikókorukban vett lovakat gondozni s itt tudja meg, hogy a kertbe ment. Hasonlíthatatlanul szép az anya útja a körtefáig; menetközben az anya jellemvonásaihoz a gondos és figyelmében mindenre kiterjedő háziasszony jellemvonásai járulnak és megismertük egyszersmind a jómódú vendéglős vagyonos állapotát. Két nagy udvaron kell keresztül mennie, míg a kerthez ér, mely a városka faláig terjed. De útközben a dús növényzet örömet felkeltvén, mindenütt van valami igazítani valója. A költő élénk leírását nyújtja a kertnek, a mellette elterülő szőlőnek, a lugasnak s a gondos nő előre örül a bő szüretnek, melyet oly nagy örömmel ünnepelnek meg a városkában. Már kétszer, háromszor hívta fiát, de csak a visszhang felelt neki s kezdett egy kissé nyugtalankodni; már a szőlőkertet is elhagyta s a mezőre ért s örült a hullámozó „arany erőnek”, („goldenen Kraft”,) a dús aratást ígérő kalászsoknak s a dombon álló nagy körtefa felé tartott, mely a vendéglős földbirtokának határán állott. Hermann valóban ott ült. Az anya fia vállára tette kezét, a fiú megfordult s ekkor vette észre az anya, hogy Hermann sírt. Ez gyorsan leszáritja könnyeit — a költő jellemzetesen teszi hozzá, „der Jüngling edlen Gefühles” (a nemes érzelmű ifjú) teljesen a régiek szellemében, ezáltal mintegy kimentve az ifjút, hogy könnyeit nem kell szégyenlenie. Az anya pedig meglepetve kérdezi, hogy minek keresi a magányt és mi készíti a sírásra; az ifjú pedig, aki szíve óhajának teljesülésében nem igen bízott, összeszedé magát (nahm sich zusammen) s azon

elhatározását adja tudtul anyjának, hogy megindulva azon, amit ma látott és hallott, fegyvert akar ragadni a haza érdekében, mert közel az ellenség, mert folyamok és hegyek semmit sem jelentenek azon „rettenetes népnek”, mely zivatarképen közelg. Kebelében a vágy és bátorság felébredt, hogy hazájának éljen. S bizonyos büszke önérzettel teszi hozzá, vonatkozással atyja feddő szavaira: „Azután mondja atyám, hogy keblemet nem hevíti a becsületézés s nem vágyom magasabbra?” Az anya azonban mélyen szívébe lát fiának s csendes könnyekre fakad. S épen azért, mert fia érzületét megítélni képes, természetesnek látszik előttünk, hogy azért, a miért egy harmadik Hermannnt fennen dicsérte volna, ő csak feddheti, mert szíve valódi szándékát eltitkolja előtte. A finom jellemzés bámulatos magaslatán áll a költő, mikor Hermann vallomásában elismeri, hogy előbbi szavai csak félig igazak voltak, s hogy azokat a szívét emésztő érzelmeinek elrejtése céljából mondotta. S mintegy megnyugvó lemondással ejti e nem keserűség nélküli szavakat: „S hagyj óh anyám! miután hiú óhajokat táplálok keblemben, életem is hiába múljék el.”¹⁾

Az anya most egészen tisztában van fia érzelmével s sok szóba nem is kerül, hogy Hermann egész titkát megtudja s azért a nőnek sajátos gyorsaságával egyszerre akarja ketté vágni a csomót és egyszerűen, minden körülírás nélkül mondja neki:

Az elzúllott leány az, kit te választál magadnak.

S a fiú élénken felelt rá: „te mondd, kedves anyám.” — A jelenet, mely e vallomást megelőzi, ahol Hermann hangosan kisírja bánatát anyja kebelén, éppoly elragadó és Hermann szívéből a legszebb tanúságot tevő, mint az, mely a vallomást követi s melyben a fiú erőteljes vonásokban írja le erős és kitéphetetlen szerelmét. Mindkettő mélyen meghat az igazságával és őszinteségével, mely a fiú minden szaván előmlik.

Az anya nem veszi el reményét; reméli, hogy az atya beleegyezését fogja adni, habár a leány szegény is, ha jó és derék. Az anya és fiú között — „wie Felsen umbewegt

1) Und so lasst mich o Mutter, denn da ich vergebliche Wünsche Hege im Busen, so mag auch mein Leben vergeblich dahingehn.

und stolz, will keiner dem Andern sich nähern” — ő ismét elvállalja a közvetítő szerepét, mert ő tudja, neki szíve mondja:

„Wenn die Stunde nicht kommt, die rechte, wenn nicht das rechte Mädchen zur Stunde sich zeigt, so bleibt das Wählen im Weiten, Und es wirkt die Furcht die falsche zu greifen, am meisten.”

De, habár tudja, hogy Hermann az atyja iránti tiszteletet sohasem sérté meg, azt is tudja, hogy egyébhez, mint a gazdasághoz nem volt és nincsen is kedve, azért nem mulasztja el neki anyai jószággal, vonatkozással az atyának némelykor heves, de alapjában jó és engedékeny jelleméhez azon figyelmeztetést adni:

„Ámde kíván jó szót, s ezt kívánhatja te tőled
Mert atya ő! . . .”¹⁾

Az anya jelszava lévén: aki mer, az nyer, fiával azonnal indul, azon reményben, hogy a lelkész segítségükre lesz s az atyát más gondolatokra bírják. Útközben pedig a fontos szándékról gondolkodnak.

A nyolcadik énekben (Hermann und Dorothea; — Melpomene) a költő Hermann és Dorotheának útját írja le a városkába. Holdvilágos este van. Dorotheát élénken foglalkoztatja az új viszony, melybe lép s az őszinte lélek, mely mindenekfölött az egyenes utat becsüli. Kérdezi Hermanntól, mikép viselje magát szülőivel szemben, hogy őket megnyerje. Hermann őszintén felel, sőt bizalma, mely irányában határtalan, atyja kis hibáit sem hallgattatja el vele. De Dorothea még többet akar tudni, még azt is kérdezi tőle, hogy vele szemben mikép viselje magát. Ezt csak erős, rendületlen érzület (Gesinnung) kérdezheti, párosulva a mocsoktalan tiszta gondolkozásmóddal. Azon fa alá értek most, melyen e délután Hermann bánatának okát panasolta el anyjának. A hold fényesen világolt s a ház körvonalait mutatta, melyben hajlékot, tanyát lel a számüzött leány. A jelenet, melyben Dorothea elhibázza a lépcsőt és elbotlik, s hogy el ne essék, Hermannra kell támaszkodnia, Hermann habozása, hogy való szándékát elmondja-e és tisztelettel vegyes tartózkodása, miután Dorothea

1) Aber ein gutes Wort verlangt er und kann es verlangen;
Denn er ist Vater ! . . .

ujján ismét érzi a gyűrűt, az a mély erkölcsi érzés, mely szóban és tettben nyilatkozik — mindez antik egyszerűséggel van előadva s a költőt azon klasszikus magaslaton mutatják, melyet elérni csak keveseknek adatott.

A szülők, a lelkész és gyógyszerész, különösen pedig az előbbieket türelmetlenül várják Hermann visszatértét. Ők Hermannal a mennyasszonyt várják s nem sejtik, hogy Dorothea mint cseléd lépi át a küszöböt. Az ebből támadt félreértések egy gyors megoldást nyerő bonyolódást okoznak, mely az egyének magas emberi becsét annál jobban tünteti fel.

Feltűnő a 9-ik ének (Aussicht — kilátás; Uránia) kezdete. A költő a múzsákhoz fordul; s a segélykérést, mellyel az eposzköltő művét elkezdni szokta, itt a 9.-ik ének kezdetén látjuk. Ugy hisszük, hogy itt találhatunk némi vonatkozást az egyes énekek elnevezésére, a költő segélykérése itt a megoldásra vonatkozik. Kéri a múzsákat, hogy a kedves pár szövetségét valósulni engedjék.

A társaság türelmetlenkedik, sőt az anya már aggodalmának is kifejezést adott Hermann elmaradása miatt. Ekkor megnyílt az ajtó és annak küszöbén megjelent a pár. Hermann érzi helyzetének kényes voltát, s miután Dorotheát szülőinek ajánlja, kéri a lelkészt, hogy oldja meg a csomót, melynek kifejlésétől borzad, mert nem mátkájául kérte a leányt, hanem ez cseléd gyanánt lépte át a küszöböt. A lelkész szólni is akar, de az atya, ki nem sejt és nem sejthet semmit, öntudatlanul és egészen eltelve az örömtől, hogy fia jót választott, oly szavakkal szólítja meg Dorotheát, hogy ez, ki cselédnek hitte magát a házban, melybe lépett, mélyen sértve érezhette magát. Az atya önelégült szavai a leány szívét mérges törként érintették, a vélt gúny sajátságos izgalomba hozta a nő kedélyét és természetével meg nem egyező hevességgel tesz szemrehányást az atyának, mondván, hogy teljesen ismeri magát és a viszonyt s kérdi, nemes gondolkozásmódra mutat-e őt ily gúnnyal illetni? A lelkész egyszerre ketté vághatta volna a csomót, felvilágosítván az atyát a félreértésről; a költő azonban nem akarta, hogy a leány egyéniségéből a legkisebb vonás hiányozzék, azért a lelkész még tetézi a keserűséget, melyet már az atya gúnyja okozott neki s kedélyének kipuhatolása végett, habár látja a leánynak visszatartott fájdalmát, és szemében a könnyeket, vizsgálni akarja a leány megindult kedélyét és kísértő szavakkal („mit versuchenden Worten”)

fordul hozzá, mondván, ha az úr szeszélyeit túrni nem képes, nem igen való szolgálatra, miután már az atya tréfája is oly mélyen találja őt; mert mi sem természetesebb, mint a mit az atya mondott. — Dorothea valódi nőies és mégis büszke jelleme válaszában nyilatkozik egész eredetiségében és fenségében. — Keble túlrad az érzelmektől, tovább nem bírja visszatartani az érzelmek rohamos folyását és forró könnyeket sírva válaszol a lelkész szavaira: „Az okos ember, ki fájdalunkban tanácsot ad, sohasem tudja, mily kevéssé képes a hideg szó keblünket azon szenvedésektől megszabadítani, melyeket a magas sors reánk rótt. A beteg a leggyengédebb érintést is érzi.” Dorothea el akar menni, nem szabad a házban maradnia, felkeresi szegény övéit, kiket a szerencsétlenségben elhagyott, a maga részére keresve a jót. S mivel erős elhatározása ez, azért bevallhatja, a mi különben éveken át szívébe rejtve lett volna. „Mélyen találta az atya gúnyja, nem azért, mert büszke és érzékeny, ami a cselédhez nem illik, hanem mert vonzalom keletkezett szívében az ifjú iránt, ki ma szabadítójaként jelent meg előtte. Bevallja azt is, hogy hizelgett neki a gondolat, hogy talán megérdemelheti őt. S most belátja, hogy a szegény leány mily távol áll a gazdag ifjútól, habár amaz a legderekből volna.” Rendkívül nemes gondolkozása azon szavakból tűnik ki, mikor azt mondja, hogy mindezt azért említette, hogy szívét félre ne ismerjék, melyet a véletlen sértett meg, hogy eszméletét visszanyerje. Most azonban ne tartsa őt vissza semmi, nem a mély éjszaka, a zuhogó eső, a menny dörgése, a zakatoló vihar. Bámulatos művészi öntudatossággal játszatja bele a költő a természet működését is e jelenetbe.

A leány ki akar menni az ajtón, az anya azonban megöleli és csodálkozva kiállt fel: Mit jelent ez? Te fiam jegyese vagy! Az atya azonban, ki még mindig nincsen felvilágosítva, bosszankodva mondja, hogy nem szereti a könnyeket, ellenére vannak; és kellemetlen reá nézve, hogy engedékenységeért így végződik a nap. „Végezzetek, én lefekszem.” Az öreg már elmenni készül, de a fiú könyörögve áll elébe; kéri, hogy ne haragudjék, mert minden zavarnak ő az oka, e zavart a lelkész még színlelésével növelte; s kéri a lelkészt, hogy szóljon már ő. A lelkész pedig, ki inkább örül annak, hogy ő épen e zavar növelésével célját elérte, mosolyogva kérdi, hogy másképp lehetett-e volna Dorothea ajkairól a szép

vallomást hallani s oly mély pillantást vetni kedélyébe? Azért biztatja Hermannt, hogy csak beszéljen maga, nincs itt szükség az idegen nyilatkozásra. És Hermann elsősorban Dorotheát világosítja föl. — Szíves szavakban mondja neki, hogy ne bánja a könnyeket és a múltó fájdalmat, ők megvalósítják szerencsáját. Nem azért jött a kúthoz, hogy az idegen, derék leányt cseléd gyanánt szegődtesse, hanem hogy szerelmét megnyerje. Tartózkodó, félénk tekintete nem láthatta szíve vonzalmát s csak nyájasságot látott szemében, mikor a kút csendes tükrében üdvözölte. Azért már az is fél ajándék volt reá nézve, hogy a házba hozhatta. Légy áldott — mondá végül hozzá — mert íme te magad fejezed be. — A leány mély megindulással tekintett az ifjúra, — A többieknek pedig a lelkész magyarázott meg mindent. A leány keccsel meghajol az atya előtt és kezet csókolva mondja: „Ti igazságosan megfogtok bocsátani a meglepettnek, előbb a fájdalom könnyei voltak és most öröme; bocsássátok meg amaz érzelmet és bocsássátok ezt is, és hagyjatok magamat beletalálnom a boldogságba, mert új nekem! Igen, az első boszantás, melynek én — a megzavarodott — voltam oka, legyen egyszersmind az utolsó is! Amire magát a cseléd kötelezi, hűséges szolgálatra, azt tegye meg nektek a leány.”¹⁾ Az atya, ki érzelmein alig bír uralkodni, könnyeit elrejtve megöleli, az anya is megöleli és megcsókolja, és — hallgattak a könnyező nők. — A lelkész az atya és az anya ujjairól lehúzza a jegygyűrűket, eljegyzé Hermannt és Dorotheát. Az aranygyűrűnek ismét azon rendeltetése legyen, hogy szorosra fűzze a szövetséget, mely hasonló legyen a régihez. Eljegyzi és megáldja őket a szülők akaratával. A szomszéd, — a gyógyszerész — pedig nem fukarkodik üdvözlétével. — De mikor a lelkész az arany karikagyűrűt Dorothea ujjára húzza, a másikat is meglátja, mely Hermannt történetünk folyamában többször visszatartóztatá vallomása kimondásától. A lelkész tréfásan megjegyzi, nehogy az első vőlegény tiltakozzék az oltárnál! Dorothea erre egy pillanatot szentel az elhunytak, ki egy nagy és

1) Ihr werdet gerecht der Überraschten verzeihen,
 Erst die Thränen des Schmerzes und nun die Thränen der Freude.
 O vergebt mir jenes Gefühl, vergebt mir auch dieses
 Und lasst nur mich ins Glück, das neu mir gegönnte mich finden!
 Ja, der erste Verdruss, an dem ich Verworrene Schuld war,
 Sei der letzte zugleich ! Wozu die Magd sich verpflichtet,
 Treu zu liebendem Dienste, den soll die Tochter euch leisten.

nemes eszme szolgálatában áldozta fel életét; s Dorothea szavaiból ismerjük meg a szeretetre méltó, a nemesért és jóért hevülő ifjút, kit a forradalom árjai eltemettek. Mily nemes önmegtagadás nyilatkozik e szavakban: „Ha új lakás, új egyesülés csábít téged, élvezd hálával, amit ezután a sors neked nyújt.”¹⁾

Hermann, ki igazi férfi, boldognak és erősnek érzi magát. Nagyobb becse van előtte mindennek: Te enyém vagy — mondja — s így az enyémnél enyémebb, mint valaha. Bekövetkezhető zavaroktól nem fél, azért boldogságát erővel és bátorsággal, nem pedig aggódva akarja élvezni. S ha most, vagy jövőben fenyegetne az ellenség, te készíts el a harcra s add kezembe a fegyvereket. Ha érzem, hogy te véded a házat és a szülőket, keblem biztosan elébe áll az ellenségnek. — S ha mindenki úgy gondolkoznék, mint én, akkor a hatalom kelne fel a hatalom ellen és mindnyájan örülnének a békének.”²⁾

Röviden a költemény jellemeiről.

Az eljegyzés tényével végződik a költemény. Előttünk fejlődnek és előttünk nyerik tökéletes bevégeztségüket a jellemeik. De nem egy oldalról, hanem minden oldalról ismerjük őket úgy, hogy róluk teljes képet alkothatunk magunknak. A világosság mellett ott van az egyikben is, a másikban is az egyéniséget annál jobban feltűntető csekély árny. — Aligha szeretnők őket annyira, ha emberileg szép jellemükbe emberi gyarlóság egy-egy vonása nem vegyülne; de örülünk annak, hogy a világosság, a fény, majdnem mindegyikben túlnyomó.— Így a vendéglősben egy kis hiúság és szeszély mellett, — a közügyekért szívesen áldozó polgár jellemét ismerjük meg, a társadalom munkás, derék, hasznos tagját. Hermannban a félénk tartózkodás mellett, a lelke mélyében becsületes, a józan munkásság iránt fogékony ifjút, ki a természet üde levegőjében folyó verejtékes munkát szereti és testben, lélekben egyaránt erős, véstől, vihartól nem fél s kész vele megküzdeni. — Az anya jellemébe árny nem vegyül, az egyszerű gondol-

1) Locket neue Wohnung dich an und neue Verbindung,
So genieße mit Dank, was dann dir das Schicksal bereitet.

2) Und gedächte jeder wie ich, so stünde die Macht auf
Gegen die Macht und wier erfreuten uns alle des Friedens.

kozású nő, anya és hitvestársé. — A lelkész jellembe sem vegyül legkisebb árny sem. S a költő mély öntudattal rajzolta e jellemet, a lelkész hívatásának felfogásával. Hisz ezek példájául kell neki szolgálnia, tanáccsal, tanítással kell ellátni hiveit, kik egész életükön át annyiszor reá szorúlnak; s kevesebb emberi gyarlóságot kitől várhatnánk inkább, mint attól, kinek szavára annyian hallgatnak s ki példaadásával annyi üdvöset és jót teremthet — az Isten szolgájától? És valóban bámulással vegyes tisztelettel tekintünk a lelkészre, ki mindegyikük felett áll, szavaival vigasztal. Óh mi szívesen bízza magát ily vezetőre az ember, ki sokszor az ok és okozat közti viszonyt kikutatni nem tudja s így idegen segítségre szorúl a bánat és keserűség napjaiban?

Magas és tiszta Dorotheának a jelleme. A legnagyobb mértékben gyengédnek és érzékenynek bizonyúl. Humboldt Vilmos meg nem egyezőnek tartja a női természettel Dorothea hősie tettét, melyet a bíró a lelkésznek oly egyszerű és megindító szavakban beszél el. Pedig a rendkívüli körülményeknél fogva, a melyek miatt a gyenge leány tűzhelyéről elűzetik, nemcsak megegyező tett a női természettel, hanem nagyon is természetes: a veszély pillanata óriási erőt kölcsönöz a gyengébbnek is, és nem kell-e Dorotheának is a legvégsőre határozni magát, a mikor saját és az általa védett gyermeklányok becsülete megóvásáért a természetével ellenkező hősi tette ragadtatja magát. Határozottan öntudatosnak kell tehát tartanunk a költő eljárását Dorothea jellemének megalkotásában is. Dorothea a pillanat kényszerének hatása alatt cselekedett úgy, amint cselekedett, s jellemének e vonását épen e kényszerítő hatás szülte, — az önvédelem jogát kellene tehát megtagadnunk a nőtől, ha cselekedetét jellemének rovására kellene írunk; zavaros időkben a nőnek sem elegendő fegyver a — könny. — Ez értelemben még kalandszerű vonásnak sem lehetne nevezni. A történet folyamában pedig, amint alkalmunk van Dorotheát jobban megismerni, gazdag kedélyét, nemes szívét, egészséges, tiszta érzületét, mely ép oly ment az üres érzélgéstől, mint a fagyos tartózkodástól, azon elszántságot, mellyel a meg nem szokott kényelmetlen helyzetbe találja magát s tehetsége és ereje szerint még így is szívesen van mások segítségére; mindezekben egy oly női lélek igazi jellemvonásait látjuk, mely megóvja a ferde, gyenge, csak a külszinre számító nevelés káros befolyásától, szépen és üdén fejlődhetett. A költő

teremtő szellemének egész varázsával árasztotta el Dorothea egyéniségét s az üde természetesség, mely szavait és tetteit jellemzi, valóban megindít és elragad bennünket.

A gyógyszerész önzése is enyhül némiképen azzal, hogy mások örömein örülni tud.

A bíró nemes magatartásában, egyszerű szavaiban az elkerülhetetlen bajokban való bölcs megnyugvás nyugodt megadás szellemét árulja el.

Zárom méltatásomat a költemény dikciójára vonatkozó véleményekkel.

„Hermann und Dorothea” egészben és részleteiben nagy mértékben megindító, sőt lélekemelő. A benyomás tiszta, derült és üdítő. Ez egészen a költő érdeme, ki az egyszerű tárgyat a teremtő művész öntudatosságával dolgozta fel; az átlátszó szerkezet mellett, mely a költemény taglalásában nyilatkozik, a költői dikciónak majdnem utolérhetetlen példáját adta. Mert kétségkívül az, hogy a kompozíció és dikció tökéletessége nélkül akármely költemény harmonikus hatást előidézni nem képes. „Hermann und Dorothea”-ban pedig mindkettő oly szerencsés módon egyesül, sőt a költő az egyiket oly szerves egységbe hozta a másikkal, hogy azt csak az époszi egység rovására képzelhetnők másként.

„A dikció szépsége — mondja Humboldt Vilmos — Hermann und Dorotheából egyes példákon mutatható ki és érezhető.” — Az egész költemény egyetlen egy helyén sem találunk fölösleges diszt, kelletlen ismétlést, vagy általában oly kifejezést, mely erősebb, pompásabb volna, mint ahogy a tárgy megkívánja. A költészet szónokias stílusával, melyet a külföld költőinél oly gyakran találunk, mi sem ellentétesebb, mint költőnk előadásmódja. Mindenütt csak a tárgyat írja le, de mindenütt csakis azt, egész és teljes tartalmában. Ahol nagy természeti jeleneteket ír le, kifejezése érzékies, pompás és merész. Hermann és Dorothea este, mikor a nap épen lemenőben van, hazafelé mennek. Mily nagyszerűen festi a költő e jelenetet: — „így elébe ment a kettő a lehanyatló napnak, mely viharral fenyegetőleg mélyen a felhőkbe rejtőzött és tüzes pillantásokat a fátyol mögül majd itt, majd ott, sejtelmes világítással ragyog a mező fölött.”¹⁾

¹⁾ Also gingen die zwei entgegen der sinkenden Sonne
Die im Wolken sich tief, gewitterdrohend, verhüllte,
Aus dem Schleier bald hier, bald dort mit glühenden Blicke
Strahlend über das Feld die ahnungsvolle Beleuchtung.

Éj lesz.

„Gyönyörűen fénylett a teli hold le az égről; éj vala, egészen elfedve a napnak utolsó fénylése; s így előttük fekvének tömegekben egymás ellenében világosságok, fénylők, mint a nap, és sötét éjszakák árnyai.”¹⁾

Érett rozsföld hullámzik a levegőtől mozgatva ide és oda. Arany erőnek nevezi, mely az egész mezőn mozog. De a leírásoknál is láthatni, hogy az érzéki tárgyakat nemcsak az érzékek kedvéért festi, hanem egyuttal képzeletünket is mélyebben hangolja s mindent jellemzetesen rajzol, mindent vonatkozással azon hatásra, melyet reánk gyakorol. Mert előadásmódjának ez szép sajátossága. — Úgy mint egyáltalán mindig egybekapcsolva adja elő az alakot az érzülettel, épúgy mindig oly kifejezést választ, mely mind a kettőt, az elsőt egyéniségében, a másikat egész igazságában mutatja. Sajátos művészete van, egyes melléknevekkel sokat képes kifejezni, legtöbbet azokkal, melyek az első pillanatra nagyon egyszerűeknek tetszenek . . . Ahol indulatokat fest, vagy pedig igazságokat mond, minden szót kerül, mely túlzottnak vagy mesterségesnek tetszhetnék, vagy mellyel egyáltalában a legegyszerűbb érzelem nem rokonszenvezhetne; de ezzel ismét mindent egybekapcsol, ami az egyszerűséggel megfér. Ezáltal minden kifejezésben van mély tartalom s bizonyos antikszerűség, s az erény, szerencse, élet fogalmai nála oly tartalmat és teljességet kapnak, melyet más költőnél hiába keresünk. Nem szavaknak és leírásoknak tetszenek azok már, hanem azon érzelmek maguk, amint a szívből ömlenek. Ilyen a halál képe a lelkész beszédében: „S mosolyogva monda a lelkész; A halál megindító képe a bölcs előtt nem rém s a jámbor előtt nem vég; amazt újra az életre ösztönzi és cselekvésre tanítja; emennek a jövő üdvre való reményét erősíti a búbánatban; mindkettőnek életté lesz a halál. Az atya igaztalanul járt el, mikor az érzékeny gyermekeknek a halált mutatta a halálban. Mutassák az ifjúnak a nemesen érő aggnak becsét s az aggnak az ifjúságot, hogy mindakettő az örök körnek örüljön és így az élet teljesüljön az életben!”²⁾

1) Herrlich glänzte der Mond, der volle, vom Himmel herunter
Nacht war, völlig bedeckt das letzte Schimmern der Sonne,
Und so lagen vor ihnen in Massen gegen einander
Lichter hell wieder Tag, und Schatten dunkeler Nächte.

Schlegel A. W. szerint a főbenyomás a megindulás, de nem érzelgős, szenvedő, hanem jótékony tevékenységre átmenő megindulás. „Hermann und Dorothea” tökéletes remekmű nagy stilben, egyszersmind színes, érthető, hazafias és népszerű; a bölcsesség és erény arany tanításaival teljes könyv.

Merker Márton dr.

2) Lächelnd sagte der Pfarrer: Des Todes rührendes Bild steht
Nicht als Schrecken dem Weisen, und nicht als Ende dem Frommen,
Jenen drängt es ins Leben zurück und lehret ihn handeln;
Diesem stärkt es zu künftigem Heil, im Trübsal die Hoffnung;
Beiden wird zum Leben der Tod. Der Vater mit Unrecht
Hat dem empfindlichen Knaben den Tod im Todegewiesen.
Zeige man doch dem Jüngling des edel reifenden Alters
Werth, und dem Alter die Jugend, dass Beide desewigen Kreises
Sich erfreuen und so sich Leben im Leben vollende. (9. ének.)

Dr. Kádár Ambrus
pápai prelátnok, kanonok, püspöki vikárius, stb.

Született 1845. febr. 25.-én,

meghalt 1911. márc. 9.-én.

Bár nem tartozott iskolánk szoros kötelékébe, mivel munkás életének más tér jutott működés helyéül, mélyen bevészte nevét intézetünk történetébe s a hálátlanság bűnét követnők el, ha egy lapot nem szentelnénk emlékének évkönyvünkben.

Jámbor életének, mintaszerű papi jellemének, fáradhatatlan munkásságának, paptársai s az emberiség iránt való szeretetének, nagy jótékonyosságának emléket emelni nem a mi feladatunk. De a mi kötelességünk, hogy megörökítsük annak emlékét, mit intézetünk ifjúságáért tett.

Az 1896/7. iskolai évtől haláláig püspöki biztosi minőségben a latin szertartású kath. tanulók hittani tanulmányának ellenőrzője volt. E munkáját az ifjúság iránt tanúsított nagy szeretet, a tanárok munkájának méltánylása, személyüknek megbecsülése jellemzi.

Bőkezű adakozásából fejedelmileg juttatott iskolánknak is.

Alapította korán elhunyt kiváló iskolatársának emlékére a „Divéky Ferenc jutalomdíj”-at.

Évenként jutalmazott a vallástan tanulásában kiváló előmenetelt felmutató két tanulót.

Számos tanulót részesített kisebb, nagyobb segélyben.

Intézetünk „Pázmány konviktus”-ának 12.000 koronát s ugyancsak ezen konviktus kápolnájának felszerelésére pedig 500 koronát ajándékozott.

Őrizzük emlékét s kérjük a jóságos Istent, hogy ezen jó és hű szolgáját vegye be országába s jutalmazza meg bőségesen azért a sok jóért, mit életében művelt.

Dr. Török István
iskola-orvos, az egészségtan tanára.

Született 1863. június 12.-én,
meghalt 1910. december 5.-én.

A munka és szeretet embere volt.

A koporsóját kísérő ezrekre menő közönség közt igen sok volt a könnyező, a szegények zokogva siratták s fájdalmas feljajdulással kérdezték egymástól: „Ki lesz most már a mi orvosunk?” Ilyen volt dr. Török István.

Mikor orvosi működését városunkban megkezdette, nem volt intézetünknek iskola-orvosa. Az igazgató egyszerű felkérésére itt hagyta megindulóban levő orvosi gyakorlatát s három hónapig tanult a fővárosban, hogy megszerezve az iskolaorvosi oklevelet, segélyére lehessen a tanuló ifjuságnak.

1896-tól haláláig látta el intézetünkben az iskola-orvosi teendőket s tanította igen csekély fizetésért az egészségtant; díjtalanul kezelte haláláig a „Pázmány konviktus” növendékeit s a gimnázium valamennyi hozzáforduló szegény növendékét.

Szívünkben mélységes, igaz fájdalommal eltelve veszünk búcsút feledhetetlen kollegánktól, kedves emlékü barátunktól s kérjük Istent, hogy az ő örök világossága fényeskedjék a mi jóságos Pistánk lelkének.

Sarmaságh Géza**áldozó-pap, nyugalmazott rendes tanár.**

Született 1852. novemb. 5.-én,

meghalt 1911. április 23.-án.

1875. évi szeptember 1.-től 1899. évi szeptember végéig működött gimnáziumunkban, mikor is nyugalomba lépett. Egészségi állapota javulván, 1900. évben a nyitrai kath. gimnáziumban ismét tanári munkába lépett s ott működött 1910.ig. Ereje nem bírta tovább a munkát s végleg nyugalomba vonult.

Kiváló tanár, rendkívüli munkabíró erő, mély gondolkozású író, melegszívű ember volt.

Tanítványai mindenkor elérték a kellő eredményt s bár kellő szigorral járt el velük szemben, osztatlan szeretetet biztosított magának.

Egyéb sikeres írói munkásságon felül számos értekezést írt a gimnázium évi értesítőjében s megírta gimnáziumunk történetét.

Csaknem 20 évig volt jegyzője a tanári értekezleteknek s több mint 20 évig őre a tanári könyvtárnak.

Befolyást gyakorolt a társadalomra mint lapszerkesztő s mint a helyi lapok fáradhatatlan munkása. Minden művelődési hasznos egyesület tevékeny munkásra talált benne, ki teljes erejével szolgálta mindenkor a jó ügyet.

Szerette társait, szerette a társadalmat s nagyon szerette az ifjúságot.

Legyen áldott az emléke, leljen Istennél nyugalmat munkás lelke.

II. A tanári testület.

1. Bagossy Bertalan, áldozópap, rendes tanár és okleveles polgári iskolai tanító, róm. kath. hitszónok, a tanári könyvtár őre, az I. A) osztály főnöke. Tanított magyar és latin nyelvet az 1. A)-ban, történelmet és bölcséleti előtant a VIII. osztályban heti 17 órában.

2. Bakkay Kálmán, áldozópap, a hittudomány doktora, okleveles középiskolai vallástanár, rendes tanár, hitszónok és a kápolna felszerelésének őre. Tanított vallástant minden osztályban heti 20 órában.

3. Barna János Zsigmond, világi, a bölcsélet doktora, rendes tanár, a földrajzi szertár őre. Tanított földrajzot az I. A), B), II. A), B), III. A) osztályban és történelmet a VI. osztályban heti 17 órában.

4. Benkő Gáspár, világi, okleveles tanár, az V. B) osztály főnöke. Tanított latin nyelvet az I. C) és V. B) osztályban és magyar nyelvet az I. C) osztályban heti 17 órában.

5. Csókás Vidor, áldozópap, a hittudomány doktora, okleveles tanár, a III. A) osztály főnöke. Tanított magyar nyelvet és irodalmat a III. A) és IV. A), német nyelvet a III. A), szépírást az I. A), görögpótló irodalmat az V. és márciustól a VI. osztályban heti 19 órában.

6. Demián Titusz, gör. kath. áldozópap, gör. kath. vallástanár és hitszónok. Tanította a vallástant magyarul minden osztályban heti 12 órában.

7. Dörner István, világi, rendes tanár, a természettani szertár őre. Tanított számtant az I. C), II. C), osztályban, mennyiségtant az V. A) és VII. osztályban, természettant a VII. osztályban heti 18 órában.

8. Erdélyi Imre, világi, rendes tornatanító, a tornaszertár őre. Tanított tornát az I. A), B), C), a II. A), B), C), III. A), B), IV. A), B), VII. és VIII. osztályban heti 24 órában. Játék délutánokon a I., II. és III. csoport vezetője.

9. Fásztusz Elek, áldozópap, szentszéki ülnök, rendes tanár, az V. A) osztály főnöke. Tanított latin nyelvet az V. A) osztályban, görög nyelvet és V. és VI. osztályban heti 16 órában.

10. Fechtel János, áldozópap, szentszéki ülnök, a bölcelet doktora, rendes tanár. Tanított történelmet a III. A), B), IV. A), B) és VII. osztályban heti 15 órában.

11. Fölkel Béla, áldozópap, rendes tanár, a IV. A) osztály főnöke. Tanított latin nyelvet a IV. A) görög nyelvet a VIII., görögpótló irodalmat a VI. és VII. heti 16 órában. Márciustól betegsége miatt szabadságon volt.

12. Gazdag Lajos, világi, rendes tanár, tanácskozási jegyző, a VII. osztály főnöke. Tanított magyar és latin nyelvet a VII., magyar nyelvet az V. B) és VI. osztályban, görögpótló irodalmat a VIII. márciustól pedig a VII. osztályban heti 10 órában, továbbá gyorsírást heti 3 órában.

13. Göbl Alajos, világi, az összes gyógytudományok doktora. Tanított egészségtant a VII. osztályban heti 2 órában.

14. Gönczy Antal, szatmárnémeti gör. kath. esperes-lelkész, a magyar ajku gör. kath. tanulók hitszónoka és vallástanára. Tanított vallástant magyarul minden osztályban heti 12 órában.

15. Groza Ferenc, világi, rendes tanár, a II. A) osztály főnöke. Tanított latin és magyar nyelvet a II. A), latin nyelvet a VIII. osztályban, szépírást a II. A) osztályban heti 16 órában; mint rendkívüli tantárgyat az angol nyelvet heti 2 órában.

16. Haller Jenő, áldozópap, rendes tanár. Tanított számtant az I. B), II. B), III. A), matematikát a IV. A), V. B) osztályban heti 17 órában.

17. Hunek Emil, világi, okleveles tanár, az I. C) osztály főnöke. Tanított földrajzot az I. C), II. C), természettani földrajzot a III. B) és természetrajzot az I. C), II. B), IV. B) és V. B) osztályban heti 18 órában.

18. Katona Ferenc, világi rendes tanár, az ifjúsági segélykönyvtár őre, a II. B) osztály főnöke. Tanított magyar, latin nyelvet, a II. B), történelmet az V. A), V. B), márciustól latint, a IV. A) osztályban heti 23 órában.

19. Krompaszky Béla, világi, rendes tanár, a VI. osztály főnöke, Tanított számtant az I. A), II. A), mennyiségtant a VI. és VIII., természettant a VIII. osztályban heti 18 órában.

20. Lehóczky József, világi, rendes tanár, okleveles tornatanár. Szabadságon volt.

21. Merker Márton, világi, a bölcelet doktora, okleveles tanár, cs. és kis tartalékos hadnagy, a III. B) osztály főnöke. Tanított latin és magyar nyelvet a III. B) görög nyelvet a VII. és számtant a III. B) osztályban, márciustól görög nyelvet a VIII. osztályban heti 22 órában.

22. Orosz Alajos, áldozópap, rendes tanár. Tanított német nyelvet a IV. A), V. A), B) és VII. osztályban, magyar irodalmat az V. A) osztályban heti 16 órában.

23. Ócsvár Rezső, világi, rendes tanár, a szemléltető képek és a rajzszerzők őre. Tanított rajzoló mértant az I. C) II. A), B) C) és III. A) B) osztályban, görögpótló rajzot az V. A) B) és VII. osztályban, művészeti magánrajzot, az I—VIII. osztályban heti 20 órában.

24. Papp Aurél, világi, rendes tanár, okleveles tornatanító, cs. és kir. tartalékos zászlós, az ifjúsági tornakör vezetője és a céllövészeti tanfolyam felügyelője. Tanított rajzoló mértant az I. A) B) IV. A) B) osztályban, görögpótló rajzot VI. és VIII. osztályban, művészeti magánrajzot I—VIII. osztályban, tornát V. és VI. osztályban heti 20 órában. Játékdélutánokon a IV. és V. csoportnak vezetője.

25. Péterffy Gyula, világi, rendes tanár, a IV. B) osztály főnöke. Tanított magyar és latin nyelvet a IV. B), szépírást az I. B), C), II. B) C) osztályban heti 14 órában.

26. Pintz Mátyás, világi, cs. és kir. tartalékos hadnagy, rendes tanár, a II. C) osztály főnöke. Tanított magyar és latin nyelvet a II. C), latin nyelvet a VI. osztályban heti 17 órában.

27. Ratkovszki Pál, áldozópap, t. kanonok, kir. főigazgató, intézeti igazgató. Tanított mennyiségtant a IV. B) osztályban heti 3 órában.

28. Sándor Vence, világi, rendes tanár, az énekkar vezetője, a VIII. o. főnöke. Tanított magyar nyelvet a VIII. osztályban, német nyelvet a III. B), IV. B) VI. és VIII. osztályban heti 16 órában és az éneket heti 4 órában.

29. Schőber Emil, világi, rendes tanár, a bölcsélet doktora a vegytani és természetrajzi terek őre. Tanított természetrajzot az I. A), B) II. A), C), IV. A), V. A) és VI. osztályban heti 17 órában.

30. Sziklay Ferenc, világi, rendes tanár, a bölcsélet doktora, az I. B) osztály főnöke. Tanította az I. B) osztályban a magyar és latin nyelvet, a III. A)-ban a latin nyelvet heti 17. órában.

Jegyzet. Az áldozópapok a szatmári egyházmegye tagjai, *Demján* Titusz gör. kath. vallástanár a szamosújvári, *Gönczy* Antal pedig a munkácsi egyházmegye tagja.

A ref. vallású tanulók *Tuba* Endre ref. s. lelkésztől, az ág. ev. vallásúak pedig *Duszik* Lajos ág. ev. lelkésztől; az izr. vallásúak *Steuer* Ábrahám és dr. *Jordán* Sándor okleveles rabbiktól nyertek vallásoktatást.

III. Az iskola 1910.—1911. évi életéből.

A) Nevezetesebb események.

Az 1910.—1911. évi munkát az augusztus hó 30.-án délután tartott alakuló tanácskozással kezdtük meg.

A javító-, pótló- és magánvizsgálatok augusztus 31.-én folytak le.

A tanulók felvétele és beírása szeptember hó 1., 2. és 3. napjain ment végbe.

Szeptember 4.-én isteni tiszteleten vett részt az ifjúság, melynek vége után a betegség által akadályozott igazgató helyettese, *Orosz Alajos* tanár ünnepi beszéddel megnyitotta az iskolai évet.

Szeptember 5.-én felolvastuk a tanulók előtt az iskolai törvényeket s kezdetét vette a tanítás, mely e naptól kezdve a szabályoknak mindenben megfelelően szakadatlanul folyt az év bezárásáig, június 29.-éig.

Nyilvános tanulóul 699 ifjú vétetett fel ezen évre, 62-vel több, mint az előző évben. — A Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú Minisztérium a növendékek nagy számára való tekintettel az I. és II. osztályok mellé két-két, a III., IV. és V. osztályok mellé pedig egy-egy párhuzamos osztály állítását engedélyezte s így ezen évben 8 rendes osztály mellett 7 párhuzamos osztály volt az intézetnek.

Megünnepeztük a köteles iskolai ünnepeket. Ő Felsége, apostoli király urunk névnapján ünnepi isteni tiszteleten vett részt az ifjúság és a tanárkar.

Isteni tisztelettel s az ifjúsághoz intézett beszéddel emlékeztünk meg feledhetetlen Erzsébet királynénk elhunytáról. A beszédet *Fechtel János* dr. mondta.

Az 1848.-i törvények szentesítésének évfordulóját s a koronázás emléknapját szintén isteni tisztelettel s a tanulókhoz intézett beszéddel ünnepeltük meg. Az első alkalommal *Gazdag Lajos*, a másodikon dr. *Bakkay Kálmán* tanár intézett beszédet az ifjúsághoz.

Az aradi vértanúk emlékének október 6.-án gyászszenzmise bemutatásával áldoztunk.

Március 15.-én az ifjúsági önképzőkör és énekkar szép ünnepséget rendezett a nemzet által ünneppé avatott nap eseményeinek emlékére.

Dr. *Mázy* Engelbert tankerületi királyi főigazgató úr november hó 18.-án és 20—26.-áig terjedő időben végezte intézetünkben hivatalos látogatásait; június 17—23.-áig pedig vezette az ezen évi érettségi szóbeli vizsgálatokat.

A kath. vallású növendékek hittani vizsgálatait püspöki biztosi minőségben *Szabó* István pápai prelátnak, püspöki irodaigazgató úr vezette.

Kőrösi Sándor budapesti tanár a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium megbízásából május hó 15—17. napjain a magyar irodalomtörténet tanítását tanulmányozta iskolánkban.

Dr. *Jéger* Kálmán városi főorvos december 21.-én szemvizsgálatot tartott iskolánk növendékei közt.

A tanulók erkölcsi magaviselete jó volt. Erről, valamint a tanulásban tett előmenetelről ezen értesítő V. fejezete alá foglalt érdemsorozatot és a VI. fejezet C) táblázata adnak részletes felvilágosítást.

A kath. vallású tanulók és az egész tanárkar október hó 20., 21., 22. és 23. napjain lelkigyakorlatot végeztek és befejezésül a szent áldozáshoz járult az ifjúság. A lelkigyakorlatokat a felsőbb osztályúak részére *Jámbor* László, a Jézus-társaság helybeli házában működő atya tartotta. Mélyen szántó, megindító szép beszédeivel hálára kötelezte intézetünket. — A szent áldozáshoz ezen alkalmon kívül még négy ízben járult testületileg az ifjúság. Egyesek, különösen a Mária-társulat tagjai, saját buzgóságukból gyakran járultak az Oltáriszentség vételéhez. — Résztvettek a kath. tanulók az egyházi körmenetekben, megünnepelték szent Imre hercegnek, a gimnáziumi kápolna védőszentjének és szent Alajosnak, az ifjúság patrónusának névnapját. — A kath. tanulók tagjai a „Jézus Szent Gyermeke” és a „Szent Olvasó-Társulat”-nak.

A nem kath. vallású tanulók hitoktatóik rendelkezése és felügyelete alatt végezték vallási gyakorlataikat.

Az ösztöndíjakat élvezőkről, a jutalmakról és a segélyezési ügyről az értesítő IX. fejezete számol be.

A gimnáziumi Pázmány-konviktus vagyona, bevétele és kiadása ezen értesítő XI. fejezete alatt van kimutatva és elszámolva.

A Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú Minisztérium intézetünket ez évben is részesítette azon kitüntetésben, hogy a tanárjelöltek gyakorlati kiképzésére kiadott intézkedések foganatosításával ezen gimnázium tanárkarát is megbizta. Szakvizsgálatot tett két tanárjelölt osztatott be intézetünkhöz.

A kiképzést nyert jelöltek:

Pfiszter József latin görög és

Verébi Antal magyar-latin szakos tanárjelöltek.

A kiképzést az igazgató vezetése alatt *Bagossy Bertalan* tanár végzé.

Az év folyama alatt a képesítő oklevelet mindkét jelölt megszerezte.

Az évváró vizsgálatokat június hó 10.—24. napjain tartottuk meg.

Az iskolai évet június hó 29.-én ünnepies istenitisztelettel és igazgatói beszéddel fejeztük be.

B) Változások a tanárkarban.

1. Mivel intézetünk ezen iskolai évben két párhuzamos osztálylyal bővült, növelni kellett a tanító erők számát. A Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú Minisztérium az új párhuzamos osztályokhoz

Benkő Gáspár,

Csókás Vidor dr. és

Hunek Emil okleveles tanárokat alkalmazta.

2. A korán elhunyt dr. *Török István* iskola-orvos és egészségtan-tanár helyét dr. *Göbl Alajossal* töltötte be a Nagyméltóságú Minisztérium.

C) A tanárok irodalmi és társadalmi működése.

1. *Bagossy Bertalan.* Művei: „Parva Grammatica Latina”, „A Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület története”. Emlékbeszédet tartott a szatmári béke emléktáblájának leleplezése alkalmával.

2. Dr. *Bakkay Kálmán.* Tanít a helybeli ref. főgimnáziumban, a ref. tanítónőképző-intézetben és a városi felső kereskedelmi iskolában: róm. kath. vallástant.

3. Dr. *Barna Jánostól* tárcacikkek és spanyol műfordítások jelentek meg a következő lapokban: Szatmári Közlöny, Heti Szemle, Szatmárvármegye, A Móka és Haladás; önálló kötetben megjelent: Paul Verlaine, Makó, 1911. és kiadta Gazdag Lajossal együtt Baló Tasziló hátrahagyott költeményeit. Budapest 1910.

4. Dr. *Fechtel János.* A városi törvényhatósági bizottság tagja, a Szatmári Kölcsey-kör ügyvezető alelnöke, a Szatmári Nőegyesület főtitkára, a Széchenyi-társulat titkára, a Leszámítoló Bank igazgató-tanácsosa, a Szatmári zene- és dalegyesület alelnöke, a Szatmári polgári társaskör, a Vöröskereszt-egyesület helyi fiókjának választmányi tagja, az állami elemi iskolák gondnokságának tagja.

5. *Fölkel* Béla. A Pázmány-konviktus igazgatója és pénztárosa, a Kath. Kaszinó választmányi tagja. Tanít a helybeli kereskedő-tanonciskolában.

6. *Hunek* Emil a következő tudományos cikket írta. „Két ásvány új hazai lelhelye” *Földtani Közlöny*. „Wulfenit vom Rudnik” és „Azurit von Aqua Caliente” *Zeitschrift f. Krystallgraphie München*. „Ein neues Mineralsystem” *Centralblatt für Geologie*.

7. Dr. *Merker* Márton. A „Heti Szemle” belső munkatársa. A helybeli Kath. Kaszinónak könyvtárosa és választmányi tagja.

8. *Ócsvár* Rezső. A Magyar rajztanárok és rajztanítók országos egyesületének vidéki választmányi tagja, a Szatmári zene- és dal-egyesület választmányi tagja. A Szatmárnémeti képző- és iparművészeti tanfolyamon a csendélet és tájkép tanára. Tanít a m. kir. áll. faipari szakiskolában.

9. *Sziklay* Ferenc. A Szatmári Kölcsey-kör irodalmi szakosztályának előadója. Szépirodalmi cikket írt a helyi lapokba, irodalmi értekezést az Erdélyi Muzeumba.

10. *Ratkovszki* Pál. Elnöke a főgimnáziumi Pázmány-konviktusnak és a Pázmány-sajtó választmányának, választmányi tagja a Katholikus Kaszinónak és a Vöröskereszt-egyesület helyi fiókjának. Cikkeket írt helybeli lapokba. Elnökölt a dési állami főgimnázium érettségi vizsgálatán.

D) Az „Ifjúsági Mária-Kongregáció” működése.

A Kongregáció a jelen iskolaévben is kibontotta szokásához híven szeplőtelen zászlaját P. *Müller* Fülöp S. J. vezetése alatt. Szeptember hó 8.-án történt a főtisztviselők választása, amely szerint:

Prefektus: *Kárpáti Győző* VIII. o. t.

Aszisztensek: *Faludi Károly* VIII. o. t.

Szepessy Ferenc VII. o. t.

Jegyzők: *Grieger Kálmán* VI. o. t.

Gyulai Béla V. o. t.

Az év folyamán tartottunk 27 rendes gyűlést, 14 tanácsgyűlést és havonként járultunk Oltáriszentséghez. A felvételi ünnepélyt dec. 8.-án és május 7.-én tartottuk a Kálvária-templomban. Az első alkalommal az ünnepélyes és kedves szertartás keretében fővédnökünk, dr. *Boromisza* Tibor megyés püspök úr, 24 ifjút avatott fel Mária lovagjává. A második alkalommal pedig 9 ifjú tag fogadott örök hűséget. A szertartást *Ratkovszki* Pál főigazgató végezte. Az esztendő folyamán

kongregációknak 95 avatott és 21 jelölt tagja volt. Ugyanekkor a kongregáció legidősebb tagjai közül 11, a VIII. osztályt végzett tanuló, akikhez még három nem kongreganista csatlakozott, ünnepélyes ígéretet tettek, hogy soha párbajozni, sem abban segédkezni nem fognak és hogy titkos társulatok tagjai nem lesznek. Reméljük, hogy e bátor úttörőket a jövőben mindig többen és többen fogják követni.

November 13-iki első kongregációi nagygyűlésen 33 kongreganista képviselte Kongregációnkat. *Ratkovszki Pál* főigazgató, *Bakkay Kálmán dr.* s *Hunek Emil* tanárok vezetése alatt. Az ezrekre menő kongregánisták közös szentáldozásának képe és a díszgyűlés nagyszerűsége felejthetetlen képet vésett lelkükbe és lelkesedéssel töltötte el őket a nagyszámú bátor, lelkes férfikongreganista szép példája.

Április 30.-án, a természet legszebb havának előestéjén Szűz Anyánk tiszteletére díszgyűlést rendeztünk. A díszes műsor, az illatos virágoktól díszes oltár a tagok buzgólkodásáról, az előkelő vendégkoszorú pedig a kongregáció iránti érdeklődésről tanúskodnak.

Kongregációnk szakosztályai szép eredménynyel működtek. A szentáldozások száma: 10,220 a második szakosztály tagjainak buzgóságát mutatja. Az erénygyakorlati lapocskák pontos beadása szintén feladata e szakosztály tagjainak. Erénygyakorlati lapocskáik gyönyörű virágszálak abban az erény virágfűzérben, mellyel a kongregánisták havonként kedveskednek égi Anyjuknak.

A III. szakosztály tagjai főleg a budapesti Urak Kongregációjától kiadott füzetkék terjesztésében munkálkodnak, melyeket több 100 példányban terjesztettek.

Örvendetes haladást és eredményt mutatott fel a Jézus szent gyermeksége ügyét felkaroló tevékeny szeretet szakosztálya pénzadományok, és elhasznált bélyegek, levelezőlapok gyűjtésével. Ez ügyben *Bakkay Kálmán dr.* hittanár úr tevékeny közreműködése nagy hálaóra kötelez bennünket. Ezideig 280 korona gyűlt össze a pogány gyermekek segélyezésére.

Reizer György dr. ny. hittanáról is hálával kell megemlékeznünk, aki évenként könyv- és pénzadományaival támogatja Kongregációnkat.

Évi kiadásokat a tagok szerény adományaival fedeztük. Szűz Anyánk bő jutalma lesz értük a jutalom.

Junius 11.-én tartottuk évváró gyűlésünket a Kálvária-templomban. A „Te Deum” fenséges melodiájában öntöttük ki köszönetünket a vett kegyelmekért és forró imával fordultunk az Irgalom Anyjához, hogy oltalmazza meg hű fiait a szűnidő testi-lelki veszedelmei ellen. Majd a Szűz Anya védelmébe vetett bizalommal távoztunk el a kongregáció kebeléből.

E) Az Ifjúsági „Kazinczy-Önképzőkör” ez évi működése.

A kör 1910. szeptember 24.-én *Sándor* Vence tanár vezetése alatt tartotta meg alakuló gyűlését, amelyen a főigazgató és a vezető tanár jelölése alapján a tisztikar a következőképpen alakult meg: Elnök: *Kárpáti* Győző, titkár: *Fejes* János, pénztáros: *Orbók* Kálmán, főkönyvtárosok: *Egressy* Izidor és *Körmendy* Tibor VIII. oszt. tanulók; főjegyző: *Szepesy* Ferenc, aljegyző: *Csákányóczy* Ferenc, alkönyvtárosok: *Ráthonyi* István és *Steib* János VII. oszt. tanulók. A titkár vezetése alatt működő bíráló bizottság tagjai: *Gruber* László és *Halassy* Tibor VIII. oszt. tanulók és *Moldován* Virgil, *Kincsessy* Endre VII. oszt. tanulók lettek. A kör tagjainak száma 141, ebből rendes tag a VII. és VIII. osztályból 66, pártoló tag az V. és VI. osztályból 75.

Gyűléseit a kör átlag kéthetenként tartotta a vezető tanár jelenlétében. Összesen 10 gyűlés volt és pedig 1 alakuló, 12 rendes, 1 zártkörű ünnepi gyűlés az aradi vértanuk emlékére, 1 nyilvános díszgyűlés március hó 15.-én és 1 zárógyűlés.

Október hó 6.-án az aradi vértanuk emlékére a kör ünnepi gyűlést tartott, amelyen a főgimnáziumi tanári kar és a tanuló ifjuság is jelen volt. — A gyűlés műsora a következő volt:

1. Himnusz: énekelte az ifjuság.
2. Emlékbeszéd, mondotta: *Kárpáti* Győző ifjúsági elnök.
3. A tizenhárom. Tóth Kálmántól. Szavalta: *Steib* János VII. o. t.
4. Énekszóló zenekiséréssel. Énekelte: *Kávási* Traján VIII. o. t.
5. A koldus. Ábrányi Emiltől. Szavalta: *Orosz* Pál VIII. o. t.
6. Szózat. Énekelte az ifjuság.

Nagyobb keretben és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg a kör március 15.-én délelőtt 10 órakor a gimnázium tornatermében nyilvános díszgyűlését. A hazafias szellemtől és érzéstől áthatott, lélekemelő ünnepély programja a következő volt:

1. Szózat. Énekelte az ifjúsági vegyeskar.
2. Nemzeti dal. Szavalta: *Orosz* Pál VIII. o. t.
3. Magyar rapszódia. (Dávid—Popper). Előadták: Gordonkán: *Szarukán* Zoltán VI. o. t., zongorán kísérte *Sztojka* Béla VI. o. t.
4. Ünnepi beszéd. Mondta: *Kárpáti* Győző ifj. elnök.
5. Népdalok. Énekelte az ifjúsági vegyeskar.
6. Szabadságról. Prém Józseftől. Szavalta: *Tóth* Kálmán VIII. o. t.
7. Rákóczi megtérése. (Zenéje Kacsóh Pongrácztól.) Énekelte: *Kávássy* VIII. o. t., zongorán kísérte: *Körmendy* Tibor VIII. o. t.
8. „Petőfi a Hortobágyon.” Melodráma. (Várady—Kun), Szavalta: *Gruber* László VIII. o. t. Kisérték: Zongorán: *Körmendy* Tibor VIII. o.

t., I. hegedűn: *Szarukán Kálmán* V. o. t., II. hegedűn: *Banner László* VII. o. t., violán: *Banner Antal* VII. o. t. gordonkán: *Szarukán Zoltán* VI. o. t., cimbalmos: *Schlagetter Nándor* VIII. o. t.

9. Felolvasás. Irta: *Ráthonyi István* VII. o. t., felolvasta: *Bárdóli Lajos* VII. o. t.

10. Himnusz. Énekelte az ifjúsági vegyeskar.

Bár ebben az időben több helyen volt hasonló hazafias ünnepély, mégis szép számú közönség jelent meg a díszgyűlésen. Bizonyította ez a közönség érdeklődését a kör működése iránt. A szereplők pedig biztos fellépésükkel és ügyes előadásukkal a közönség élénk tetszését és teljes elismerését nyerték meg. A sikerült ének- és zeneszámok, amelyek a műsor változatosságát nagyon emelték és az ünnepies hatást fokozták, *Sándor Vence* vezető tanárnak az ének- és zenetanításban kifejtett buzgóságáról tett tanubizonyságot.

A tagok általános működésének áttekintését a következő kimutatás adja: szavalat volt 18, szónoki beszéd 3, zeneszám 5, amelyből négy quartett volt, értekezés 7, szabadelőadás 5, eredeti költemény 2, monológ 3, novella 1, eredeti zenemű 1, kidolgozott bírálat 46, rögtönzött bírálat 20. Ezek közül jegyzőkönyvi dicséretet kapott 1 szavalat, 3 quartett, 2 szabad előadás; dícséretes fokozatot 7 szavalat, 1 quartett, 3 értekezés, 1 szabad előadás, 1 monológ; sikerült fokozatot 6 szavalat, 1 szabad előadás, 2 költemény, 1 monológ; egyszerű fokozatot 4 szavalat, 4 értekezés, 1 monológ, 1 novella, 1 zenemű.

Évzáró gyűlését a kör június hó 7.-én tartotta meg, amikor a vezető tanár a legbuzgóbb és legmunkásabb tagokat dicséretben és elismerésben részesítette.

Dicséretben részesültek:

Zenei működésükért: Banner Antal, Banner László VII., Szarukán Zoltán VI., Szarukán Kálmán, Roth Sándor V. o. tanulók.

Értekezésükért: Körmendy Tibor és Orbók Kálmán VIII. o. tanulók.

Szavalatukért: Gruber László, Tóth Kálmán, Orosz Pál VIII. o. tanulók.

Szónoklataiért: Kárpáti Győző VIII. o. t.

Bírálatukért: Egressy Izidor, Fejes János, Gruber László, Kárpáti Győző, Körmendy Tibor, Rosenfeld Vilmos, Tóth Kálmán VIII. és Ráthonyi István VII. o. tanulók.

Szabad előadásukért: Kárpáti Győző és Rosenfeld Vilmos VIII. o. t.

A vezető tanár ez évben pályatételeket tűzött ki a magyarból, a fizikából és történelemből. A tételek a következők voltak: *Magyarból:* Modern líránk ismertetése és értékének megállapítása. *Fizikából:* A repülés problémájának történeti ismertetése az egyes repülési elvek feltűnte-

tésével. *Történelemből*: Pázmány Péter szerepe hazánk politikai történetében. — A magyar és fizikai tételre beérkezett két-két dolgozat, a történelmi pályázat meddő maradt. A magyarból az első, 20 koronás díjat *Rosenfeld Vilmos* VIII. o. t., a második, 10 koronás díjat *Ráthonyi István* VII. o. t. nyerte el. A fizikából az első, 20 koronás díjat *Fejes János*, VIII. o. t., a második, 10 koronás díjat *Rónay Árpád* VII. o. tan. nyerte meg.

A kör ez évben is tagja volt a Szent István-Társulatnak, járatta a Kath. Szemlét, az Új Időket és az Élet című folyóiratot. Könyvtára 2705 mű, illetőleg kötet 6000 korona értékben.

A kör vagyona 1170 korona 50 fillér alapítvány a könyvtár fejlesztésére és 300 korona alapítvány pályamunkák jutalmazására.

F) Természettudományi kör.

A lefolyt évben lelkes mozgalom támadt az ifjúság körében a természettudomány iránt. Ez a mozgalom a IV. B) osztályból indult ki; ugyanis a IV. B) osztálynak néhány lelkes növendéke: *Kovács Károly*, *Léber János* és *Morgenthal Sándor* osztályuk kebelében egy kis kört alakítottak, melynek az volt a célja, hogy annak tagjai természettudományi ismereteiket az iskolán kívül is gyarapítsák. E kis kör működése akkor még csak a természettudományi dolgokról való beszélgetésből állott, más alakot öltött azonban akkor, midőn *Hunek Emil*, intézetünk természetrajztanára, vette az ifjúság lelkének a zsenge hajtását pártfogásába. Ezután a kis kör hatalmas lépésekkel közeledett kitűzött célja felé. Ugyanis a többi osztálybeli tanulók is beléptek a körbe s ezáltal a kör gyűléseit látogató ifjak száma annyira megnövekedett s a lelkesedés oly nagy volt, hogy egy életerős kör megalakulására is gondolhattunk. Az alakító tagok bizottságot küldtek ki az alapszabályok kidolgozására. A kiküldött bizottság rövid idő alatt kidolgozta az alapszabályokat, melyeket a tagok egyhangulag elfogadtak. Miután az alapszabályokat a tanári kar is elfogadta s örömmel vette tudomásul az ifjúság lelkes mozgalmát: a kör 1911. április hó 25.-én, „A Szatmár-Németi Kir. Kath. Főgimnázium Természettudományi Köre” címen megalakult. E gyűlésen ejtették meg a tisztviselők választását is.

Titkár: *Jankovits János* VI. oszt. tanuló.

Pénztáros: *Szálka Béla* VI. oszt. tanuló.

Könyvtáros: *Csurgó József* VI. oszt. tanuló.

Szertáros: *Sztojka Béla* VI. oszt. tanuló.

Főjegyző: *Láng Lajos* V. oszt. tanuló.

Aljegyző: *Morgenthal Sándor* IV. B) oszt. tanuló.

A tagok száma: a VI—VII. osztályból 23; az V. A) és V. B) osztályból 27; a IV. A) és IV. B) osztályból 46. Összesen 97.

Gyűléseit a kör átlag hetenként tartotta. Tényleges megalakulása előtt 12-öt, utána pedig 6 ot. Az utóbbi hat gyűlés közül egy alakuló, négy rendes és egy záró gyűlés volt. A gyűlések tárgysorozata szabad előadások s felolvasásokból állott. Az előadott művek közül a nyilvánosság előtt való felolvasásra a következőket méltatta a kör: *Morgenthal* Sándor IV. B) oszt. tanuló munkája „A tüzgerjesztésről.” Díszkönyvbe kerültek: *Jankovits* János VI. oszt. tanuló „A villanydelejes táviró elmélete” című műve.

Jegyzőkönyvi dicséretet kapott: *Szálka* Béla VI. oszt. tanuló „Képlet” című műve, *Jankovits* János VI. oszt. tanuló „Spectrál analízis” című műve, *Léber* János IV. B) oszt. tanuló „Növényhatározásról” szóló szabadelőadása s *Morgenthal* Sándor IV. B) oszt. tanuló „Robbanószerek”-ről című munkája.

Egyszerű dicséretet 5 mű kapott. Ezenkívül a kör még 8 művet fogadott el.

Az előadók előadásait kísérletekkel szemléltették, amelyhez a szükséges eszközöket szertára hiányában a kör a gimnázium szertárából vette kölcsön.

A kör rövid működése alatt is oly szép eredményt mutatott fel, hogy így bátran nézhetünk a jövő nehézségei elé. Reméljük, az ifjúság a jövőben is oly lelkesedéssel fogja a kör ügyét felkarolni, mint ez évben tette s akkor meg fog valósulni az a szép idő, midőn a kör saját szer- és könyvtára körében önállóan fog működni s élvezni fogja a szebbnél-szebb előadásokat.

G) Ifjúsági énekkör.

Az ifjúsági énekkör vezetője *Sándor* Vence tanár volt. Az ifjúság vegyeskara, mely 80 tagból állt, heti két órában tanulta az egyházi és világi műéneket. Az egyházi ének tanítására nagyobb súlyt helyeztünk, úgyhogy a vegyeskar vásár- és ünnepnapokon a székesegyházban tartott deákmiséken négyes karban énekelt. Világi darabokkal a vegyeskar az önképzőkör díszgyűlésein szerepelt. Az I. A), B) és C) osztály növendékei ezenkívül elméleti oktatásban is részesültek hetenként egy órában.

H) Céllövészeti tanfolyam, katonai kiképzés.

A céllövészeti tanfolyam ez évben 1911. november hóban vette kezdetét. A tanfolyam vezetője *Békássy* István honvédszázados és *Pa-*

polczy Andor honvédhadnagy s az intézet részéről felügyelő *Papp Aurél* tanár volt. Résztvett a VII. és VIII. osztályból összesen 43 növendék 16 és 20 év közötti életkorban. A kiképzés hetenként két órában tartatott meg az intézet tornacsarnokában. Az oktatás kétféle módon történt: elméletileg és gyakorlatilag. Az *elméleti gyakorlatot képezte*: a fegyverútasítás, az ismétlőfegyver szerkezete s részeinek taglalása, a fegyverek rövid fejlődéstörténetének ismertetése. Gyutacs lövés. A lőútasítás: a tűz célja, a lövés elmélete. Ezen elméleti kiképzés párhuzamosan a gyakorlatival csoportonként felváltva történt, úgyhogy a gyutacslövést az első órákban már megkezdték. *A gyakorlati kiképzés*: 1. csukló-gyakorlatok. 2. fegyverforgató-gyakorlatok, 3. szúrony-vívási gyakorlatok, 4. futó- és ugró-gyakorlatok. A gyakorlati szabályzat I. és II. fejezete s a szolgálati szabályzat I. részéből a megfelelő anyag beszélgetések alakjában.

I) Rajzkiállítás.

A bevégzett tanévben készült rajzokból a kiállítást június hó 18.-án nyitotta meg az igazgató. Ezen alkalommal beszédet intézett a tanulókhoz s Őket a további munkára serkentette, a rajztanároknak pedig elismerését fejezte ki a kiállítás sikere fölött.

A kiállítás június 18.-ától 26.-áig volt nyitva délelőtt 9—12-ig, délután 2—5-ig s iránta a művelt közönség nagy érdeklődést tanúsított.

A rajzban kiváló tanulók névsora ezen értesítő IX. száma alatt látható.

J) Egészségi állapot.

(Az iskola-orvos jelentése.)

Az 1910—11. tanév elején az összes növendékek megvizsgáltattak, nem szenved-e közülök egyik-másik oly bajban, mely zavarólag hatna az ő, vagy társai egészségi állapotára; nem kell-e rövid látás, vagy nehéz hallás miatt valamelyiket az osztályában előre ültetni, esetleg orvosi kezelésben részesíteni; s kik azok, akik testi hiba, vagy idült szervi és alkati baj jelenléte miatt a tornászás kötelezettsége alól felmentessenek?

Évközben nyilvántartatott a megbetegedett tanulók névjegyzéke. Ha alapos gyanú támadt, hogy valamelyik megbetegedett növendék ragályt terjesztő betegségben szenved és nem részesül megfelelő kezelésben, az esetben az intézet igazgatóságának tudtával az iskola-orvos felkereste a beteget szállásán és ott intézkedett, hogy e beteg úgy a ma-

gán, mint a közegészség érdekei szerint ápoltassák és a törvény által előírt időig elkülöníttessék.

A hevenyfertőző betegségek közül a kanyaró, vörheny, fültőmirigylob és az orrbánc fordult elő szórványosan. Az influenza pedig december, január és február hóban enyhe járvány alakjában szegezett több tanulót egy-két hétre az ágyhoz.

A nem fertőző betegségek közül hurutos betegségek fordultak elő nagyobb számmal. A városban elszórtan lakó ifjak legnagyobb fésze ambulanter, a Pázmány-konviktusbeli betegek pedig kórházilag kezeltettek.

Súlyos jellegű megbetegedések, halálozások ez évben nem fordultak elő.

A tornateremben és játéktéren semmi baj nem történt.

Az egészségtan a VII. osztályban adatott elő. A táplálkozás, lakás, munka és foglalkozás, a betegségek, az élet véletlen veszedelmei és az élet mentésére vonatkozó előadott tananyagot a növendékek nemcsak érdeklődéssel hallgatták, hanem 22 thesisben írásbelileg is feldolgozták.

K) Az ifjúság tanulmányi kirándulása.

Az erre vonatkozó utasítások értelmében a tanári kar kijelölt tagjai vezették a felsőbb osztályok tanulóit, hogy lelköket felűdítve s testöket hasznosan edzve, a közvetlen szemlélet segítségével is hasznos ismereteket közöljenek velük.

1910. november 13.-án a növendékek közül 33-an *Ratkovszki* Pál főigazgató, *Bakkay* Kálmán dr. és *Hunek* Emil tanárok vezetésével Budapestre tettek kirándulást s ott megtekintették a főváros muzeumait, középületeit és egyéb tanulságos nevezetességeit.

L) Ifjúsági tornakör.

Helyi versenyt ez évben kettőt tartottunk. Az elsőt 1911. március 25.-én (VI. házi verseny), melynek programja a következő volt:

- I. *Szabadgyakorlatok.* (Kezdők és haladók együttes csapata).
- II. *10 csapatok versenye szabadgyakorlatokból.* (Kezdők, haladók)
- III. *Magas ugrás* kezdők részére.
- IV. *Magas ugrás* haladók részére.
- V. *Nyújtó (egyéni verseny)* haladók részére.
- VI. *Korlát (egyéni verseny)* haladók részére.

Ezen versenyt, tekintettel a terem kicsinységére, csakis iskolai kereten belül tarthattuk meg. A versenybíró bizottság tagjai voltak dr. *Schőber* Emil tanár elnöklete alatt *Lehóczky* József és *Hunek* Emil

tanárok, kiknek szíves fáradságukért ezuton mond köszönetet az Ifj. Tornakör vezetősége.

A szükkörben megtartott versenyt a tagok idei mozgalma fényessé tette. Ez volt első zártkörű háziversenyünk, mely méltóan mutatta a kör hasznos munkálkodását. A versenybizottság elnöke lángoló szép szavakkal buzdította az ifjúságot a további munkára és nyomban kihirdette s ki is osztotta a díjakat, melyeket versenyenként a következők nyertek;

A verseny II. pontján győztes lett a 2. csapat, melynek vezetője *Jakab György* IV. B) o. t. ezüst érmet s csapatának tagjai *Erdélyi Mihály*, III. A) o., *Feldmann Sándor* és *Gönczy Antal* IV. A), *Gruber Márton* II. B) *Hermann Antal* III. A), *Kamenszky Elemér* III. B), *Lakatos Sándor* II. A), *Neubauer Elemér* V. A) és *Petruska Zoltán* II. A) oszt. tanulók bronz érmet kaptak.

A II.-ban a csapat vezetője *Szántó Zoltán* bronz érmet, s csapatának minden tagja (*Brém Ágoston*, *Boros Béla*, *Szaucsek Károly*, *Jakab György*, *Pálfi Pál*, *Jankovics János*, *Kanenszky Viktor*, *Séfl László* és *Tolnay Mihály* VI. o. tanulók) oklevelet kaptak.

A III.-ban 1. *Petruska Antal* (150 cm.) kis ezüstérmét, 2. *Szolomajer György* (140 cm.-rel) kis bronz érmet és 3. *Petruska Zoltán* (135 cm.-rel) oklevelet nyertek.

A IV.-ben: 1. *Kincsessy Endre* (155 cm.-rel) ezüst érmet, 2. *Wéber József* (150 cm.-rel) bronz érmet 3. *Szántó Zoltán* (145 cm.-rel) oklevelet érdemeltek ki.

Az V.-ben: 1. *Tolnai Mihály* VI. o. t. (10 ponttal) nagy ezüstérmét, 2. *Hill Gyula* V. o. t. (10 ponttal) nagy bronz érmet és 3. *Szántó Zoltán* (9.8 ponttal) kis bronz érmet nyertek.

A VI.-ban: 1. *Szántó Zoltán* VI. o. t. és *Petruska Antal* IV. A) o. t. (10—10 ponttal) ezüst-érmét, *Sterk János* (9 ponttal) bronz érmet kaptak.

A VII. házi versenyét a kör nyilvános versenyként rendezte. Több pontjait a versenynek időnként kellett megtartani, mivel a futást és gyaloglást intézetünk udvarán megtartani nem lehetett. Sajnosan kell megemlítenünk azon szomorú tény, hogy ifjúságunknak ilyen kisebb versenyét is csak megszakításokkal lehet megtartani — hely hiányában. Szatmár-Németi szab. kir. város valaha szégyenkezve fogja beismerni, hogy ezen a téren semmit sem tett meg. Ifjúságunknak oly játékhelyiséget jelölt, illetve adományozott, a mely a legkegyetlenebb gondolkozásra vall. Az intézettől 20'-nyire. A legrosszabb úton hozzáférhető s a legrendetlenebb és legerkölcstelenebb nép közepette — a cigányok közé.

Mindezt azért tartjuk szükségesnek felemlíteni, mivel más város hasonlíthatatlanul másképen gondoskodik ifjúsága testi neveléséről és annak fejlesztéséhez más módon járul hozzá. Ha egyéb nem, talán ez az

egyetlen egy ok is elegendő lenne arra, hogy tisztességes sporthelyiséget jelöljön ki a város. Ifjúságunk, minden reményünk, „baromvásár” téren tanyázik, hogy a nagyobb helyet igénylő footballt játszhasssa. Hát nem szégyenletes állapot ez? S a baromvásárteret is csak azért használhatják, mivel ez idő szerint vásárokat nem tartanak.

Ilyen körülmények között lehetett az ifjúsági tornakör VII. háziversenyét részletekben úgy, ahogy megtartani. I. A futást 100 m.-re és II. 200 m.-re az említett vásártéren. II. A gyaloglást a Kossuth-kerti köröndöt körülvevő úton, míg a verseny többi számait, nevezetesen:

IV. Szabadgyakorlat 10. csapat versenyét;

V. Nyújtó és korlát egyéni versenyt;

VI. Magasugrás kezdők s

VII. Magasugrás haladók versenyét;

VIII. Rud magasugrás,

IX. Ló- és távugrás, 5-ös csap. — és

X. a súlydobás versenyét az intézet udvarán tartottuk meg. A versenyekben a következők lettek győztesek és pedig:

Az I.-ben: 1. Kirilla Tivadar VII. o. t. 12.4[“]-cel nagy ezüst érmet; 2. Páskándy János VII. o. t. 13.5[“]-cel kis ezüst érmet; 3. Kincsessy Endre VII. o. t. 14.7[“]-cel nagy bronz érmet s 4. Hill Gyula V. A) o. t. 15.2[“]-cel kis bronz érmet nyertek.

A II. ban: 1. Páskándy János VII. o. t. 28[“]-cel nagy ezüst-érmet; 2. Kirilla Tivadar VII. o. t. 29[“]-cel kis ezüstérmet; 3. Hill Gyula V. A) o. t. 29.7[“]-cel nagy bronz érmet és 4. Petruska Antal IV. A) o. t. 30[“]-cel kis bronz érmet nyertek.

A III.-ban: 1 Páskándy János VII. o. t. 90. alatt 14 km. távval a Szatmár-Németi Torna- és Vivóegyesület 20 koronás díját; 2. Deák István VI. o. t. 13 km. és 994 méterrel nagy ezüst érmet; 3. Jakab György VII. o. t. 13 km. és 975 méterrel kis ezüst érmet; 4. Strenk Dániel V. B) o. t. 13 kilométer. 750 méterrel nagy bronz érmet és az 5. Szántó Zoltán VI. o. t. 13 km. 725 méterrel kis bronz érmet nyertek.

A IV.-ben: nyertes lett Szántó Zoltán VI o. t. csapata. A csapatvezető nagy ezüst érmet s a csapat minden tagja 1. Gruber György, 2. Szálka Béla, 3. Jankovics János, 4. Szaucsek Károly, 5. Brém Ágoston, 6. Séfl László. VI. o. tanulók. 7. Sterk János, 8. Strenk Dániel és Hill Gyula. V. o. tanulók. 9. Petruska Antal IV. o. t. bronz érmet; a 2. díj nyertese Jakab György VI. o. t. csapatvezető, ki nagy bronz érmet kapott s minden tag 1. Erdélyi Mihály III. o. t., 2. Feldmann Sándor IV. A) o. t, 3. Gönczy Antal IV. A) o. t., 4. Gruber Márton II. o. t. 5. Hermann Antal II. o. t, 6. Kamenszky Elemér III. B) o. t., 7. Lakatos

Sándor III. o. t. 8. *Mertz László* II. o. t., 9. *Neubauer Elemér* V. o. t., és 10. *Petruska Zoltán* II. o. t. oklevelet nyertek.

Az V.-ben: 1. *Sterk János* V. o. t, 20 ponttal nagy ezüst érmet, 2. *Szántó Zoltán* VI. o. t., 19.6 ponttal nagy bronz érmet s. 3. *Jakab György* VI. o. t. 19.5 ponttal kis bronz érmet nyertek.

A VI.-ban: 1 *Szolomájer György* II. B) o. t. 145 cm-rel kis ezüst érmet, 3. *Petruska Zoltán* II. o. t. 135 cm-rel nagy bronz érmet kaptak.

A VII.-ben: 1. *Wéber József* V. o. t. 145 cm-rel nagy ezüst érmet, 2. *Kincsessy Endre* VII. o. t. 145 cm-rel nagy bronz érmet és a 3. *Kirilla Tivadar* VII. o. t. 140 cm-rel kis bronz érmet nyertek.

A VIII.-ban: 1. *Sterk János* V. o. t. 250 cm-rel nagy ezüst érmet, 2. *Szálka Béla* VI. o. t. 250 cm-rel nagy bronz érmet és 3. *Petruska Antal* IV. o. t. 240 cm-rel kis bronz érmet érdemeltek ki.

A IX.-ben: első lett a *Kirilla Tivadar* csapata 99.59 ponttal. Csapat vezető nagy ezüst érmet s a csapat minden tagja 1. *Páskándy János* VII. o. t., 2. *Kincsessy Endre* VII. o. t., 3. *Jakab György* VI. o. t. és 4. *Sterk János* V. o. t. bronz érmet kaptak. — II. *Szántó Zoltán* VI. o. t. csapata 97.95 ponttal, ki mint csapatvezető nagy bronz érmet nyert.

A X.-ben: 1. *Kincsessy Endre* VII. o. t. 1725 cm-rel nagy ezüst érmet, 2. *Szalay Dániel* VII. o. t. 1535 cm-rel kis ezüst érmet s a 3. *Kirilla Tivadar* VII. o. t. 1410 cm-rel kis bronz érmet nyertek.

Hálás köszönetét nyilvánítja a kör vezetője a Szatmár-Németi Torna és Vívóegyesületnek a felajánlott díjért, mellyel a legnemesebb s legraktikusabb sport a gyaloglás iránt nagyban felhívta ifjúságunk figyelmét. Köszönetet mond a kör a VII. házi-versenyen közreműködő dr. *Schöber Emil* s *Hunek Emil* tanár uraknak, kik tapintatos és helyes vezetésükkel s ítéletükkel a versenyzők munkáját nagyban megkönnyítették.

A körnek 1910—11. évben 32 rendes, (VI.—VIII. o.-ból) és 131 rendkívüli tagja (az I.-V. o.-ból) volt. Alakuló gyűlését szeptember hóban tartotta meg, mikor is az ifjúság választása folytán a tisztikar a következőképpen alakult meg: Elnök *Gruber László* VIII. o. t., titkár *Spiry Endre* VIII. o. t., jegyző *Kirilla Tivadar* VII. o. t., pénztáros *Kincsessy Endre* VII. o. t., aljegyző *Tolnay Mihály* VI. o. t., háznagy *Szántó Zoltán* VI. t. lettek. A kör alakuló gyűlésén kívül 2 választmányi ülést tartott a versenyprogramok megállapítása előtt s hetenként 2 órában gyakorló ülést. A tagok ez évben dicséretreméltó buzgósággal látogatták a gyűléseket olyannyira, hogy tekintettel a sok tagra a gyakorló gyűléseket csak felváltva lehetett kezdők- és gyakorlókkal megtartani.

A kör vagyoni állapota 1911. június 13.-áig bevétel a múlt évi maradvánnyal együtt 302.19 K, kiadás 167.80 K. Készpénzmaradvány ez évről a jelzett időben tehát 134 K 30 fillér.

M) Torna-ügy.

A tornatanítás az egész tanév alatt a rendes mederben folyt.

A felső négy osztályban a tornázást, mint csapattornázást, az alsó négy osztályban, mint osztálytornázást gyakoroltuk.

Az állandó játéktér 14.040 négyszögméter téglányalaku terület, a németi határban, szántóföldek között, országút mentén, az iskolától 25—30 percnyire, igen alkalmatlan helyen van. A távolság mellett, szoros országúton lehet csak oda jutni, s egyik oldala hosszúságában, több méter széles, posványos vízzel telt árokkal s gödrökkel s közvetlen közelben pedig téglavető cigánynépséggel van környezve, a kik már eddig is sok kárt tettek a játéktéren. Ugyanis ellopták a felszerből a ruhafogasokat, a melyek erős vaspántból voltak készítve s hosszú vasszegekkel voltak a gerendához erősítve. Ellopták a sodronykerítést, a fiatal gesztenyefák mellől a karókat, vagy tizennégy darab sodronytartó oszlopot, a kaput, az illemhely ajtaját. Kitérték vagy 16 darab szépen megfogamzott s már lombosodni kezdő fiatal vadgesztenye fát. Ez év tavaszán a játéktér közvetlen közelébe helyezték el a városi személerakodó helyet. Ott ahol az ifjuságnak üde, jó levegőt kellene magába szívni, posványos árok kigőzölgése mellett kell délutánjait eltölteni. Igazán itt volna az ideje alkalmasabb játéktér adni az ifjuságnak, ahová kedvvel és lelkesedéssel vonulnának ki szabad délutánjaikon.

A játékdélutánok öt csoportra voltak beosztva s a tanulók felett a felügyeletet gyakorolták: *Papp Aurél* tanár és *Erdélyi Imre* tornatanító. Előbbi kettő, utóbbi három csoportot vezetett.

A folyó tanévben a tornaszertár a következő beszerzéssel gyarapodott: egy rugólabda, két füles labda, 50 apró labda.

A tornázás gyakorlása alól látható testhibák és állandó szervi bajok miatt 58 tanuló kapott felmentést egész évre.

A kispapok az 1883. évi 31.510. számú miniszteri rendelettel a tornázás gyakorlása alól felvannak mentve. Ez évben felmentetett 18 kispap.

A fürdést és úszást a Szamos folyó két jól berendezett uszodájában, kellő felügyelet mellett gyakorolhatták a tanulók.

Télen a korcsolyázást szintén nagy előszeretettel gyakorolták a tanulók,

A tornaszertár 617 darabot számlál, 3578 korona értékben.

Fel van szerelve a tornaterem a svédturnához szükséges szerekkel is, ezer korona értékben.

Szerencsétlenség a tornaórákon nem történt.

Az intézeti tornaverseny, amely a tanulók tornavizsgálata lett volna, június 11-ére volt kitűzve, de az esős idő miatt, 15 ére lett halasztva. Azonban ezen napon sem volt megtartható az állandó esőzés miatt.

IV.
Az 1910—1911. évi tanítás tárgyának
kimutatása.

I. A), B) és C) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. *Bakkay* Kálmán, *Gönczy* Antal és *Demián* Títusz, Tankönyv: Rk. kis katekizmus. *Tananyag:* A keresztény kath. hit elemei, a parancsok és kegyelem szerei.

Magyar nyelv. Tanárok: az A)-ban *Bagossy* Bertalan, a B)-ben *Dr. Sziklay* Ferenc, a C)-ben *Benkő* Gáspár. Tankönyvek: *Lehr* Albert Magyar Olvasókönyvének I. kötete és *Halász-Morvay* Magyar Nyelvtanának I. része. *Végzett tananyag az olvasókönyvből:* I. 2—6., 7—10., II. 13., 16—20., III. 22—24., IV. 26., 28., 30., 32., 33., 38. V. 40. (I—IV). VI. 41., 43., 49., 61. *Könyv nélkül:* 45., 47., 48., 50., 52., 54., 56., 57. Havonként 2 írásbeli dolgozat, összesen 15.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban *Bagossy* Bertalan, a B)-ben *Dr. Sziklay* Ferenc, a C)-ben *Benkő* Gáspár. Tankönyv: dr. *Fodor* Gyula és dr. *Székely* István *Liber Sextije*. *Tananyag:* I—XX., XXIV—XXVII., XXXVII—XXXVIII. sz. latin és magyar darabok. Havonként 2 írásbeli dolgozat.

Földrajz. Tanárok: az A)-ban és B)-ben *Dr. Barna* János Zsigmond, a C)-ben *Hunek* Emil. Tankönyv: *Scholtz—Schürger* Magyarország Földrajza. *Tananyag:* Földrajzi alapismeretek. Magyarország hegy- és vízrajza, politikai és közgazdasági leírása.

Természetrajz. Tanárok: az A)-ban és a B)-ben *Dr. Schőber* Emil, a C)-ben *Hunek* Emil. Tankönyv: dr. *Szterényi* Hugó Természetrajza a középiskolák I. oszt. számára. *Tananyag:* A gyümölcsök leírása, a gyümölcs képződése a virágból. A macska leírása és biológiája.

Számtan. Tanárok: az A)-ban *Krompaszky* Béla, a B)-ben *Haller* Jenő, a C) ben *Dörner* István. Tankönyv: *Gidró* Bonifác Számtana. *Tan-*

anyag: A mennyiség és mennyiségtan fogalma és felosztása. A szám meghatározása és osztályozása. A számlálás és a természetes számsor keletkezése. A tizes számrendszer; ennek alapján számműveletek egész számokkal és tizedes törtekkel. Számműveletek többnevű számokkal és ezzel kapcsolatban az időszámolás. A métermérték. Számműveletek közönséges törtekkel. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Házi előkészületül óráról-órára példák kidolgozása.

Rajzoló mértan. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Papp Aurél*, a C) ben *Ócsvár Rezső*. Tankönyv: *Lendvay Hugó: Rajzoló Geometria*, 1. rész. *Tananyag:* Téglalap, négyzet, derékszögű háromszögek, kör. A szög. A négyszögek. Sokszögek. Terület- és kerület mérés. A mértani rajz elemei. Magyar díszítmények, festve. Szerkesztések.

Szépírás. Tanárok: *Dr. Csókás Vidor*, a B)-ben és C)-ben *Péterffy Gyula*. *Tananyag:* Magyar folyóírás.

Testgyakorlat. Torna-tanító: *Erdélyi Imre*. *Tananyag:* Szabadgyakorlatokból: a karlendítések, lökések és ütések minden irányban, törzshajlítások és forgatások, térd- és lábemelés. A katonai rendgyakorlatokból: sorakozás, fedezés, kanyarodás, szakasz- és kettősrendek alkaitása. A szeryakorlatokból: mászás póznán és kötelen. Rézsútos létrán: egyszerű fel- és lemenés, átbúvás a fokok között. A játékok közül az ezen vidéken divatos labdajátékok: egyes és hármas kapó körfutó (várban forgó), kifutó, suszter-kótya stb.

II. A), B) és C) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyvek: *Adjutus: Ó szövetségi bibliai történetek és a katekizmus 1. része*.

Magyar nyelv. Tanárok: az A)-ban *Groza Ferenc*, a B)-ben *Katona Ferenc*. A C)-ben *Pintz Mátyás*. Tankönyvek: *Riedl Magyar Olvasókönyvének II. része*. *Olvasmányok:* Mit csinál a gólya? A veréb. Katonadolog. A gonoszságot a fa is elárulja. A koldus. Hogyan fogott a huszár ellenséget? A kis betegápoló. Aesopusi mesék. Utazás szombatfalváig. Homoródalmási barlang. Szent Anna tava. Nagy Lajos és a nápolyi hadjárat. Nagy Lajos jelleme. Hunyadi János jelleme. A várnai csata. Mátyás király jeles tettei. Várak és kastélyok a középkorban. Elbeszélések Herodotosból. *Költemények:* Búcsú. Hazámhoz. Bot Bajnok özvegye. Szibinyáni Jank. Mátyás anyja. A Tisza. A lengyel anya. A puszta télen. A tudós macskája. A szegény asszony könyve. Az obsitos. Kéthetenként 1 írásbeli dolgozat, összesen 14, a nyelvtan alapján.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban *Groza* Ferenc, a B)-ben *Katona* Ferenc, a C)-ben *Pintz* Mátyás. Tankönyv: dr. *Fodor* Gyula és dr. *Székely* István, *Liber Sextije*. *Olvasmányok:* A II. részből: I—IV. VIII—XI. XIII—XVIII. XXI—XXIV. XXX. XXXII. Kéthetenként 1 írásbeli dolgozat, a nyelvtan gyakorlására.

Földrajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben dr. *Barna* János Zsigmond, a C)-ben *Hunek* Emil. Tankönyv: Scholtz Schürger: *Földrajz*, II. kötet. *Tananyag:* Európa, Ázsia és Afrika hely- és vízrajza, politikai és közgazdasági leírása.

Természetrajz. Tanár: az A)-ban és C)-ben dr. *Schőber* Emil, a B)-ben *Hunek* Emil. Tankönyv: Paszlavszky J. Kiss *Természetrajza*, II. rész. *Tananyag:* a gyermeklánctfü és árvácska alaki s biológiai leírása, közösen végzett megfigyelések alapján. *Az állatvilágból:* Emlősök, a madarak, a csúszó-mászók, hüllők, halak, izeltlábuak, puhatestűek.

Számtan. Tanárok: az A)-ban, a *Kompaszky* Béla. a B)-ben *Haller* Jenő, a C)-ben *Dörner* István. Tankönyv: *Gidró* Bonifác *Számtana*. *Tananyag:* A közönséges és tizedes törtekkel való alapműveletek megisméltése után a számolási rövidítések általában és a rövidített számtani műveletek. Az arányosság fogalmának bővebb fejtegetése. A hármas szabály fogalma s az ehhez tartozó feladatok megfejtése; az egyszerű hármas szabály. Az olasz számolási mód. Az arányok és aránylatok tana. Az aránylatok tanának alkalmazása. Százalékszámolás. Havonkint 1 iskolai írásbeli dolgozat. Házi készületül óráról órára egy-egy, a legközelebbi előadáson előfordult tananyagra vonatkozó példa kidolgozása.

Rajzoló mértan. Tanár: az A)-ban, B)-ben és G)-ben *Ócsvár* Rezső. Tankönyv: *Lendvay* Hugó, *Rajzoló Geometriája*, II. rész. *Tananyag:* Pont, vonal, sík a térben. A síkok kölcsönös helyzete. A kocka, hasáb, gúla, henger, kúp, gömb axonometrikus képe, hálója és síkmetszései. A tárgyalt testek rajzolása körzővel, vonalzóval. A természetből vett egyszerű tárgyak axonometrikus rajzolása.

Szépírás. Tanárok: az A)-ban *Groza* Ferenc, a B)-ben és C)-ben *Péterffy* Gyula. *Tananyag:* Magyar és német folyóírás.

Testgyakorlat. Torna-tanító: az A)-ban, B)-ben és C)-ben *Erdélyi* Imre. *Tananyag:* Mint az I. osztályban.

III. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. *Bakkay* Kálmán, *Gönczy* Antal és *Demián* Titusz. Tankönyv: *Adjutus:* Új-szövetségi bibliai történetek és Egri kis katekizmus. *Tananyag:* Az új-szövetségi bibliai történetek és a katekizmus II. része.

Magyar nyelv. Tanárok: az A)-ban dr. Csókás Vidor, a B)-ben Dr. Merker Márton. Tankönyvek: Riedl—Lehr Magyar Olvasókönyvének III. része és Balassa József Rendszeres magyar nyelvtana. *Prózai olvasmányok:* Keresztény és török. Fegyverneki puszta. A gondviselés útja. Talpraesett feleletek. A befagyott Balaton. Az első magyar komikus. A magyar nép rokonai. A mohácsi vész. Zrinyi Szigetvárott. Buda visszafoglalása a töröktől. Perikles. A görög színház. Föltalálás és fölfedezés. A könyvnyomtatás. Amerika felfedezése. *Költőiek:* Hymnus. Szülőföldem. A hamis tanú. Füstbe ment terv. Pató Pál úr. Az alföld. Családi kör. Szózat. A nyelvtan fonalán rendszerbe gyűjtötték hang-, szó- és mondattani ismereteiket. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, tárgyuk az olvasmányok tartalmának s a tárgyi magyarázatoknak előadása.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban dr. Sziklay Ferenc, a B)-ben dr. Merker Márton. Tankönyvek: dr. Hittrich Ödön: Latin nyelvtan, II. rész és Fodor—Kurtz; Latin Olvasmányok. *Prózai olvasmányok:* Az idősebb Miltiades hódításai. Dareios hadjárata a scythák ellen. A marathoni csata. Themistocles ifjúsága. Aristides, az igazságos. Atticus, az adott szó embere. Brutus intézkedései. Mucius Scaevola hőstette. Coriolanus hősiessége. Coriolanus fellépése a nép ellen. Cincinnatus. A capitoliumi ludak. *Költői szemelvények:* Lupus et agnus. Canis per fluvium carnem ferens. Cervus ad fontem. Vulpes et corvus. Rana rupta et bos. Vulpes et ciconia. Aesopus et petulans. Socrates ad amicos. De vulpe et uva. De vitiis hominum. Taurus et vitulus. A meséket könyv nélkül is betanulták. *A mondattanból:* Az esettan.

Német nyelv. Tanár: az A)-ban dr. Csókás Vidor és a B)-ben Sándor Vince. Tankönyv: Orosz Alajos Német Olvasó- és Gyakorlókönyvének I. része. *Prózai olvasmányok:* Die Schule. Das Haus. Der Wolf u. das Lamm. Die Wohltaten. Der menschliche Körper. Der Tag. Der Frühling. Das Familienleben. Unser Vaterland. Közmondások. Anekdoten, Die Handwerker. *Költemények:* Im Namen Gottes. Gott ist ewig. Gott und die Eltern. Spruch. Mutterliebe. Mein Vaterland. Ezen olvasmányok közül tizet könyv nélkül is megtanultak. A nyelvtanból az írás és olvasás begyakorlása után elvégezték a főnevek ragozásának teljes rendszerét, az igeragozást a jelentőmód jelen idejében; a melléknevek jelzői viszonyítását; a személyes birtokos és mutató névmásokat; néhány praepositiót stb. Kéthetenkint 1 írásbeli dolgozat.

Történelem. Tanárok: az A) és B)-ben dr. Fechtel János. Tankönyv: Ujházy László: Magyarok története, 1. rész, a mohácsi vészig. *Tananyag:* Hazánk története a mohácsi vészig.

Természettani földrajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben dr. *Barna János Zsigmond*. Tankönyvek: *Kacsóh Pongrác*. A matematikai és fizikai földrajz elemei. *Scholtz-Schürger földrajza*. *Tananyag*: Bevezetés a fizikai földrajzba. A Föld mint világtest. A földgömb száraza, vize és légköre. A Föld belseje. Amerika és Ausztrália hegy-és vízrajza, politikai földrajza.

Számтан. Tanárok: az A)-ban *Haller Jenő*, a B)-ben dr. *Merker Márton*. Tankönyv: *Gerevich—Orbók Számтана*. *Tananyag*: Az egyszerű és összetett hármasszabály. Ezek alapján az egyszerű és összetett kamatszámolás, határidőszámolás, az ázsió, az állampapírok, részvények, váltók. Az összetett kamat- és lerovatszámításra vonatkozó táblázatok készítése. Az egyszerű és összetett arányos osztás. Elegyítési feladatok. Láncszabály. Iskolai dolgozatok a tananyag egy-egy befejezett részletéből. Házi előkészületül óráról-óra egy-egy, a legközelebbi előadáson előfordult tananyagra vonatkozó példa kidolgozása. Havonként 1 írásbeli dolgozat, összesen 8.

Rajzoló mértan. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Ócsvár Rezső*. Tankönyv: *Lendvay Hugó*: *Rajzoló Geometria*, III. rész. *Tananyag*: Pont. Vonal. Körre vonatkozó szerkesztések. Szimmetria. Szög. Idomok. Távolságok aránya. Hasonlóság. (A tanult anyag feldolgozása körzővel, vonalzóval). Kézügyesítő gyakorlatok, ecsetgyakorlatok, préselt levelek festése. Tervezés.

Testgyakorlat. Tornatanító: az A)-ban és B)-ben *Erdélyi Imre*. *Tananyag*: A rendes gyakorlatokból: menetelés, rendek, kettősrendek, kanyarodások, fejlődések, ellenvonulatok. Szabadgyakorlatokból: állások minden irányban, összekötve kar- és törzsgyakorlatokkal, súlyzókkal!. Fekvő támaszok. Svéd szabadgyakorlatok, birkózás, kötélhúzás futással és helyből. Szergyakorlatok az összes szereken. Játékok.

IV. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyv: *Adjutus Kath*. Szertertástan. *Tananyag*: Szent helyek, egyházi készletek, szentmise, szentségek, szentelmények, ájtatossági gyakorlatok, egyházi év. — A görög szertertásúak tankönyve: dr. *Mikita Gör*. kath. Szertertástan.

Magyar nyelv. Tanárok: az A)-ban dr. *Csókás Vidor*, a B)-ben *Péterffy Gyula*. Tankönyvek: *Lehr* — *Arany Toldija*; dr. *Bartha József* és dr. *Prónai Antal* *Stiliztikája*. *Olvasmányok*: *Arany Toldija*. *Kisfaludy K.*: *Mátyás deák*. *Hermann O.*: *A madár családi élete*.

Bársony I.: A borjúgyilkos. Jókai: A királykoronázás. Pesti G.: A lóról és számárról. Heltai G.: A hollóról és rókáról. Mikes: A remete. Gyulai P.: Vörösmarty szülői. Eötvös K.: A kis árva. Deák F. levele egy tanuló ifjúhoz. Petőfi: Az alföld. Levél Arany Jánoshoz. A vándorlegény. Gyulai: Erdély. Arany: Válasz Petőfinek. Mátyás anyja. Vörösmarty: Szózat. Berzsenyi: A magyarokhoz. Tompa: A gólyához. Balassi B.: A végek dicsérete. Népdalok, Ügyíratok. Havonkint 2 írásbeli dolgozat.

Latin nyelv. Tanárok: az A)-ban *Fölkel* Béla, márc. 13. tól *Katona* Ferenc, a B)-ben *Péterffy* Gyula. Tankönyvek: dr. Fodor Gyula és dr. Kurtz Sándor Latin Olvasókönyve, dr. Hittrich Ödön Latin Nyelvtana, II. r., Mondattan. *Olvasmányok Caesarból*: Gallia leírása. Germania és lakosai. Vercingetorix fölkelése. Caesar legyőzi ercingetorixet. *Olvasmányok Ovidiusból*. Deucalion és Pyrrha, Philemon és Baucis, Achaemenides Polyphemus barlangjában. *Nyelvtan*: az egész latin mondattan. Írásbeli dolgozatok száma 15.

Német nyelv: Tanárok: az A)-ban *Orosz* Alajos, a B)-ben *Sándor* Vence. Tankönyv: *Orosz* Alajos Német Olvasó- és Gyakorlókönyve. *Tananyag a nyelvtanból*: Számnevek. Melléknév fokozása. Erős, gyenge, vegyes igeragozás a jelentő módban. Melléknévi igenevek. Összetett igék. *Prózai olvasmányok*; *Das Jahr*. *Die Haustiere*. *Das Mittagessen im Hofe*. *Die Eisenbahn*. *Der sterbende Löwe*. *Belohnung*. *Der Tod Johannes des Täufers*. *Der Hufnagel*. *Der einfältige Kutscher*. *Der Einsiedler*. *Die Perlen*. *Der Fuchs und die Katze*. *Und dann?* *Költemények*: (Könyv nélkül is): *Morgenlied*. *Die Kapelle*. *Die Herde*. *Das Bächlein*. *Der betrogene Teufel*. *Die Einkehr*. *Der weisse Hirsch*. Kéthetenként 1 írásbeli dolgozat, összesen 14.

Történelem és politikai földrajz. Tanár: az A)-ban és B)-ben dr. *Fechtel* János. Tankönyv: *Ujházi* László: Magyarország története és Magyarország a jelenben, II. rész. *Tananyag*; *Hazánk története a mohácsi véstől 1867.-ig*. *Magyarország és Ausztria politikai földrajza*. *Közjogi kapcsolatok*.

Növénytan. Tanár: az A)-ban dr. *Schöber* Emil, a B)-ben *Hunek* Emil. Tankönyv: dr. *Schöber* Emil Növénytana. *Tananyag*: A szervetlen és szerves vegytan elemei. A szerves és szervetlen világ közti kapcsolat. A mikroszkóp szerkezete. A plazma. A plazma életműködése általában. Életműködésének eredménye. Szövettan. Élettan. A növény vegyi összetétele. A talaj vegyi összetétele. A szilárd táplálék felvétele. A víz áramlása és párolgása. A növény testét felépítő elemek forrása és asszimilációja. A növényben képződött vegyületek és tartaléktápanyagok vándorlása. A lélekzés. A növe-

kedés. Mozgási tünetek. A szaporodás. Alaktan. A gyökér, szár és levelek alaktana és biológiája. A virág alaktana s biológiája, a termés. Rendszertan. Növényhatározás.

Algebra. Tanár: az A)-ban *Haller Jenő*, a B)-ben *Ratkovszki Pál*. Tankönyv: *Borosay Dávid* Algebrája. *Tananyag:* az algebra jeleinek és a negatív számoknak ismertetése; algebrai egész kifejezések összeadása és kivonása (összevonása), sokszorozása, osztása s ezzel kapcsolatban a törtkifejezésekkel való számolás szabályainak származtatása; a legnagyobb közös osztó és a legkisebb közös többszörösének begyakorlása; a szorzatok fontosabb alakjai, algebrai több tagú kifejezések s a tizedes rendszerbeli számok négyzetének és köbének kiszámolása; elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Havonként 1 iskolai írásbeli dolgozat. Házi előkészületül óráról-órára a legutóbbi tanítási órán előadott anyagra vonatkozó példák kidolgozása.

Rajzoló mértan. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Papp Aurél*. Tankönyv: *Lendvay Hugó* Rajzoló Geometriája. *Tananyag:* A kör főbb tulajdonságai. A kör osztása. Két kör helyzete. Érintő körök szerkesztése. Mértani hely feladatai. Az ellipszis, hiperbola, parabola. A kúpszeletek összehasonlítása és szerkesztése. Az egész tananyag 8 mértani lapban kidolgozva. *Szabadkézi rajz:* Ecsetgyakorlatok (magyar dísz.) Magyar díszítmény fali minta után. Magyar ornamenttervezés. (Sík díszítmény-terv). Préselt levelek rajzolása, festése színben. Tervezés. A szemléleti látszattan alapismerete. Sík-idomok rajzolása természet után. Egyszerű használati tárgyak rajzolása. Virágok, levelek, ágak, foltban és színesen. Kiegészítő anyag: lepkék, bogarak rajzolása és festése.

Testgyakorlat. Torna-tanító: az A)-ban és B)-ben *Erdélyi Imre*. *Tananyag:* Mint a III. osztályban, fokozottabb szabad- és szerygyakorlatokkal.

V. A) és B) OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyv: *Uhlyárik Kath.* Hittana. *Tananyag:* Hiszekegy. Hét szentség.

Magyar nyelv. Tanár: az A)-ban *Orosz Alajos*, a B)-ben *Gazdag Lajos*. Tankönyv: *Bartha—Prónai* Retorikája. *Olvasmányok:* a) *Költőiek:* Szondy két apródja. Szibinyáni Jánk. Hunyadi. A király esküje. V. László. Mátyás anyja. Az élő szobor. Az árvizi hajós, b) *Prózaik:* Jókai: A Tisza áradása. Hermann Ottó: A magyar halászember.

Tömörkény István: A beteg bognár. Csengeri: Deák Ferenc. Alexander: Mátyás király szobra Fadrusztól. Kazinczy: Pályám emlékezete. Mikszáth: Drégely. Salamon F.: Hazánk pusztulása a török időkben. Kölcsey Ferenc emlékbeszéde Kazinczy Ferencről. Br. Eötvös József emlékbeszéde Kőrösi Csoma Sándorról. Kossuth Lajos beszéde a haderő megajánlása ügyében. Deák Ferenc beszéde a felirati javaslatról. Gyulai Pál beszéde Arany János ravatalánál. Xenophon: Sokrates a testvéri szeretetről. Pázmány: Az teremtett állatoknak szép rendje. Faludi: Szent ember. Kempis Tamás: A tiszta lelkiismeret. Széchenyi: A hitel. Kölcsey: Isten és a haza szeretete. Bartha Miklós: A kereszt jelentősége. Pázmány: A részegség. Szitnyai: Mit nevezünk valódi műveltségnek? Ifj. Plinius két levele. Kazinczy, Arany, Petőfi egy pár levele. Írásbeli dolgozatok száma 9.

Görögptől magyar. Tanár: dr. Csókás Vidor. Tankönyvek: Csengeri: Homéros Iliása. Gyomlay: Homéros Odysseiája. Geréb: Szemelvények Herodotos történelmi művéből. Toncs Gusztáv: Magyar irodalmi szemelvények. *Olvasmányok*: Homéros két eposza. Arany János: Buda halála. Herodotos művéből szemelvények. Horváth Mihály, Salamon Ferenc, Szalárdi János, Cserei Mihály, Apor Péter br. műveiből szemelvények. Félévenként egy-egy írásbeli dolgozat.

Latin nyelv. Tanár: az A)-ban *Fásztusz* Elek, a B)-ben *Benkő* Gáspár. Tankönyvek: dr. Kapossy Lucián: Cic. Pro Archia poeta. Zsámboki Gyula: Cic. De imp. Gn. Pompei. Dr. Csengeri J.: Szemelvények Ovidiusból. *Olvasmányok Cicero beszédeiből*: De imp. Gn. Pompei. Pro Archia poeta-ból III., IV., V., VI., XII. *Ovidiusból*: 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29. Írásbeli dolgozat 14.

Görög nyelv. Tanár: *Fásztusz* Elek. Tankönyvek: Schenkl-Ábel *Görög Olvasókönyve és Curtius—Ábel Görög Nyelvtana*. *Olvasmányok*: Az Olvasókönyv 1—163. sz. példacsoportjából válogatott mondatok a nyelvtani ismeretek begyakorlására. A mesékből: A darvakról. A farkas és darú. A holló és a róka. Havonként 2 írásbeli dolgozat.

Német nyelv. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Orosz* Alajos. Tankönyv: *Orosz A.*: Német olvasó és gyakorlókönyv, II. rész és Stílusgyakorlatok. *Olvasmányok*: a) *Költőiek*: Heine két dala. *Leise zieht... Du bist, wie eine Blume. Loreley. Preis des Schöpfers. Erlkönig. Der Sänger.* E költemények nagyrésze könyv nélkül is. b) *Prózaik*: *Die Boten des Todes. Die ewige Bürde. Die Treue. Die Krähe u. Merkur. Das Ei des Columbus. Das wohlfeile Mittagessen. Der Greis u. der Jüngling. Der Seesturm. Unser König und die ungarischen Studenten. Der kluge Sultan. Der Pilger. Der heilige Johan-*

nes. Sokrates. Das Wunderkästchen. Trinkspruch des deutschen Kaisers. Fordítások a Stílusgyakorlatokból németre. *Nyelvtan*: A felszólító mód. A szenvedő igeragozás. A módjelentő, visszaható és személytelen igék használata. Az alaktan átismétlése. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat.

Történelem. Tanár: az A)-ban és B)-ben *Katona* Ferenc. Tankönyv: dr. Mika Sándor: Világtörténelem, ó kor. *Tananyag*: A keleti népek története. Görögország története. Róma története a császárság végéig.

Állattan. Tanárok: az A)-ban dr. *Schőber* Emil, a B)-ben *Hunek* Emil. Tankönyv: Báthory Nándor *Állattana*. *Tananyag*: Protozoák, poriferák, coelenteráták, férgek, túskebőrűek, ízeltlábúak és puhatestűek köre főbb vonásokban. A protozoáknál különös tekintet volt az állat-és növényvilág közti hasonlatra, különbségre, vonatkozással a IV. oszt. tananyagára. Részletesen tárgyaltuk a gerincesek körét. A bonctani rész összehasonlítólag és pedig a kültakaró, mozgáskészülék, idegrendszer, érzékszervek, véredény-rendszer, lélekző-készülék, kiválasztó és fajfenntartó szervek. A tanítás számos bonctani készítmény bemutatásának segélyével történt. A bonctani részt a rendszertan követte biológiai alapon. Végül az ember bonctana.

Mennyiségtan. Tanárok: az A)-ban *Dörner* István, a B)-ben *Haller* Jenő. Tankönyv: Borosay Dávid *Algebrája és Geometriája*. *Tananyag*: a) *Az algebrából*: elsőfokú egyenletrendszerek 2, 3 és több ismeretlennel, a négyzetgyök és a másodfokú egyenlet; gyökvonás általánosságban és a köbgyök. b) *A geometriából*: egyenes vonalak fekvése a síkban; az idomok szögeinek és oldalainak összefüggése, az idomok egybevágása; az idomok hasonlósága; az idomok területeinek megmérése, a körtan elemei. Havonként 1 iskolai írásbeli dolgozat. Házi előkészületül óráról-órára a legutóbbi tanítási órán előadott anyagra vonatkozó példák kidolgozása.

Görögpótló rajz. Tanár: *Ócsvár* Rezső. *Tananyag*: A testek és testcsoportok látszattani rajzolása. Magyar diszítmények rajzolása, festése. Ugyanebből tervezés. Gipsz-szénnel. Virágok, levelek festése.

Testgyakorlat. Tanár: *Papp* Aurél. *Tananyag*: Rendgyakorlatok. Kettős rendek, fejlődés, szakadozás és kanyarodás menetben. Szögvonulások. Irányban való menetelés. Szabadgyakorlatok: 4 ütemes szabadgyakorlatok ellenoldalú mozdulatokkal, súlyzóval. Szökdelések, társas szabadgyakorlatok, birkózás, kötélhúzás. Szergyakorlatok az összes szereken, erőpontok szerint beosztott 4 csapatban előreképzett előtornászok vezetésével. Időnkint szabad tornázás. Játék: füleslabda.

VI. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyv: Adjutus Erkölcstana. *Tananyag:* A keresztény kath. hittan. A görög szertartásúaknál, mint az V. osztályban.

Magyar nyelv. Tanár: *Gazdag Lajos*. Tankönyv: Barta—Prónai Poétikája és Olvasókönyve. Shakespeare Julius Caesarja. Kisfaludi Károlynak: A Kérők c. vigjátéka. Ez utóbbi műveken kívül az olvasókönyvből olvastuk: a világirodalom főbb époszainak tartalmi ismertetését, a Zrinyiászt, Dorottyát; s kisebb epikai és vegyes műfajú költeményekből, mindegyik fajból 3—5 költeményt, úgyszintén kisebb nagyobb számmal dalokat, elégiákat, bölcselő énekeket, epigrammákat és ódai költeményeket. *Magánolvasmányok:* Zalán futása. A két szomszédvár. Csongor és Tünde (Vörösmartytól.) A csikós. Liliomfi. (Szigligeti.) Csalódások. (Kisfaludi K.) Irene. (Kisfaludi K.) Tompa: Szuhai Mátyás. Petőfi: János vitéz. Arany: Toldi szerelme Buda halála. Ezeknek az olvasmányoknak alapján a széptani fogalmak fejtegetése; a külvilági és belvilági költemények elmélete és történeti fejlődése. *Könyvnélkül:* szebb részletek az olvasott költői művekből. Írásbeli dolgozatok száma 8.

Görögpótló magyar irodalom. Tanár: *Fölkel Béla*, márciustól dr. *Csókás Vidor*. Tankönyvek: Aischylos Oresteijája, Csengeri fordításában. Sarudy: Görög lírai anthologia. *Tananyag:* A görög elégia, epigramma, iambos; az aeol dalköltészet; a dór karének-költészet. Kallinos, Tyrtaios, Mimnermos, Solon, Theognis, Keosi Simonides, Archilochos, Alkaios, Sappho. Anakreon, Alkman, Stesichoros, Bacchylides, Pindaros élete és főbb művei. A görög lírai műfajok kapcsolata a magyarokkal. Az Oresteia meséje, cselekvénye, szerkezete, tragikumuma, szereplő személyei s ezek jelleme. A görög dráma keletkezése és fejlődése; a görög színház; Aischylos élete és művei. Szemelvények a magyar klasszikus költői iskola köréből. Írásbeli dolgozatok száma 2.

Latin nyelv. Tanár: *Pintz Mátyás*. Tankönyvek: Kalmár Elek: Szemelvények Titus Livius római történetéből. Wirth Gyula: Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből. Wagner—Horváth: Római régiségek. *Prózai olvasmányok Liviusból:* Harc a köztársaságért. A néptribunság. A decemvirek. A II. pun háború előzményei. Hannibál jelleme. A római hadüzenet. Hannibál az Alpokon. Cannae. *Költői olvasmányok az Aeneisből:* Az I., II. és VI. ének némi kihagyásokkal. Írásbeli dolgozatok száma 14.

Görög nyelv. Tanár: *Fásztusz Elek*. Tankönyvek: Curtius—Ábel Görög Nyelvtana. Keczer: Szemelvény Xenophon nagyobb elbeszélő műveiből és Anthologia Lyr. Graeca. *Olvasmányok:* Anab. 1. 8., 8., 9. ff. Apomnem. I. 5. f. II. 1. f. 20—23. pp. II. 2., 4., III. 12., IV. I., 6 ff. és 11. 8. p.; az Anthologiából: Theognisnak 31.—32., 51. —52., 55.-56., 63.-67., 73.-76., 83.-84., 111.—112., 115.—116., 121.—124., 180.—181., 199.—200. sorszámmal jelzett distichonjai, az I. 1., 2., II. 4., 6, 8., 10., IV. 1., 2., 3., 4. sz. epigrammák. Tyrtaios harci éneke. Mimnermos. 1., Solon. 1., 4., Simonides. Archiloches 7., 8., 9., 10., és Babrios Fab. 1. jelzésű szemelvények. Athematikus igék. Az 5., 6., 7., 8. igeosztály. Mondattan az olvasmány alapján. Szó szerint betanultak 1—1 fejezetet az Anabasisból és a Memorabiliából, az epigrammákat és Babrios meséjét. Írásbeli dolgozatok száma 14.

Német nyelv. Tanár: *Sándor Vence*. Tankönyvek: Orosz Alajos Német olvasó- és gyakorlókönyvének II. része és Stilusgyakorlatai. *Olvasmányok:* a) *Költőiek:* Der Ring des Polykrates. Bürgschaft. Die Wallfahrt nach Kevlaar. Preis des Schöpfers (Gellert). Ungariches Heldentum. Der Sänger. Erbkönig. Die Sonne bringt's an den Tag. Három költemény könyv nélkül is. b) *Prózaik:* Der junge Alexander. Eine merkwürdige Abbite. Karls des Grossen Kaiserkrönung. Konradins Tod. Das Rittertum im Mittelalter. Die Tourniere. Der Cid. Der geheilte Patient, Kannitverstant. Das schönste Recht des Königs. Ekkehards Bericht. A haladottabbak (számonkérés mellett) magán uton olvasták: Die Jungfrau von Orléans. Die drei Brüder. Einer oder der andere? Das Paar Pantoffeln. Die Vermählungsfeier des Dogen mit dem Meere. Die Freunde in der Not. Fordítások a Stilusgyakorlatokból németre. A nyelvtanból a mondattan kiegészítésére és befejezésére: a főnévi igenév, a tárgy, a tulajdonító- és birtokoset használata; a praepositíók összefoglalása; nyelvtani ismétlések. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat.

Történelem. Tanár: dr. *Barna János Zsigmond*. Tankönyv: dr. *Mika Sándor*: Világtörténet, középkor. *Tananyag:* Európa története a népvándorlástól egészen a westphaliai békéig.

Ásványtan. Tanár: dr. *Schöber Emil*. Tankönyv: dr. *Reichenhaller Kálmán*: Chémia és mineralógia. *Tananyag:* Az ásványok fizikai tulajdonságai. A víz fizikai, vegytani tulajdonságai. A levegő fizikai vegytani tulajdonságai. Hydrogén. A gáz sűrűség-egysége. Oxigén. Ozon. A chlor és a sósav. A sósav analízise. Aequivalens súlyok. Többszörös súlyarányok törvénye. Atom, molekulaelmélet. A vizgőznek és a sósavnak synthesise. Molekulasúly meghatározása. A

gyök. Chemiai jelek és képletek. Elemek osztályozása. Chemiai egyenletek. Stóchiometriai feladatok. A vegyértékűség. A vegyületek osztályozása. Nem fémes elemek. Fémes elemek. Szerves vegytan alapfogalmai. Kőzetan elemei. Föld történelme.

Mennyiségtan. Tanár: *Krompaszky Béla*. Tankönyv: Borosay Dávid Algebrája és Geometriája. *Tananyag:* a) *Az algebrából:* Negatív hatványkitevők. Számrendszerek. Törthatványkitevők. A logaritmussal; a logaritmussal-táblák használata; logarolás; a kitevős egyenleteknek logaritmussal való megfejtése; a számtani és a mértani haladvány b) *A geometriából:* a körtan, a sík háromszögtan és pedig: a háromszögtani függvények általános fogalma, azok leszármaztatása és egymás közti viszonya; viszonylatok különböző szögek szögfüggvényei között; háromszögtani táblák. A szögmértan alkalmazása, a derék- és ferdeszögű háromszögek megfejtésére vonatkozó tantételek levezetése. A levezetett képletek alkalmazása, számos példa megfejtése. Havonkint egy iskolai dolgozat.

Görögpótló rajz. Tanár: *Papp Aurél*. *Tananyag* Mértani testcsoportok rajzolása (ceruza- és szépia-technikával). Cserépedények színesen. Csoport-beállítás színesen. Kiegészítő anyag: bogarak, kagylók üvegfestése és rajzolása.

Testgyakorlat. Torna-tanár *Papp Aurél*. *Tananyag:* Mint az V. osztályban.

VII. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. *Bakkay Kálmán*, *Gönczy Antal* és *Demián Titusz*. Tankönyv a róm. és görög katolikusonál: Demény és dr. Mikita: egyháztörténelem.

Magyar nyelv. Tanár: *Gazdag Lajos*. Tankönyvek: *Bartha József*: A magyar nemzeti irodalom története. *Szinnyei József*: A magyar nyelv. *Tananyag:* A magyar nemzeti irodalom ismertetése a legrégebb időktől kezdve egészen Kisfaludy Károlyig. A magyar nyelv rendszere. *Iskolai olvasmány:* *Katona: Bánk bán. Magánolvasmányok:* *Arany János*: Naiv époszuk. *Kuruc költemények*. *Gyöngyösi: Murányi Vénus*. *Mikles levelei*. *Kazinczy: Pályám emlékezete*. *Kármán: Fanni hagyományai*. *Berzsenyi versei és ódái*. *Csokonai ódái*. *Kisfaludy K.: Kesergő szerelem*. *Vörösmarty lírai költeményei*. *Jósika: Abafi*. *Kisfaludy S.: Csobánc, Tátika, Somló, Gyulai P.: Bánk bán hatása*. Könyv nélkül: szebb részletek az olvasott költői művekből. Havonkint egy írásbeli dolgozat.

Görögpótló magyar. Tanár: *Fölkel* Béla, márciustól *Gazdag* Lajos. Tankönyvek: Szilasi: Thukydides. Ince: Demonsthenes Beszédei. Kapossy E.: Görög Irodalomtörténet. *Olvasmányok:* Thukydides I—VIII. könyve. Demosthenes: az első, második és harmadik Filippika. Szemelvények magyar történetírókból és szónokokból. A görög irodalomtörténet és régiségtan áttekintése. — Írásbeli dolgozatok száma 2.

Latinnyelv. Tanár: *Gazdag* Lajos. Tankönyvek: Ince J.: M. T. Ciceronis in Verrem. IV. Cserép J.: Vergilius Aeneise. Hittrich: C. Sallustii Crispi Bellum Jugurthinum. *Olvasmányok:* In Verrem IV. 1—43. Az Aeneis VI. és IX. éneke. Bellum Iugurthinum 1—10., 10, 27—36., 64—03. Régiségtan. Havonként 2 írásbeli dolgozat. Tárgyuk: felváltva fordítás magyarból latinra, vagy latinból magyarra.

Görög nyelv. Tanár: dr. *Merker* Márton. Tankönyvek: Csengeri: Homeros Odysseiája. Dávid: Szemelvények Herodotos művéből. *Olvasmányok* Hemorosból: Athene és Telemachos (I. 1—440). Odysseus Kalypsónál és a tengeren (V. 1—403.) Odysseus elbeszélése (IX. 1—866.). Herodotos művéből: Dareios Skythiában. A marathoni ütközet. A salamisi ütközet. A plataiai ütközet. A thermopylai ütközet. Könyv nélkül megtanulták az Od. I. 1—17. sorait és Darerios Skythiában c. részlet 1. pontját. Homeros élete. Az Odysseia szerkezete, Homerosi realiak. Herodotos élete. Írásbeli dolgozat volt 9, felváltva magyarból görögre és görögből magyarra.

Német nyelv. Tanár: *Orosz* Alajos. Tankönyvek: Goethe Hermann und Dorotheája, Heinrich: Deutsches Lehr u. Lesebuch II. része és Schiller Wilhelm Tell je. *Olvasmányok:* Goethe: Hermann u. Dorotheájának I. IV. és VIII. éneke, a többinek tartalma. Schiller Wilhelm Telljéből az I., III. és IV. felvonás szemelvényesen. A nem olvasott részek tartalmának ismertetése. A művek méltatása. Könyv nélkül szebb részletek Herm. u. Dor.-ból és Wilh. Tellből. Darabok az olvasókönyvből. Fordítás az Orosz-féle Stilusgyakorlatokból, írásbeli dolgozat havonként egy.

Történet. Tanár: dr. *Fechtel* János. Tankönyv: dr. Mika Sándor: Világtörténet, új-kor. *Tananyag:* A westphali békétől egészen napjainkig terjedő események és az államok politikai földrajza.

Természettan. Tanár: *Dörner* István. Tankönyv: Fehér—Szekeres Kisérleti Természettana. *Tananyag:* Az erőműtan, rezgéstán, hangtan és fénytán.

Mennyiségtan. Tanár: *Dörner* István. Tankönyvek: Borosay D. Algebrája és Geometriája. *Tananyag:* a) *Az algebrából:* a másodfokú egyenletek elmélete, a másodfokú egész függvény maximum- és

minimum-értéke; számtani és mértani haladványok és azok alkalmazása a szakaszos tízedes törtre és a kamatos kamatszámításra. b) *A geometriából*: a testmértan és pedig: az egyenes és sík fekvése a térben; a szöglet; a síklapok; a térfogat mérésének alapelve; a hasáb, gúla, henger, kúp és gömb térfogata és felülete. Iskolai dolgozat havonként 1, összesen 9.

Görögpótló rajz. Tanár: Ócsvár Rezső. Gipsz után festés. Faminták után látszattani rajzgyakorlatok. Csendélet-festés. Koponyák, fegyverek, drapéria rajzolása. Virágok festése.

Egészségtan. Tanár: dr. Török István, decembertől dr. Göbl Alajos. Tankönyv: dr. Fodor József Egészségtana. *Tananyag*: Az iskolaorvosi intézmény s annak keletkezése egyes államokban. Az egészségtan története a legrégebb időktől. Az egészségtan feladata. Az egészségnek s betegségnek befolyása az életre, nemzetre; annak felismerése a népeknél. A halandóság különböző országokban, életkorban. A betegségek elhárítása s a halálozás csökkentése. A táplálkozás. Élelmiszerek. Italok. Lakás. Talaj. Építkezés. Szellőztetés. Fűtés. A munka és foglalkozás. A test ápolása, ruházat. Az izmok gyakorlása fejlesztése, azok módjai s a betegápolás. A fertőző betegségek, azok természete és támadása, a betegséget okozó baktériumok, a ragály, a miazma, járványok, tájkórok; azoknak befolyása a nép egészségére, a fertőző betegségek elhárítása, a fertőtlenítés, köztisztaság, fontosabb fertőző betegségek.

Testgyakorlat. Tornatanító: Erdélyi Imre. *Tananyag*: Rendgyakorlatokból: kettősrendek, fejlődés, szakadozás és kanyarodások menetben, húzódás. Szabadgyakorlatok: 4 és 8 ütemű szabadgyakorlatok súlyzókkal. A svéd tornarendszer paedagogiai alapgyakorlatai. A szergyakorlatokból: az összes tornaszereken erő- és ügyességi csapattornázás. Súlydobás. Játékokból: az ezen a vidéken divatozó labdajátékok, füleslabda.

VIII. OSZTÁLY.

Vallástan. Tanárok: dr. Bakkay Kálmán, Gönczy Antal, Demián Títusz. Tankönyv: Uhlyárik Apologetikája.

Magyar nyelv. Tanár: Sándor Vence. Tankönyv: Dr. Bartha József: A magyar nemzeti irodalom története. *Tananyag*: Az újabb magyar irodalom Kisfaludy Károlytól napjainkig. Magánolvasmányok: Vörösmarty életrajza. Eötvös: Karthauzi. A falu jegyzője. Kémény: Zord idő. Széchenyi: Hitel. Iskolai olvasmány: Az ember tragédiája. Minden hónapban egy írásbeli dolgozat.

Görögpótló magyar. Tanár: *Gazdag* Lajos. Tankönyvek: Alexander— Péterfi: Platón és Aristotelés. Zsámboky Gyula: A görög művészet kiválóbb alkotásainak ismertetése. *Olvasmányok:* Sokrates védőbeszéde. Kriton. Részletek Aristotelés Ethikájából. A görög művészetek történetének áttekintése. Írásbeli dolgozat 2.

Latin nyelv. Tanár: *Groza* Ferenc. Tankönyvek: Dr. Wirth Gyula: Horatius. Gyomlay Gyula: Szemelvények Tacitusból. Cserép: Római régiségek. *Olvasmányok:* Ódák: I. 1., 2., 3., 4., 6., 7., 37. II. 3., III. 7. Epodosok: 2., 13., 16., Satirák: I. 1., 6. Epistolák: I. 2., II. 3. Havonkint 2 írásbeli dolgozat, összesen 14.

Görög nyelv. Tanár: *Fölkel* Béla, márciustól dr. *Merker* Márton. Tankönyvek: Csengeri: Homéros Iliása. Simon József: Szemelvény Platón műveiből. *Olvasmányok:* Homeros Iliásából: Agamemnon álma. Népgyűlés, (II. 1.—483.) Diomedes vitézkedése. (V. 84.—430.) Hektor a városban. (VI. 237.-368.) Hector és Andromache (VI-369.-529.) Platón műveiből: Kritónja. Könyv nélkül tanulták az Ilias II. 1.—60. sorait. Az Iliás tartalma és szerkezete. Homerosi reáliák. Platón és művei. Írásbeli dolgozatok száma 8.

Német nyelv. Tanár: *Sándor* Vence. Tankönyv: Lessing: Minna von Barnhelm, magy. Heinrich G. Német tan- és olvasókönyv Heinrich G.-tól. Német Stílusgyakorlatok Orosz Alajostól. *Végzett tananyag:* Minna v. Barnhelm egész terjedelmében szemelvényesen. *A Stílusgyakorlatokból:* Just és a vendéglős. Az őrnagy és Marloff özvegye. A jegygyűrű. Werner őrmester. Szerencsés megoldás. A német irodalom klasszikái tökéletességének kora: Lessing, Goethe, Schiller. Ujabb német költők. Havonkint 1 írásbeli dolgozat.

Történet. Tanár: *Bagossy* Bertalan. Tankönyv: Ujházy László: A magyar nemzet oknyomozó történelme. *Tananyag:* A magyar nemzet története a világtörténelmi vonatkozások bekapcsolásával és az intézmények összefoglaló ismertetésével.

Természettan. Tanár: *Krompaszky* Béla. Tankönyv: Fehér—Szekeres Kísérleti Természettana. *Tananyag:* A vezetett és sugárzó hő. Delejesség. Villamosság. A kosmographia elemei.

Mennyiségtan. Tanár: *Krompaszky* Béla. Tankönyv: Borossay Dávid Algebrája és Geometriája. *Tananyag:* a) *Az algebrából:* A kapcsolástan elemei. Kéttagúak szorzatai és magasabb hatványai. Az algebrai összes tananyag ismétlése. b) *A mértanból:* A mértan összes tananyagának összefoglaló megismétlése. A gömbháromszögtan sinus- és cosinustétele és alkalmazása a geographia helyek távolságának meghatározására és a szabályos testek hajlásszögének és térfogatának kiszámítására. Iskolai írásbeli dolgozat volt 7, ezek

tárgya a legközelebbi hónap alatt bevégzett tananyagra vonatkozó feladványok. A tananyag begyakorlására a tanulók óráról-órára otthon is dolgoztak.

Görögpótló rajz. Tanár: *Papp Aurél*. *Tananyag:* Levelek, gombák, gyümölcsök, kagylók és madarak festése színesen. Csendélet-festés, Interiőr. Tájkép rajzolás természet után.

Bölcseleti előtan. Tanár: *Bagossy Bertalan*. Tankönyv: dr. Hajdu Tibor és dr. Zoltvány Irén: Lélektan és gondolkodástan. *Tananyag:* a) *A lélektanból:* a mozgás, a megismerés s a törekvés tényei. b) *A gondolkodástanból:* a fogalom általában, elemi s módszeres dialektika, kritika.

Testgyakorlat. Torna-tanító: *Erdélyi Imre*. *Tananyag:* Mint a VII. osztályban.

Magyar írásbeli dolgozatok.

A magyar nyelvből.

IV. OSZTÁLY. 1. Az ősz. 2. Toldi I. é. tartalma. 3. A fecskék megérkezése. 4. Miért esett Miklós gyilkosságba. 5. Miklós küzd a farkasokkal. 6. Kisfaludy Máttyás diákjának tartalma. 7. A borjogyilkos. 8. Miklós vallásossága. 9. A tavasz. 10. A remete. 11. A vak gyermek. 12. Barátomhoz a barátságról. 13. „Arany Jánoshoz” és „Válasz Petőfinek” c. költemények prózában. 14. Folyamodvány.

V. OSZTÁLY. 1. Az aratás. (Leírás, iskolai dolog.) 2. A Hunyadiak a mondában. (Értekezés). 3. Szondi jellemzése (Leírás.) 4. Garamvölgyi Ádám élete módja. (Elbeszélés. Jókai „Uj földesur”-a alapján.) 5. Párhuzam Toldi első és utolsó hős tettei között. 6. Kard foglalta el, kereszt tartotta fönn e hazát. (Szónoklat) 7. Szeresd testvéreidet. (Levél.) 8. A világban uralkodó rend Isten bölcsességének bizonyítéka.

VI. OSZTÁLY. 1. Arany: Vojtina ars poétikájának gondolatmenete. 2. Zalán futása episodjai. 3. Zalán futása Isten alakjai. 4. Az eposz sajátosságai. 5. A jellemrajzok olvasásának hatása. 6. A középkor eszméi a lírában. 7. Az erkölcsi felfogás a népdalokban. 8. Perföldy jellemzése Kisfaludy Károly Kérők c. vigj. alapján.

VII. OSZTÁLY. A nemzeti irodalom tanulmányozásának haszna és fontossága. 2. Miben áll a valódi műveltség? (Értekezés). A keresztény középkor világnézete. 4. Miért nevezetesek a kódex-irodalom Mária-dalai? 5. Balassa Bálint lírája. 6. Csokonai felfogása a lélek halhatatlanságáról. 7. A nemzeti romanticizmus Kisfaludy Sándor regéiben. 8. Kazinczy nyelvújítása.

VIII. OSZTÁLY. 1. Kisfaludy K. hatása irodalmunkra. 2. Vörösmarty hazafias lírájának vezető eszméi. 3. Jósika, Eötvös, Kemény regény írói tulajdonságainak összehasonlítása. 4. Drámaírói elvek Szigligetinél és követőinél, 5. Petőfi elbeszélő költészetének jellemzése. 6. Madách művének egyes jelenetei a költői cél szolgálatában. 7. Életnézetem leírása.

A görögpótló irodalomból.

V. OSZTÁLY. 1. A homerosi ember jelleme és világfelfogása. 2. Nevelés és élet Spártában.

VI. OSZTÁLY. 1. A personificatio a görög mythológiában 2. A görög dráma szerkezete és a benne nyilvánuló erkölcsi felfogásnak a megvilágítása.

VII. OSZTÁLY. 1. Hogyan használják fel a történetírók a segédtudományokat? 2. A görög szónoklat fejlődésének története.

VIII. OSZTÁLY. 1. Az apológia eszmemenete. 2. Aristoteles felfogása az erényről.

Rendkívüli tantárgyak.

Angol nyelv. Tanár: *Groza* Ferenc. Tankönyv: Dallos-Patterson. Gyakorlati angol nyelvtana. Heti óraszám 2. *Tananyag:* A kezdőknél 1—20. sz. gyakorlatok. A költeményekből: My heart's in the highlands; 'Tis the last rose of summer. A mesékből: The dog of Ulysses. Some Letters and Notes. A haladóknál a 21. gyakorlattól végig. *Olvasmányok:* Alfred the Great. History of England: Chapter 1. (Maculay).

A művészeti magánrajz. I—VIII. osztályban. Tanárok: *Ócsvár* Rezső és *Papp* Aurél. Heti óraszám 2—2. Állandó tanmenet. *Kezdőknél:* Lapminták: az I. csoportban. 1. Kézügyesítő gyakorlatok színes ceruzával. 2. Préselt levelek szénnel. 3. Préselt levelek festése egy színnel. 4. Lepkék festése színesen. II. cs. 1. Magyar díszítmények rajzolása ecsettel. 2. Tervezés. III. cs. 1. Lapminták vonal- és félárnyékkal. 2. Teljes árnyékkal. 3. Szemléleti alapelvek gyakorlása. Gipszek: IV. cs. 1. Gipsz szénnel, ceruzával. *Haladóknál:* V. cs. Gipszfestés szépiával. Tárgyak: VI. cs. 1. Nagyobb méretű testek látszattani rajzolása. 2. Kisebb méretű testek látszattani rajzolása. 3. Tárgycsoportok rajzolása. VII. cs. 1. Használati tárgyak egy színnel. 2. Színesen. 3. Csoportbeállítás. Természet. VIII. cs. 1. Levelek, lepkék, gombák, virágok, kagylók, gyümölcs, madarak, csendélet. Interiőr. 2. Tárgycsoportok szénnel, ceruzával, tollal. *Gyakorlóknál:* IX. cs. 1. Koponyák, testrészek. 2. Élőfej. 3. Tájkép. 4. Állatok 5. Illusztráció-kiséretek. Mintázás csoportonként. — A vázlatkönyv, használata általános.

Gyorsírás. Tanította: *Gazdag* Lajos heti 3 órában. Még pedig heti 2 órában a kezdőket s 1 órában a vitairókat tanította.

Tanulták	I. A)	I. B)	I. C)	II. A)	II. B)	II. C)	III. A)	III. B)	IV. A)	IV. B)	V. A)	V. B)	VI.	VII.	VIII.	Összesen
A művészeti magánrajzot	7	7	8	4	8	11	11	7	5	7	6	4	12	3	3	103
Az angol nyelvet	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	2	—	3	—	6	14
A gyorsírást	—	—	—	—	—	—	3	2	9	1	8	12	8	6	5	51

Jegyzetek az érdemsorozathoz.

A magaviselet jellemzésének négy fokozata ez :

jó	itteni jegye	1
szabályszerű	„	2
kev. szabályszerű	„	3
rossz	„	4

A tanulmányi előmenetel négy fokozata ez :

jeles	itteni jegye	1
jó	„	2
elégséges	„	3
elégtelen	„	4

r. k.	=	római katolikus.
g. k.	=	görög katolikus.
ev.	=	evangelikus.
ref.	=	református.
izr.	=	izraelita.
öszt.	=	ösztöndíjas.
ism.	=	ismétlő.
p. n.	=	pap-növendék.
fm.	=	felmentve.

V.

A tanulók érdemsorozata.

Első A) osztály.

A tanuló neve s vallása: ösztöndíjas e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajzoló mértan	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselet
Ardeleanu József g. k.	2	2	2	3	3	3	3	2	1	1
Ádámkovich Béla g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
Babocsay Lajos r. k.	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Barton Béla r. k.	1	1	1	3	2	3	2	3	2	1
5. Bitter Ferenc r. k.	2	4	4	2	2	3	2	3	1	2
Bleyer László izr.	2	3	3	3	3	2	2	1	2	1
Bodnár Alajos r. k.	1	2	3	2	2	2	1	1	2	1
Bodnár Pál r. k.	1	3	3	2	2	3	2	3	3	1
Bodnár Rezső r. k.	2	3	2	3	3	3	3	3	1	1
10. Boleman Ferenc r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Börcsök Jenő r. k.	2	3	3	3	3	2	2	3	1	1
Bura László g. k.	1	1	3	1	2	2	2	2	1	1
Dőry László r. k.	3	2	3	3	2	3	3	1	1	1
Dunay Dezső r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15. Dunay Sándor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Folkmer László r. k.	3	3	3	2	3	4	4	1	2	2
Führer Imre izr.	3	2	2	2	3	3	3	3	3	1
Gacsályi Béla r. k.	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1
Gottesmann Miklós r. k.	1	2	1	3	3	2	2	3	1	1
20. Göbl Zoltán r. k.	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1
Handlovics Imre r. k.	1	2	2	1	3	2	3	3	2	1
Heinrich István r. k.	2	2	3	2	3	1	1	1	2	1
Ignác Nestor g. k.	1	3	3	2	3	2	2	2	1	1
Kaposi János r. k.	2	1	2	2	2	1	1	1	3	1
25. Keresztes Endre ref.	2	3	3	3	1	3	3	1	fm.	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számítás	Rajzoló mérték	Szépírási	Testgyakorlat	Magaviselet
Kóródi Gyula izr.	1	2	3	2	2	3	1	2	2	2
Krajnik Gáspár r. k.	2	3	3	3	3	4	2	2	2	1
Lipták Jenő r. k.	2	3	3	3	2	4	3	3	3	1
Mártonffy Dezső r. k.	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1
30. Miskei Mihály g. k.	1	2	3	2	2	2	3	1	2	1
Molnár Sándor izr.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Munkhardt Béla r. k.	2	2	3	3	2	2	3	1	2	1
Orosz Barna r. k.	3	2	1	3	3	2	3	3	3	1
Popovits István g. k.	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1
35. Pulini István r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Radlinszky József r. k. öszt.	1	1	3	2	1	2	3	1	fin.	1
Salamon György r. k.	3	3	3	2	2	2	3	3	1	2
Schrepler Sándor r. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	3	1
Somlyai János g. k.	3	4	4	4	4	4	4	3	1	2
40. Szabó József ref.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Szarukán István r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szálka László r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Székely Lajos r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Szilágyi Mihály g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
45. Sztrecskó Gyula r. k.	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1
Toldy József r. k.	3	2	3	3	2	3	3	3	1	1
Tököly Tibor g. k.	1	1	2	2	2	2	2	3	1	1
Vattay Bálint r. k.	4	4	4	3	3	4	4	3	1	2
Vári Gyula r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
50. Villon Károly r. k.	1	3	3	3	3	3	2	1	1	1
Vodenicsár István r. k.	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Magántanulók:										
Kovács Tibor izr.	2	4	4	3	1	3	2	—	—	—
Penkert Mihály ref.	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—

Első B) osztály.

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetráaj	Számtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Adorján Sándor r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Bauer Károly r. k.	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1
Bay László r. k.	1	2	2	3	1	3	1	2	1	1
Bátin János g. k.	3	3	3	2	3	3	2	2	3	1
5. Binder Aladár r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Bogdán László g. k.	3	4	4	4	4	4	3	3	1	2
Borsiczky Béla r. k.	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
Bretán Patricius g. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Brúder Gyula izr.	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1
10. Császy Miklós r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Dinkgreve Miklós ág. ev.	2	2	3	3	2	3	2	3	1	1
Fecser János r. k.	1	3	3	1	2	2	1	2	1	1
Felber János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Fodor Gyula r. k.	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1
15. Fogas Jusztin g. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
Freier Lajos izr.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Hegedüs Sándor g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Holleiter András r. k.	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1
Izsák Albert izr.	k	i	1	é	p	e	t	t		
20. Jeremiás Endre izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1
Jónás Géza izr.	1	2	2	1	1	2	1	3	1	1
Kosztin István r. k.	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1
Kovács Béla r. k.	1	3	3	1	2	3	1	2	1	1
Kovács Gyula r. k.	1	4	4	3	2	4	2	3	1	1
25. Kovács József r. k.	2	3	4	3	3	3	2	3	3	1
Less Tibor g. k.	3	3	3	2	2	2	2	2	fm.	1
Mellau Antal r. k.	1	3	3	1	3	3	2	3	1	1
Mertz Gábor r. k.	2	4	4	3	3	4	3	3	fm.	2
Mikle Ignác g. k.	2	3	3	3	2	3	2	3	1	1
30. Müller Pál r. k. ism.	1	3	3	2	3	3	1	3	2	1
Napholtz Pál r. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
Neuhof József r. k.	1	3	3	3	3	3	2	2	1	1
Orosz Pál g. k.	2	3	4	2	3	3	3	3	1	1
Papp József g. k.	2	2	2	1	2	3	1	2	1	1
35. Pfeilmayer Géza r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetr.rajz	Számítás	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Reiz János r. k.	1	2	3	1	2	2	1	2	2	1
Rózsa Jenő r. k.	1	2	3	3	3	3	3	2	2	1
Scheffler Antal r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
40. Schűsz János r. k.	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1
Schwarcz Lajos izr.	1	2	1	1	2	3	1	2	2	2
Sterk Lőrinc r. k.	1	3	3	3	3	2	2	2	1	1
Sultész József r. k.	1	2	3	1	1	2	1	2	1	1
Sutha Ambrus g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
45. Szarvady Frigyes g. k.	3	3	4	3	3	3	3	3	2	1
Timáry Mihály g. k.	1	2	3	1	2	2	1	2	2	1
Winkler József r. k.	1	2	3	2	3	3	2	2	1	1
Weiszhausz József izr.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1

Első C) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajzoló mértan	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselet
Balogh István r. k.	2	2	1	1	1	2	2	1	1	1
Bartha József r. k.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	1
Bancz József r. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	fm.	1
Benyovszky Pál r. k.	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1
5. Bernát Géza izr.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Bernát Herman izr.	2	3	3	4	4	4	4	3	3	2
Cukor Gyula izr.	3	2	3	3	3	3	2	3	1	1
Czumbil József r. k.	2	2	2	2	1	3	3	1	1	1
Dorogi István r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
10. Ferenczy Pál r. k.	1	3	2	3	3	3	3	3	1	1
Fried Sándor izr.	2	1	1	2	2	2	2	2	3	1
Geng István r. k.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1
Glózer József r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Grosz Jenő izr.	3	3	3	3	3	4	4	3	fm.	2
15. Haller Antal r. k.	4	3	4	4	4	4	4	3	1	2
Harkányi Károly r. k.	3	2	3	1	2	3	3	2	1	1
Ivántsy Endre r. k.	2	3	3	2	3	3	3	3	3	1
Jurcsó József r. k.	1	3	3	3	2	3	4	3	2	1
Kati Dezső r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20. Kepes Imre izr. ism.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Kern Ferenc r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Klein Andor izr.	3	3	4	4	3	4	4	3	3	2
Koskocsák Pál r. k.	2	3	4	4	4	4	4	3	3	1
Kosztya Ferenc r. k.	1	3	3	2	2	2	2	3	1	1
25. Korossy János r. k.	3	3	3	2	2	3	4	2	2	1
Kovács István r. k.	2	2	2	3	2	2	3	2	1	1
Kovács László r. k.	3	2	1	3	3	3	3	2	3	1
Kovács Sándor r. k. ism.	2	2	1	2	1	2	3	2	2	1
Krausz Márton izr.	k	i	1	é	p	e	t	t		
50. Krunka Viktor r. k.	3	3	2	3	3	3	3	3	1	1
Lázár Ferenc izr.	3	3	3	3	3	4	4	3	3	1
Lipcsey Kálmán r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Markovics Andor izr.	3	2	3	3	2	4	3	3	3	1
Morvay Géza ref.	1	2	2	1	1	2	3	1	1	1
35. Mózes József izr. ism.	2	2	1	2	2	3	3	2	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számítás	Rajzoló mérték	Szépíró	Testgyakorlat	Magaviselet
Nagy Sándor r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Ráthonyi Jenő r. k. ism.	3	2	2	3	3	4	3	2	2	2
Ráthonyi József r. k.	1	2	1	2	3	3	2	2	1	1
Ritter Lajos izr.	k	i	1	é	p	e	t	t		
40. Rzyman Lajos ág. ev.	3	2	2	2	2	2	3	2	1	1
Saudek György izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Schrepler Mátyás r. k.	2	3	3	3	2	2	3	3	1	1
Skrabatovics Imre r. k.	1	3	3	2	2	2	3	3	1	1
Somogyi Béla ref.	3	3	3	2	2	3	3	2	1	1
45. Szóbel József izr.	2	3	4	3	3	4	4	3	1	1
Szóllósi Ernő r. k.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1
Tempfli József r. k. ism.	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1
Templom István r. k.	1	2	3	1	2	2	2	2	3	1
Weisz László r. k.	2	2	1	3	2	3	3	2	2	1

Második A) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számítás	Rajzoló mértan	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselet
Anderkó János g. k.	3	3	4	4	3	4	3	2	1	1
Argyelán Ottó g. k.	1	2	3	1	2	2	2	2	1	1
Ádámcsik Ferenc rk. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Balázs József r. k.	2	3	4	3	3	4	3	2	3	1
5. Bodnár József r. k.	1	2	3	2	2	2	1	1	1	1
Brendli János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Csendes József izr.	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1
Csurgó Károly g. k. ism.	2	3	3	3	2	3	3	1	1	1
Egerer Kálmán r. k.	1	2	2	1	1	2	1	2	2	1
10. Egerer Mihály r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Farkas István r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Farkas László izr.	3	3	4	3	4	4	4	4	3	1
Fülep Gábor g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	1
Grieger Miklós r. k.	2	3	4	3	3	4	3	2	2	1
15. Habina Antal r. k.	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1
Háger István r. k.	2	3	3	2	1	3	2	2	1	2
Herman Antal r. k.	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1
Herman János r. k.	2	3	3	3	2	3	2	3	1	1
Jáger Sándor g. k.	2	3	3	3	2	2	2	2	2	1
20. Kaufmann Kálmán izr.	1	2	3	1	1	2	2	3	1	1
Kertész György r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Klein Jenő izr.	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Krunka Ferenc r. k.	2	3	3	2	3	2	2	1	2	2
Láng György r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25. Lengyel János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Maák Gyula r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Magyar Gyula r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Markos György r. k.	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1
Markovics József izr.	2	1	1	2	2	2	2	1	fm.	1
30. Mikle Szilviusz g. k.	1	3	3	3	2	3	2	2	fm.	1
Musztjánovics Román g. k.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Orosz Szevér g. k.	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1
Pápay István ref.	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1
Petruska Zoltán r. k.	3	3	4	3	3	3	3	3	1	2
35. Péterfi János g. k.	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Számítás	Rajzoló mertet	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselet
Redl Károly r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rosenfeld Arnold izr.	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Schilli Alajos r. k.	2	3	3	3	3	2	3	2	1	1
Stachó Aladár r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
40. Steuer Lajos izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szakács Antal r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Székely István r. k.	3	3	4	4	3	4	4	3	2	2
Szücs Adorján g. k.	2	3	3	4	4	4	3	2	1	2
Tulics Gergely r. k.	3	4	4	3	3	4	3	1	1	1
45. Vucskovics Vukasin g. kel.	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1
Zemler Sándor izr. ism.	2	3	3	3	3	4	2	2	1	1
Magántanulók :										
Berendi Alfréd r. k. ism.	1	3	3	2	1	2	2	—	—	—
Lauer Kálmán izr.	1	1	2	1	1	2	3	—	—	—
Markovics Pál izr. ism.	1	3	3	2	2	2	2	—	—	—

Második B) osztály.

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetr.rajz	Számítan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlat	Magaviselet
Adlerstein Henrik izr.	2	3	3	4	4	4	3	1	3	1
Csépes Ernő g. k.	2	3	4	4	3	4	3	3	1	1
Deák Irén Alajos r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Deési Kálmán r. k. ism.	1	3	3	2	2	3	2	3	2	1
5. Dorner József r. k.	2	3	4	3	2	3	3	3	2	1
Égressy János g. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Emerich Dezső izr.	2	2	2	3	2	3	3	3	2	2
Fazekas Endre r. k. ism.	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Fenyvesi József r. k.	2	4	4	4	4	4	4	3	2	1
10. Gruber Márton r. k.	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1
Hartman József r. k.	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
Holndonner Ferenc r. k.	1	2	3	3	1	3	3	2	1	1
Ilosvai László r. k.	2	3	3	3	4	4	3	3	1	1
Iván János r. k.	1	2	2	3	2	3	3	2	2	1
15. Janovich László g. k.	1	2	3	3	2	3	3	2	3	1
Kaszaniczky Ferenc r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Kellner Zoltán izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1
Kikelí Sándor g. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
Kohányi István r. k.	2	2	2	2	2	3	3	1	1	1
20. Kovács István ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kozányi István r. k.	2	2	2	2	1	3	3	1	2	1
Lenorovics Adolf izr.	2	3	3	3	3	4	4	3	2	1
Lipcsey András g. k. ism.	2	2	3	1	2	3	2	2	3	1
Lukácsovics János r. k.	1	3	3	2	1	3	2	3	fm.	1
25. Molnár Mihály r. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
Nagy István r. k.	1	3	3	2	3	3	2	3	3	1
Nyisztor Endre g. k. ism.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Pásztor Ferenc r. k.	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1
Róth Ferenc izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
30. Róthbart István izr.	3	4	4	4	4	4	4	3	3	2
Salánki Emil r. k.	1	4	4	4	2	4	4	3	3	1
Schönfeld Sándor izr.	4	2	3	3	3	3	3	3	3	2
Suba Konstantin g. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1
Suta József g. k.	2	3	4	3	3	4	3	3	2	1
35. Szabados Jenő r. k.	2	3	4	4	4	4	4	3	3	1

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas-e ? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számítás	Rajzoló mérték	Szépíró	Testgyakorlat	Magaviselet
Szakács Ferenc r. k. ism.	2	3	3	2	3	3	2	3	3	1
Sztróné Béla r. k.	1	2	3	3	2	3	3	3	2	1
Tóth Imre r. k.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
Valkovszky Sándor g. k.	1	2	2	3	2	3	2	2	3	1
40. Varga Tihamér g. k.	2	3	4	4	3	4	4	3	3	1
Vennes József r. k.	1	2	2	2	3	3	2	3	3	1
Zékány Aladár g. k.	2	4	4	3	3	4	4	3	2	1
Zinger Nándor izr.	2	2	2	3	3	3	3	2	3	1

Második C) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Számítás	Rajzoló mérték	Szépírási	Testgyakorlat	Magaviselet
Aiben István r. k.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1
Andre Ferenc r. k.	2	2	3	3	2	3	3	2	2	1
Balogh Miklós r. k.	3	3	4	3	3	4	3	3	3	2
Berecz János r. k.	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2
5. Boszi Titusz r. k.	2	2	3	1	2	3	2	2	3	1
Domszky István r. k. ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Felber János r. k.	2	2	3	3	2	2	2	3	1	1
Ferenczy Kálmán r. k.	1	2	3	3	3	3	3	1	1	1
Fischer István r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
10. Furin Béla r. k.	2	3	4	3	3	4	3	3	1	1
Guckler Ottó r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
Haller János r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Harkányi Ede r. k. ism.	3	4	4	3	3	4	3	2	2	2
Heinrich Dezső r. k.	4	4	4	4	4	4	4	3	3	2
15. Heinrich László r. k.	2	3	3	3	4	4	4	3	1	1
Hornyak László r. k.	3	2	2	1	3	3	3	2	1	1
Keczely Sándor r. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
Klein Zoltán izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kovács Béla r. k.	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
20. Krajnik János r. k.	3	3	4	3	3	4	3	3	1	1
Kreuczer Mihály r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Kun István r. k. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
Lőrincz György r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Ludescher Antal r. k.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
25. Mekker Ferenc r. k.	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Mellau István r. k.	2	3	3	3	3	3	2	3	1	1
Mertz László r. k.	1	3	3	3	2	3	3	1	1	1
Méhely Andor r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1
Nagy Lajos r. k.	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1
30. Ósz György r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Pártos Zoltán izr.	3	3	4	3	4	4	4	3	1	1
Prerau Sándor izr. ism.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Prerovszky Domokos rk.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Prépostfi Rezső r. k.	2	3	4	3	4	4	4	2	1	2
35. Schek János r. k.	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajzoló mérték	Szépíráás	Testgyakorlat	Magaviselet
Schlachter Ferenc r. k.	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Schmied József r. k.	1	3	2	3	3	3	2	3	3	1
Sterk István r. k.	2	3	3	3	3	3	2	3	2	1
Szabó Lajos r. k.	1	2	2	2	2	2	2	2	fm.	1
40. Szatmári Lajos ref.	3	3	4	3	3	4	4	3	1	2
Szentgyörgyi Béla r. k.	2	4	3	4	3	4	4	3	1	2
Sztojka Tibor r. k.	2	2	3	3	1	2	2	2	2	1
Sztrohák János r. k.	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2
Sztrohák László r. k.	2	3	4	3	3	4	4	3	2	2
45. Vizler Ferenc r. k.	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2

Harmadik A) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett.földr.	Számítan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Bathó László r. k.	2	2	2	2	2	1	3	2	3	1
Bányai János r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Binder László r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Bota Gyula g. k.	3	3	4	4	3	4	4	4	fm.	1
5. Bóhm József r. k.	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1
Burger Miklós izr.	1	2	3	2	2	2	3	2	2	1
Darai László r. k.	1	1	3	1	1	1	3	2	1	1
Dobos Ferenc ref.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Dobossy János g. k.	1	2	3	3	2	2	3	2	1	1
10. Erdélyi Mihály r. k.	2	3	4	3	3	3	4	3	1	2
Géczi Antal r. k.	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1
Glósz Lajos r. k.	2	3	3	3	1	3	3	3	3	1
Grünfeld Herman izr.	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1
Haluskay Endre g. k.	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1
15. Handlovits Tibor r. k.	1	1	3	1	1	2	3	3	2	1
Heinrich Ernő r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Herkl Antal r. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Herskovics Aladár izr.	3	3	4	4	3	3	4	3	3	1
Herskovics Lajos izr.	1	2	3	2	2	3	2	2	1	1
20. Jónap Lajos izr.	2	2	3	1	1	3	3	3	2	1
Kafka Tibor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kende László izr.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Kirchmájer József r. k.	1	1	3	2	2	2	3	3	2	1
Kolb Sándor izr.	1	3	3	3	2	2	3	3	fm.	2
25. Lakatos Sándor r. k.	1	3	4	4	3	4	4	4	3	2
Levendel Lipót izr.	2	3	4	3	3	4	4	4	2	2
Loveczky János r. k.	1	2	3	3	3	1	4	3	3	2
Mandel István izr.	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1
Papp Gyula g. k.	1	2	3	3	2	1	3	3	1	1
30. Pápay András ref.	1	2	3	2	2	2	3	3	1	1
Piesz Ferenc r. k.	1	2	4	2	2	2	4	3	fm.	2
Quitner Pál r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rotter János r. k.	1	2	3	2	3	3	3	3	1	1
Róth Jenő r. k.	1	3	3	3	2	3	3	3	1	1
35. Schiefbeck István r. k. öszt.	2	2	3	3	1	2	3	3	1	1

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett.földr.	Számtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Schmack Károly r. k.	3	3	4	4	3	3	4	4	2	2
Schrepler József r. k. öszt.	1	1	2	1	1	1	2	1	fm.	1
Schwarzkopf István r. k.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Seer József r. k.	1	2	2	2	1	1	3	2	1	1
40. Somogyi Gyula r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sümeghy Lajos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Szabó József r. k.	3	3	4	4	3	3	4	4	1	2
Szabó Péter ref. ism.	2	3	3	3	3	1	3	3	1	1
Szálka Jenő r. k.	2	2	3	3	2	2	3	3	fm.	1
45. Szeibel István r. k.	1	1	2	1	2	2	2	1	3	1
Szendrey Árpád r. k.	1	3	4	4	3	3	4	4	1	2
Török László r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Trömböczky Sándor r. k.	1	1	2	3	2	2	2	3	1	1
Vanger György r. k.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
50. Veszelovszky Béla r. k.	1	1	2	1	1	1	2	2	3	1
Zicherman Dezső izr.	2	3	4	3	3	4	4	4	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természett.földr.	Számítás	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Pfeilmayer Elemér r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Pintye András g. k.	1	2	2	2	2	1	1	2	1	1
Román György g. k.	1	2	2	2	2	1	1	2	1	1
Scheffler Mihály r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
40. Scherling Béla r. k.	3	4	4	4	3	3	4	4	1	1
Scherling Gyula r. k.	2	3	4	4	3	4	4	4	fm.	1
Schott Emil r. k.	2	3	3	4	2	3	3	4	1	1
Singer Andor izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Solti Béla r. k.	2	2	2	3	2	1	2	3	2	1
45. Szabó József r. k.	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1
Szlávik Pongrác r. k.	1	3	3	2	2	2	3	3	2	1
Tréger Albert r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	1
Vida Mihály r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vinkler István r. k.	1	3	3	3	2	3	3	2	2	1
50. Weisz Elemér r. k.	1	2	1	3	1	3	1	3	2	1
Weisz József izr.	k	i	1	é	p	e	t	t		
Weisz Mihály r. k.	1	2	3	3	1	3	3	3	2	1
Magántanuló:										
Szabados Jenő izr.	1	2	2	2	1	1	1	2	—	—

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettudj	Algebra	Rajzoló mértan	Testgyakorlat	Magaviselet
Szolomayer György r. k.	1	2	3	2	2	2	2	2	1	1
Takács Gyula ref.	1	2	3	3	2	2	2	2	2	1
Tillinger Ferenc r. k.	1	2	2	1	2	2	1	1	3	1
Toldi István r. k. ism.	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2
40. Török János r. k.	3	3	3	3	2	3	2	3	1	1
Toma János r. k.	1	3	3	3	2	3	3	3	1	1
Weisz Géza izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Weissenbacher Pál r. k.	2	3	3	2	2	3	1	2	fm.	1
Magántanuló :										
Kiss Sándor izr.	1	1	1	2	1	2	1	1	—	—

Ötödik A) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Boromisza Zoltán r. k.	2	3	3	3	3	3	2	3	—	—	2	2
Coroianu Demeter Gyula gk.	1	3	3	—	3	3	1	2	3	2	3	1
Dávidovics András r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1
Erdélyi László izr.	2	3	3	—	2	2	1	2	2	2	2	2
5. Fekésházy Sándor ref.	1	3	4	—	4	3	2	4	2	2	1	1
Fischer József r. k.	2	3	3	—	2	3	2	2	1	2	1	2
Gottlieb Kálmán izr.	1	2	2	2	1	2	1	2	—	—	2	1
Govrik László r. k.	3	3	4	—	3	3	3	3	3	3	3	2
Grebur Miklós g. k.	2	3	3	3	4	3	3	3	—	—	3	1
10. Grósz Albert izr.	2	3	2	2	2	3	3	3	—	—	3	2
Gyulai Béla r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Hill Gyula r. k.	3	2	3	3	3	3	2	3	—	—	3	2
Klein Hermán izr.	2	2	3	2	2	2	2	2	—	—	2	1
Kovács Béla izr.	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1	1
15. Krausz Imre izr.	1	3	3	—	3	3	3	3	2	1 fm.	—	2
Ligeti László r. k.	2	3	3	—	3	3	2	3	1	1	1	2
Martinovich Árpád r. k.	2	2	3	3	2	3	2	3	—	1	2	2
Mátyásy János r. k.	2	3	2	2	3	2	1	3	—	—	1	1
Mertz József r. k.	2	2	2	—	1	1	1	2	1	1	1	2
20. Neubauer Elemér r. k.	3	3	4	3	4	3	1	4	—	—	1	2
Papp Tivadar g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Rényi Árpád r. k.	2	2	3	—	3	2	1	3	2	3	1	2
Rényi Lajos r. k.	2	3	3	3	3	3	1	3	—	—	1	2
Róth Sándor izr.	2	3	3	—	3	3	3	4	3	2 fm.	—	1
25. Sárközy Ferenc r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	1	3	3	1
Schönfeld Lajos izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Südy Sándor r. k.	2	2	2	—	3	2	1	2	1	1	1	1
Szabó János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Szarukán Kálmán r. k.	3	2	2	3	2	3	2	2	—	—	1	1
30. Szatmári István izr.	2	3	3	—	3	3	2	3	3	3	3	1
Székely Sándor r. k.	1	3	3	3	3	2	2	3	—	—	fm.	1
Tima Lipót r. k.	1	2	3	3	2	2	2	2	—	—	fm.	1
Tomka János r. k.	3	4	4	—	4	4	3	4	2	3	1	2
Véber József r. k.	1	3	3	3	3	3	2	2	—	—	1	2
35. Vincze Ferenc r. k.	2	3	2	2	3	3	1	3	—	—	fm.	1
Vukovich Lajos r. k.	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	2	1

Ötödik B) osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetráajz	Mennyiségtan	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Braun Dezső izr.	2	3	2	2	3	2	3	3	—	—	2	1
Buday Mihály r. k.	1	1	1	—	2	1	2	2	1	1	1	1
Csonka János g. k.	1	2	2	—	3	2	3	3	1	2	2	1
Duffér Antal r. k.	1	2	3	2	3	2	3	3	—	—	3	1
5. Fischer János r. k.	2	2	3	2	2	3	3	3	—	—	1	1
Fogarassy József r. k.	3	3	3	—	3	3	3	4	1	2	2	2
Frits Zoltán r. k.	2	1	2	—	3	3	3	4	1	2	2	2
Geng István r. k.	1	1	1	1	2	1	1	2	—	—	2	1
Grossmann Sándor izr.	1	2	2	2	2	2	1	2	—	—	2	1
10. Hajnal György r. k.	3	3	3	3	3	3	3	4	—	—	1	2
Heinrich János r. k.	3	3	3	—	2	3	3	3	2	2	1	1
Jékey Sándor r. k.	3	2	3	—	2	3	3	3	1	2	2	2
Kozányi Pál r. k.	3	3	3	—	2	3	3	3	2	2	2	2
Láng Lajos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
15. Láng Tibor r. k.	2	2	3	3	3	3	3	3	—	—	2	2
Lini János r. k.	2	2	2	—	2	3	2	3	1	3	1	2
Mándy Zoltán ref.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3 _{fm.}	1	1
Márványi Ernő izr.	1	1	2	3	2	2	1	3	—	—	2	1
Nagy Árpád r. k.	1	2	2	—	3	2	3	4	2	2	1	2
20. Neubauer József r. k.	2	2	3	2	3	2	2	3	—	—	2	1
Pap Sándor r. k.	2	1	1	2	2	1	2	3	—	—	1	1
Reisenbüchler Sándor r. k.	1	3	2	—	3	2	3	3	3	1	1	1
Renvers Ágost r. k.	2	3	3	—	3	3	2	3	1	2	1	1
Renvers István r. k.	2	3	3	—	2	3	3	2	1	1	1	1
25. Répay Jenő g. k.	2	2	3	—	3	3	2	3	1	2	1	1
Rozgonyi Alfréd r. k.	3	3	3	—	3	3	1	4	2	2	2	3
Schlagetter Bálint r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Sróth Mihály r. k.	3	3	3	—	3	3	3	4	3	3	2	1
Stamberger Elemér r. k.	1	1	1	2	2	2	2	3	—	—	2	1
30. Sterk János r. k.	1	2	3	3	1	3	3	3	—	—	1	1
Strenk Dániel r. k.	3	2	3	—	2	3	2	3	2	2	1	1
Szabó Béla r. k.	3	3	3	3	4	3	3	4	—	—	2	1
Sztojka Árpád r. k.	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2	1
Vadász Gusztáv r. k.	2	1	2	—	2	2	2	2	1	1	1	1
35. Werner Jenő ref.	1	1	2	—	2	1	1	1	1	2	2	1
Magántanuló :												
Vida János g. k.	2	2	3	—	3	3	3	4	3	3	—	—

Hatodik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiség	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Abkorovits József r. k.	2	2	3	3	3	3	2	3	—	—	fm.	1
Áchim Szilviusz g. k.	2	3	3	—	3	3	1	3	1	2	2	1
Bárány Pál izr.	1	2	2	2	2	2	1	2	—	—	2	2
Bodnár György r. k.	1	2	3	—	3	2	1	3	1	2	2	2
5. Boross Béla r. k.	1	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1	1
Brém Ágoston r. k.	1	2	2	—	1	2	1	2	1	1	1	1
Csillag Nándor r. k.	1	2	3	3	3	2	3	3	—	—	3	1
Csurgó József g. k.	1	2	2	3	3	2	1	2	—	—	1	1
Deák István r. k.	2	3	3	4	4	2	2	3	—	—	1	2
10. Dudinszky Gyula g. k.	k	i	1	é	p	e	t	t	—	—	—	—
Dunka Viktor g. k.	1	2	2	3	2	3	2	3	—	—	1	1
Farkas Antal ref.	1	1	3	—	2	2	1	2	1	2	2	1
Gödölle Géza r. k.	3	3	4	—	4	3	3	4	2	3	1	2
Gratzer János r. k.	2	3	4	—	3	3	2	4	2	1	1	1
15. Grieger Kálmán r. k.	2	3	2	2	2	3	1	2	—	—	1	1
Gruber György r. k.	2	2	2	2	2	1	1	2	—	—	1	1
Haluskay Sándor g. k.	1	1	1	2	2	1	1	1	—	—	1	1
Hermann István r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1
Horváth Pál r. k.	2	2	3	3	3	2	1	3	—	—	1	1
20. Jakab György g. k.	1	2	3	—	3	3	1	2	1	2	1	1
Jankovics János r. k.	1	1	2	2	2	1	1	1	—	1	1	1
Jeremiás Jenő izr.	2	3	3	—	2	3	2	3	1	3	3	1
Kamensky Viktor r. k.	1	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1	1
Kaszavitz László izr.	1	1	2	1	2	1	1	1	—	—	3	1
25. Kaufmann Sándor izr.	1	2	2	3	3	2	3	3	—	—	3	1
Klein Dezső izr.	1	2	1	1	1	2	1	2	—	—	3	1
Láng Antal r. k.	2	1	3	—	2	3	2	2	1	2	2	1
Lengyel Sándor r. k.	1	1	1	2	1	3	1	2	—	—	2	2
Magyar Gyula r. k.	1	1	2	2	2	1	1	1	—	—	1	1
30. Mihálka Sándor g. k.	2	3	4	2	4	3	2	4	—	—	1	2
Nagy László r. k.	1	1	1	2	2	1	1	2	—	—	3	1
Palásthy Gyula r. k.	2	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Pauluk Mihály g. k.	1	3	4	—	3	2	3	3	1	1	1	1
Pál Jenő ref.	3	3	4	—	3	3	2	4	2	3	3	2
35. Pálfi Pál r. k.	2	1	2	—	2	2	1	2	1	2	1	1

A tanuló neve s vallása ; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiség	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Testgyakorlat	Magaviselet
Péterfi Gyula g. k.	1	2	2	2	2	2	2	3	—	—	1	1
Reszler István r. k.	1	2	2	1	2	2	2	2	—	—	1	1
Roóz Gusztáv izr.	3	3	4	4	4	3	2	3	—	—	3	2
Rozenfeld Endre izr.	2	2	3	3	3	2	2	3	—	—	3	1
40. Scheffler Ferenc r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Séfl László r. k.	2	3	4	4	3	3	3	4	—	—	1	1
Stachó Tibor r. k.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
Sulyok Endre ref.	1	3	3	—	3	3	3	3	2	1	1	1
Szarukán Zoltán r. k.	2	1	1	3	2	2	2	3	—	—	2	1
45. Szaucsek Károly g. k.	1	3	3	—	3	2	2	2	2	2	1	2
Szálka Béla r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1
Szántó Zoltán r. k.	2	2	3	—	2	3	1	3	3	1	1	2
Szentpály István ref.	1	3	4	—	3	3	2	4	2	3	3	1
Szerencsés Ferenc r. k.	1	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1	1
50. Sztojka Béla r. k.	2	3	3	3	2	3	1	2	—	—	3	1
Tenyák Sándor g. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	—	—	1	1
Tolnai Mihály r. k.	2	3	3	—	3	2	3	3	3	1	1	2
Tombory Béla r. k.	2	2	3	—	3	2	2	4	1	3	1	1
Turner József r. k.	1	1	2	2	2	1	2	3	—	—	1	1
55. Uzonyi Bálint ref.	1	1	2	1	2	1	2	2	—	—	3	1
Vermes Ferenc r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	1	2	fm.	1
Virághalmy Géza r. k.	k	i	1	é	p	e	t	t	—	—	—	—
Weisz Móríc izr.	1	2	2	3	3	3	2	3	—	—	fm.	2
Magántanuló :												
Horváth János r. k.	3	3	3	—	4	3	2	3	2	2	—	—

Hetedik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Egészség	Testgyakorlat	Magaviselet
Ajtay István ref.	1	2	3	—	3	2	3	3	2	1	2	2	1
Andrássy Ernő r. k.	1	1	1	2	2	1	2	2	—	—	2	fm.	1
Balogh András g. k.	2	3	3	—	3	2	3	3	2	3	1	2	1
Banner Antal r. k.	1	2	2	—	3	2	2	2	1	2	1	2	1
5. Banner László r. k.	1	2	2	—	2	2	2	2	1	3	1	2	1
Bárány József r. k. p. n.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Bárdoly Lajos r. k.	3	2	3	—	4	1	3	2	1	2	2	fm.	2
Chira Jenő g. k.	2	3	4	—	3	3	3	3	3	2	1	3	1
Czilli Jenő r. k.	2	3	3	—	3	3	2	2	3	2	2	1	2
10. Csausz Károly r. k.	3	3	4	—	4	3	4	4	3	2	2	2	2
Csákányóczy Ferenc rk.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Erdős Jenő g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Fásztusz György r. k. p. n.	1	1	1	1	2	1	2	2	—	—	1	fm.	1
Fetser Gyula r. k.	2	2	3	—	3	2	2	2	1	1	1	fm.	1
15. Fogarassy József r. k.	3	3	3	3	2	2	2	3	—	—	2	3	1
Fogarassy Sándor r. k.	3	3	3	3	3	2	3	3	—	—	2	3	2
Gamauf Géza r. k. p. n.	1	2	3	1	3	2	3	3	—	—	1	fm.	1
Gripp Ferenc r. k.	2	2	3	2	3	2	2	3	—	—	1	1	1
Günther József r. k.	k	i	m	a	r	a	d	t					
20. Haklik Sándor r. k. p. n.	1	2	3	—	3	1	2	2	2	2	1	fm.	2
Hegedüs József g. k.	2	3	4	—	4	3	4	4	3	2	1	1	2
Izsák József izr.	1	2	2	—	2	2	2	3	1	1	2	fm.	1
Jékey Ferenc r. k.	3	3	3	—	2	2	3	3	2	3	2	2	2
Kazik István r. k.	k	i	m	a	r	a	d	t					
25. Kelemen József r. k.	1	3	3	—	3	1	3	2	2	1	1	2	1
Kincsessy Endre r. k.	2	2	2	—	3	2	2	2	1	2	1	1	1
Kozányi Zsigmond r. k.	3	3	4	—	3	2	3	3	3	3	2	3	2
Kirilla Tivadar g. k.	2	3	3	—	2	2	3	3	2	2	1	1	1
Láng János r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	2	1
30. Leitner Bertalan r. k.	3	2	3	2	3	3	3	3	—	—	2	3	2
Lichtman Dezső izr.	1	2	2	—	2	2	2	2	1	2	2	fm.	1
Lőrincz Lajos r. k.	1	2	2	2	2	2	1	2	—	—	1	3	1
Moldován Virgil g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Patz Jenő r. k.	2	2	3	—	3	2	2	2	1	1	2	1	2
35. Patz Lajos r. k.	1	1	1	1	2	2	1	1	—	—	1	2	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Egészség	Testgyakorlat	Magaviselet
Páskándy János g. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Ráthonyi István r. k.	2	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1	2	1
Rittli József r. k.	2	3	4	—	3	3	3	3	3	3	1	2	1
Rónai Árpád r. k.	2	3	3	3	4	3	3	3	—	—	2	1	1
40. Sámuel Mihály izr.	1	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Schroff Jenő r. k.	2	2	3	—	3	2	3	3	1	2	1	3	1
Steib János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Szabó Károly r. k.	2	3	4	—	4	3	3	3	3	1	2	2	1
Szakács Gyula r. k. p. n.	1	1	1	1	2	1	2	2	—	—	1	fm.	1
45. Szalay Dániel r. k.	2	3	4	—	4	2	3	3	3	3	2	1	1
Szepesy Ferenc r. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	—	—	1	1	1
Szücs Antal g. k.	2	2	2	—	3	2	3	3	2	2	1	2	1
Tatz Kálmán r. k.	1	2	3	—	3	1	2	2	2	1	1	2	1
Vajay Imre ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
50. Virághalmy Olivér r. k.	1	2	3	—	4	2	3	3	2	1	1	2	1
Weisz János r. k.	3	3	4	—	4	2	4	4	3	2	2	2	2
Magántanulók :													
Gentz Dezső ism. g. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	—	—
Krausz Bella izr.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—
Mónus Gyula r. k.	2	3	3	—	3	3	3	4	3	3	—	—	—

Nyolcadik osztály.

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő-e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Bölcsészet	Testgyakorlat	Magaviselet
Balogh Zoltán g. kath.	1	3	2	1	3	1	2	2	—	—	1	fm.	1
Berkovics Sándor izr.	k	i	1	é	p	e	t	t	—	—	—	—	—
Cserszky Antal r. k.	2	3	3	—	3	2	3	3	2	1	3	2	1
Darabanth Miklós g. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2	1	2
5. Demjén Imre ref.	1	3	3	—	3	3	3	3	1	2	2	1	1
Egressy Izidor g. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Erdélyi Alajos r. k. p. n.	1	2	2	1	2	2	2	2	—	—	2	fm.	1
Erdős József r. k.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Faludi Károly r. k.	1	1	1	1	—	1	1	1	—	—	1	fm.	1
10. Faulvetter János r. k. p. n.	1	2	1	2	2	1	2	2	—	—	1	fm.	1
Fejes János r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1
Gengely András r. k. p. n.	1	2	3	—	3	2	2	2	2	2	2	fm.	1
Gocs Endre r. k.	1	2	3	—	3	2	2	2	1	2	2	fm.	1
Gruber László r. k.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15. Halassy Tibor r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Kamaráth Gusztáv r. k.	1	2	2	—	3	2	2	2	2	2	2	fm.	1
Kárpáti Győző r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1
Kávási Traján g. kath.	1	2	2	2	2	2	2	2	—	—	2	1	1
Kompász Árpád r. k.	1	2	2	—	3	1	2	2	2	3	3	1	1
20. Kozmutza Kornél g. kath.	2	3	3	—	1	3	3	3	2	3	2	fm.	1
Körmendy Tibor r. k.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Láposy Miklós r. k.	2	2	3	—	3	3	2	2	1	1	3	fm.	1
László László g. k.	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2	1	1
Mayer Áron izr.	1	3	2	2	2	2	2	2	—	—	2	1	1
52. Nemes István r. k. p. n.	2	3	2	—	3	3	3	3	1	2	3	fm.	1
Nyisztor Zoltán r. k. p. n.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Orbók Kálmán r. k. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Orosz Pál g. k.	1	2	3	—	3	2	3	3	2	3	2	2	1
Pap Ferenc r. k. p. n.	1	1	2	2	2	1	1	2	—	—	1	fm.	1
30. Pausz Aladár r. k. p. n.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Pirsalszki Ferenc r. k. p. n.	1	2	2	1	1	2	1	1	—	—	1	fm.	1
Rác Miklós r. k. p. n.	1	1	1	—	2	1	2	2	1	2	1	fm.	1
Richter Gyula r. k.	2	3	3	—	3	2	2	2	2	1	1	fm.	1
Rosenfeld Vilmos izr.	1	2	2	—	2	1	2	2	1	2	1	1	1
35. Schlagetter Nándor r. k.	1	1	2	2	1	2	2	2	—	1	1	1	1

A tanuló neve s vallása; ösztöndíjas-e? ismétlő e?	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Görögpótló irod.	Görögpótló rajz	Bölcsészet	Testgyakorlat	Magaviselet
Sörös János r. k. p. n.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Spétka Béla r. k. p. n.	1	2	3	—	2	2	2	2	1	2	3	fm.	1
Spiry Endre g. k.	1	1	1	1	2	1	1	1	—	—	1	fm.	1
Szántó N. Nándor izr.	1	2	1	1	1	2	1	1	—	—	1	fm.	1
40. Tóth Kálmán r. k.	1	2	2	—	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Tőkés György r. k. p. n.	1	2	2	—	2	2	2	2	1	2	1	fm.	1
Tréger Sándor r. k.	2	3	3	—	3	3	3	3	2	2	3	1	1
Varjú Benő r. k. p. n.	1	1	2	—	2	1	2	2	1	1	1	fm.	1
Varju Vilmos r. k.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	fm.	1
45. Vojticsek György r. k.	1	3	2	2	3	1	2	2	—	—	1	1	1
Weber Ernő r. k.	2	2	3	—	3	2	2	2	1	1	1	fm.	1
Magántanulók:													
Krausz Irén izr.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—
Weisz Jezajás izr.	1	2	3	3	2	3	1	2	3	—	—	—	—

B) A szülők foglalkozása, a tanulók vallása és anyanyelve.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett tanulók szüleinek foglalkozása																				Az osztályvizsgálatot tett tanulók vallása							Az osztályvizsgálatot tett tanulók anyanyelve															
	nagybirtokos	középbirtokos	kisbirtokos	egyéb őstermelő	gazd. tisztviselő	gazd. segédszemély	nagyiparos	kisiparos	ipari tisztviselő	ipari segédszemély	nagykereskedő	kiskereskedő	keresk. tisztviselő	keresk. segédszemély	köztisztviselő	pap	tanár, tanító	más értelmiségi	közhiv. alkalm.	katonatiszt	kafonaalízt	napszámos	nyugdíjas	eltartásos	egyéb és ismeretlen	árvaházi növendék	mindössze	róm. kath.	gör. kath.	református	ágostai ev.	görög keleti	unitárius	izraelita	magyar	német	tót	oláh	horvát	morva			
I. A)	—	1	2	—	2	—	7	—	—	2	2	6	8	3	1	3	9	2	—	—	—	3	1	—	—	—	52	36	8	4	—	—	4	51	—	—	1	—	—				
I. B)	—	—	9	—	2	1	4	—	—	—	4	—	—	3	—	4	—	5	—	—	—	2	2	3	—	—	39	23	10	—	1	—	5	37	—	—	2	—	—				
I. C)	—	2	9	2	—	3	12	3	—	—	5	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	44	30	—	2	1	—	11	40	3	—	—	—	1	—			
II. A)	—	2	9	—	—	—	5	—	—	1	5	1	—	5	2	4	1	2	—	—	—	3	5	3	—	—	48	25	11	—	1	—	10	42	—	1	3	1	1	—			
II. B)	—	1	7	—	1	3	7	2	—	—	5	—	—	2	3	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	22	9	1	—	—	8	40	—	—	—	—	—	—	—		
II. C)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
III. A)	—	1	3	—	2	5	7	6	—	—	4	—	—	2	3	3	4	1	1	—	—	—	5	1	—	—	48	33	4	2	—	—	9	46	1	—	1	—	—	—	—		
III. B)	1	1	7	—	2	1	5	—	—	1	1	2	—	11	1	3	—	4	—	2	—	—	2	3	—	—	48	26	8	2	1	—	11	47	—	1	—	—	—	—	—		
IV. A)	1	2	5	—	4	—	7	—	—	1	4	1	1	8	2	3	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	45	28	8	2	—	—	7	45	—	—	—	—	—	—	—		
IV. B)	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	4	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	42	33	1	2	—	—	6	42	—	—	—	—	—	—	—		
V. A)	—	1	6	1	—	1	2	3	—	2	1	4	—	2	1	4	4	1	—	—	—	—	3	—	—	—	36	23	3	1	—	—	9	35	—	—	—	1	—	—	—	—	
V. B)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VI.	1	3	2	—	—	—	2	2	—	1	2	—	3	2	2	3	1	2	5	2	2	1	—	—	—	—	36	28	3	2	—	—	3	34	—	1	1	—	—	—	—	—	—
VII.	3	2	4	—	1	1	8	4	3	1	2	1	—	4	4	3	7	6	6	—	—	—	—	—	—	—	57	33	11	5	—	—	8	56	—	—	—	1	—	—	—	—	—
VIII.	—	1	6	—	2	—	9	—	—	—	3	—	—	9	4	4	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	52	38	8	2	—	—	4	51	—	—	—	1	—	—	—	—	—
I—VIII.	6	18	102	5	18	20	4	85	15	8	7	51	19	17	53	24	51	57	38	9	6	6	21	31	11	—	679	451	93	28	3	1	—	103	655	4	3	14	1	2	—	—	—

C) A tanulók magaviselete, óramulasztása és előmeneteli végeredménye.

Osztály	Ismétlő volt	Az osztályvizsgálatot tett tanulók									Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül									
		k ö z ü l							által		minden				felsőbb osztályba fel- léphet	javító vizsgálatot tehet	az osztályt ismételheti	az osztályt többé nem ismételheti		
		magaviseletből				egy órát sem	csak igazoltan	igazolatlannul	igazoltan	igazolatlannul	rendes tantárgyból									
		1	2	3	4						legalább		elég- séges						elégtelen	
		osztályzatot kapott				mulasztott			mulasztott órák száma		osztályzatot kapott									
I. A)	—	42	8	—	—	5	43	2	1457	3	7	9	29	2	3	2	47	3	2	—
I. B)	1	35	4	—	—	10	23	6	854	19	2	10	20	4	—	3	32	4	3	—
I. C)	6	38	6	—	—	11	32	1	662	8	1	6	27	3	2	5	34	3	7	—
II. A)	4	38	7	—	—	10	35	—	787	—	13	8	18	2	2	5	39	2	7	—
II. B)	4	35	5	—	—	15	22	6	514	6	2	3	22	2	3	8	27	2	11	—
II. C)	3	32	13	—	—	17	27	1	543	5	4	10	20	—	4	7	34	—	11	—
III. A)	1	39	9	—	—	13	35	—	763	—	4	9	24	1	3	7	37	1	10	—
III. B)	—	42	4	1	—	12	35	—	1175	—	4	12	23	—	2	7	39	—	9	—
IV. A)	2	34	10	1	—	12	31	2	687	17	6	7	23	4	—	5	36	4	5	—
IV. B)	2	33	8	—	—	21	20	—	341	—	3	8	30	—	—	1	41	—	1	—
V. A)	—	23	13	—	—	10	26	—	1204	—	5	3	22	3	—	3	30	3	3	—
V. B)	—	27	7	1	—	7	28	—	720	—	2	7	20	6	1	—	28	7	1	—
VI.	—	44	12	—	—	12	44	3	1630	31	4	16	26	3	4	4	46	3	8	—
VII.	—	40	9	—	—	8	41	—	875	—	8	10	22	7	2	3	40	7	5	—
VIII.	—	44	1	—	—	12	33	—	885	—	14	12	21	—	—	—	47	—	—	—
I—VIII.	23	546	116	3	—	173	515	21	13101	89	79	130	347	37	26	60	557	39	83	—

VII.

Az érettségi vizsgálatok áttekintése.

A) Írásbeli vizsgálat.

Jelentkezett	Vizsgáltatott	F e l a d v á n y				
		Jelese oldották meg	Jól	Kielégítően	Elégtelenül	
48	48					
		I. A magyar irodalomból: A csodás elem eposzainkban — — — —	15	16	13	4
		II. A latin nyelvből: Horatius szatirái II. könyvének 6. szat.-ból 80—117. sorok	19	18	11	—
		III. A mennyiségktanból: 1. Bizonyos pénzösszeg három részre osztandó. A részek geometriai sort alkossanak, úgy, hogy az első és harmadik rész összege 325 K, a második és harmadik rész összege pedig 375 K legyen. Meghatározandók a részletek és a felosztásra került összeg.				
		2. Egy nyolcoldalú üres vasoszlop alapéle 12·5 cm. Kiszámítandó az üres vasoszlop súlya, ha a kiemelt henger átmérője 28·60 cm, magassága 3·75 m s a vas sűrűsége 7·25 — — — —	24	17	7	—

B) A szóbeli vizsgálat után:

Amelyre bocsáttatott	Amelyet kiállott	Érettnak nyivá- nítottatott			Az érettségit végzetek közül									
		jelesen	Jól	egyszerűen	theologiai	jogi	tanári	orvosi	gazdasági	katonai	mérnöki	kereskedelmi	tisztviselői	
					pályára készül lépni									
48	45	19	15	11	17	5	1	6	3	2	6	3	2	

Az érettségi vizsgálatot sikerrel kiállott 45 ifju közül:

Jeles fokozattal érettek 19-en: Egressy Izidor, Erdős József, Faludi Károly, Faulvetter János, Fejes János, Gruber Aladár, Halassy Tibor, Kárpáti Győző, Körmendy Tibor, Nyisztor Zoltán, Orbók Kálmán, Papp Ferencz, Pausz Aladár, Schlagetter Nándor, Sörös János, Spiry Endre, Szántó Nándor, Varju Vilmos és Krausz Irén.

Jó fokozattal érettek 15-en: Erdélyi Alajos, Kamaráth Gusztáv, Kávási Traján, Kompsz Árpád, Láposy Miklós, Mayer Áron, Pirsalszky Ferencz, Rác Miklós, Rosenfeld Vilmos, Spétka Béla, Tóth Kálmán, Tökés György, Varju Benő, Wéber Ernő és Weisz Jezajás.

Egyszerűen érettek 11-en: Balogh Zoltán, Cserszky Antal, Demjén Imre, Gengely András, Gocs Endre, Nemes István, Orosz Pál, Richter Gyula, Tréger Sándor, Vojticsek György, Reiter Viktor.

Három ifju 1—1 tárgyból javító érettségire utasítottatott.

A görög nyelvből 14-en tettek érettségi vizsgálatot.

VIII.**Tanszerek gyarapodása.****A) Tanári könyvtár.****I. Vallástan.**

II. Magyar nyelv és irodalom. 9 mű (vétél), 1 mű (ajándék).

III. Classica philologia. 5 mű (vétél), 1 mű (ajándék).

IV. Német nyelv és irodalom. 1 mű (vétél), 1 mű (ajándék).

V. Történelem. 13 mű (vétél), 4 mű (ajándék).

VI. Földrajz. 3 mű (vétél).

VII. Államtudományok. 1 mű (vétél), 1 mű (ajándék).

VIII. Természetrjz. 2 mű (vétél).

IX. Mennyiségtan. 1 mű (vétél).

X. Természettan. 2 mű (vétél).

XI. Bölcsészet, paedagogia. 2 mű (vétél), 5 mű (ajándék).

XII. Vegyes. 3 mű (vétél).

XIII. Folyóiratok. 31 mű (vétél).

B) Természetrjzi tár.

Vétél útján szereztetett 24 drb., ajándék 1 drb.

C) Vegytani tár.

Új beszerzés nem volt.

D) Természettani tár.

Vétél útján szereztetett 2 drb.

E) Szemléltető képek.

Új beszerzés nem volt.

F) Rajztár.

Vétel útján szereztetett 14 drb.

G) Földrajzi tár.

Vétel útján szereztetett 199 drb.

H) Torna-szertár.

Vétel útján szereztetett 8 drb.

I) Éremgyűjtemény.

A következő tanulók gyarapították: Mártonfy Dezső I. A) 1 drb. ezüst, Bleyer László I. A) 3 drb. ezüst, Adorján Sándor I. B) 1 drb. réz, Borsiczky Béla I. B) 3 drb. ezüst és 1 drb. nikkel, Fogas Jusztin I. B) 3 drb. ezüst és 3 drb. réz, Kovács József I. B) 3 drb. ezüst és 1 drb. réz, Müller Pál I. B) 1 drb. réz, Orosz Pál I. B) 1 drb. ezüst és 1 drb. réz, Pap József I. B) 1 drb. réz, Szarvady Frigyes I. B) 1 drb. réz, 1 drb. ón és 1 drb. papírpénz, Timáry Mihály I. B) 1 drb. ezüst, Kepes Imre I. C) 1 drb. réz, Csendes József II. A) 2 drb. ezüst, Csurgó Károly II. A) 1 drb. ezüst, Hermann Antal II. A) 3 drb. réz, Jáger Sándor II. A) 6 drb. réz, Kaufman Kálmán II. A) 1 drb. ezüst és 2 drb. réz, Musztyánovics Román II. A) 2 drb. réz, Redl Károly II. A) 1 drb. réz és 1 drb. papírpénz, Stachó Aladár II. A) 1 drb. nikkel, Székely István II. A) 1 drb. ezüst, Vucskovich Vukasin II. A) 4 drb. ezüst, 1 drb. nikkel, 1 drb. alumínium és 15 drb. réz, Zemler Sándor II. A) 1 drb. nikkel és 1 drb. réz, Szakács Ferenc II. B) 1 drb. réz, Berecz János II. C) 1 drb. réz, Boszi László II. C) 1 drb. ezüst, Bota Gyula III. A) 2 drb. réz, Szálka Jenő III. A) 1 drb. ezüst és 1 drb. réz, Trömböczky Sándor III. A) 2 drb. réz, Veszelovszky Béla III. A) 1 drb. réz, Bernáth Pál III. B) 3 drb. réz érmet adott.

IX.

Ösztöndíjak, jutalom és segélyezés.**I. Ösztöndíj-alapok.**

A szatmár egyházmegyei alapítványi pénztárban van a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium róm. kath. vallású tanulói számára három ösztöndíj-alapítvány : az *Obermayer* András szatmári nagypréposté, a *Rudolff* Pál szatmári kanonoké és a dr. *Lengyel* Gézáé. Az elsőből 6, a másodikból 3 jóviseletű és szorgalmas tanuló kap évenként 200—200 korona, a harmadikból 2 tanuló 80—80 korona ösztöndíjat. Ezen ösztöndíj-alapítványok megüresedett helyeit az alapítók végrendelezései szerint a *szatmári káptalan* adományozza.

Ösztöndíjas tanulók az 1910—1911. tanévben.

- a) **Báró Rudics-féle** 800 korona ösztöndíjat élvezett:
Martinovich Árpád V. A) oszt. tanuló.
- b) **Junák-féle** 240 korona ösztöndíjat élvezett:
Südy Sándor V. A) oszt. tanuló.
- c) **Alapy-féle** 420 korona ösztöndíjat élveztek:
Egressy Izidor VIII. oszt. tanuló
Szálka Vilmos I. A) „ „
- d) **Lonovich-féle** 500 korona és **Belánszky-féle** 210 korona ösztöndíjat élvezett:
Benyovszky István III. B) oszt. tanuló.
- e) **Matavovszky-féle** 600 korona ösztöndíjat élvezett:
Schiffbeck István III. A) oszt. tanuló.
- f) **Jövedék-birsági** alapból 200 korona ösztöndíjat élvezett:
Bernáth József IV. B) oszt. tanuló.
- g) **Belánszky-féle** 210 korona ösztöndíjat élvezett:
Benyovszky Pál I. C) oszt. tanuló.

h) Erdészeti segélyezési alapból 200 korona ösztöndíjat élvezett:

Körmendy Tibor VIII. oszt. tanuló.

i) Kirilla Tivadar és Kóczán Mária-féle 200 korona ösztöndíjat élvezett:

Kirilla Tivadar VII. oszt. tanuló.

k) Az Obermayer-féle alapból 200 korona ösztöndíjat élveztek:

Kárpáti Győző VIII. oszt. tanuló

Szálka Béla VI. „ „

Schrepler József III. A) „ „

Adámcsik Ferenc II. A) „ „

Kun István II. C) „ „

Radlinszky József I. A) „ „

l) A Rudolf-féle alapból 200 korona ösztöndíjat élveztek:

Szabó János V. A) oszt. tanuló

Lischka Károly IV. A) „ „

Léber János IV. B) „ „

m) A dr. Lengyel Géza-féle alapból 80 korona ösztöndíjat élveztek:

Orbók Kálmán VIII. oszt. tanuló

Vida Mihály III. B) „ „

A 21 tanuló összesen 5960 korona ösztöndíjat élvezett.

II. Jutalmazás.

A) Jutalom-díj alapok.

1. **Dr. Kádár Ambrus** szatmári székesegyházi kanonok „Divéky jutalomdíj” című alapítványa (200 korona) olyan jóviseletű tanuló jutalmazására, aki a természettanban vagy természettudományban a legkiválóbb előmenetelt tanúsítja.

A „Divéky-jutalomdíj”-at ez évben Tenyák Sándor VI. osztályú tanuló kapta a természettudomány tanulmányában tanúsított szorgalmáért.

2. **„Jandrisics János emlék-alapítvány.”** 500 korona. Alapították az 1878. évben érettségit tettek 15 éves találkozójuk emlékére.

Az alapítók 1908. évben 30 éves találkozóra gyűltek össze s ezen alkalommal a tőke felemelését határozták el. A gyűjtés befejeztével az eredetileg 300 koronás alapot 500 koronára emelték.

Ezen alapítvány évi kamatját azon tanuló ifjú kapja, aki a hazai történelemben a legalaposabb készültséget tudja felmutatni az érettségi vizsgálaton.

Az érettségi vizsgáló-bizottság ez évben a 25. kor. jutalmat Kamaráth Gusztáv jól érett ifjúnak ítélte oda.

2. **„Krausz Károly-alap”** (62 korona 16 fillér), III. osztályú róm. kath. vallásu, szegény tanulók közül a legjobbnak karácsonyi ajándékra.

Ez évben ajándékot kapott: Fógelsperger József III. B) oszt. tanuló.

4. **„Szatmári királyi katolikus főgimnázium tanári karának milleniumi alapítványa.”** (1000 korona).

Ezen összegnek évi kamatai a kereszténységnek a magyar nemzetre gyakorolt felemelő hatását tárgyaló évenként kitűzendő pályakérdés díjául adatnak ki főgimnáziumunkban oly katolikus vallásu tanulónak, ki legalább az utolsó három évet iskolánkban töltötte.

A jutalmat sikerült pályaművével Sörös János VIII. osztályú tanuló nyerte el.

5. **„Beniczky István jutalomdíj alap.”** (400 korona).

A tőke kamatából évenként két tanuló jutalmazandó egyenlő összeggel és pedig olyanok, kiknek egyike a latin nyelv, másika a mennyiségtan tanulásában mutat fel kiváló előmenetelt

A latin nyelvben tanúsított előmenetelért Stachó Aladár II. A) osztályú tanuló; a mennyiségtanban tanúsított előmenetelért Várkeői Sándor IV. A) osztályú tanuló jutalmaztatott.

6. **„Hehelein Károly jutalomdíj-alap.”** (800 korona). Alapították azon férfiak, kik az 1871. évben érettségi vizsgálatot tettek 1901. évi szeptember hó 30.-án tartott 30 éves találkozójuk alkalmával.

A tőke kamatját olyan ifju kapja jutalmul az évváró ünnepélyen, ki a latin nyelvben, vagy a görög nyelvben a szokottnál kiválóbb eredményt mutatja fel.

Ez évben 40 kor. jutalmat kapott Kárpáti Győző VIII. osztályú tanuló.

7. **„Ifj. Lengyel Géza jutalomdíj-alap.”** Alapította Dr. Lengyel Márton korán elhunyt, példás életű fia emlékére 1902. évi május hó 27.-én. A tőke 500 korona. Kamatát példás életű, szegény sorsú róm. kath. ifjú kapja karácsonyi ajándékul.

Ez évben a jutalmat Steib János VII. osztályú tanulónak ítélte oda a tanárkar.

8. **„Mizselyi Imre jutalomdíj-alap.”** (500 korona).

A tőke kamatát két példás életű ifjú kapja. Ez évben egyenként 12 korona 50 fillér jutalmat kaptak Schlagetter Bálint V. B) és Lőrincz Lajos VII. osztályú tanulók.

9. **„Lengyel Ervin Géza jutalomdíj-alap.”** (500 korona). Alapították forrón szeretett, kiválóan jeles és kedves kis fiok, néhai Lengyel Ervin Géza emlékére Lengyel Endre és Korbuly Nina.

A tőke kamatát kapja a megboldogult osztálytársai közül valamelyik róm. kath. vallású tanuló.

Ezeknek az intézetből való eltávozása után az I. osztály valamelyik érdemes, róm. kath. vallású tanulója.

Ez évben jutalmaztatott Rolemann Ferenc I. A) osztályú tanuló.

10. **„Jászapáti névtelennek jutalomdíj-alapja.”** Szorgalmas, jó viseletű tanuló jutalmazására 100 korona alaptőke.

A jutalmat ez évben Kati Dezső I. C) osztályú tanuló kapta.

11. **„Aiben Mátyás jutalomdíj-alapja.”** (227 korona).

Alapították az 1892. évben érettségi vizsgálatot tett férfiak 1902. évi találkozójuk alkalmával.

A tőke kamatát olyan V.—VIII. osztályú ifjú kapja jutalmul, ki a magyar nyelvben és irodalomban tanusít kiválóbb előmenetelt.

Ez évben e jutalmat Varju Vilmos VIII. osztályú tanulónak ítélte oda a tanárkar.

12. **„Koller Pál jutalomdíj-alap.”** (400 korona).

Alapította Koller Pál földbirtokos gimnáziumunk visszaállíttatásának 100 éves évfordulója megünneplése alkalmából annak emlékére, hogy két fia a jubiléris évben a gimnázium VIII. osztályának növendéke volt.

Az alapítvány kamatait évenként mindenkor egy összegben azon tanuló kapja, aki a zenében legszorgalmasabbnak és legnagyobb tehetségűnek találtatott, tekintet nélkül arra, hogy az intézetben, vagy az intézeten kívül nyert a zenében oktatást.

Ez évben jutalmaztatott Szarukán Zoltán VI. osztályú tanuló.

13. **„Ratkovszki jubileumi-alap.”** (400 korona.)

Alapították a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium 1905—906. tanévi növendékei a Ratkovszki Pál 25 éves tanári jubileuma alkalmával.

Az alapítvány kamatait évenként azon tanuló kapja, ki az érettségi vizsgálaton a vizsgáló-bizottság ítélete szerint a legnagyobb tájékozottságot és a legalaposabb készültséget mutatja fel a magyar irodalomból.

Ez évben jutalmaztatott Sörös János jelesen érett ifju.

14. **„Ratkovszki Pál jutalomdíj-alap.”** (500 korona).

Alapították a Ratkovszki volt tanítványai közül 15-en.

Az alapítvány kamatait évenként azon tanuló kapja, ki a mennyiségtannak a felsőbb osztályokra előirt tananyagában a legalaposabb készültséget tanusítja.

Ez évben jutalmaztatott Körmendy Tibor VIII. osztályú tanuló.

15. **„Aiben Mátyás emlék-alap.”** (350 korona.)

Alapították az 1877. évben érettségizett férfiak 1907. évben 30 éves találkozójuk alkalmával.

Az alapítvány kamatait az az ifjú kapja, aki a legkiválóbb érettségi magyar dolgozatot készíti.

Ez évben jutalmat nyert Fejes János jelesen érett ifjú.

Az alapítványok kamataiból kiadott **jutalmdíjak összege 314 korona.**

B) Segély-alap.

Krausz Károly segély-alap. (2000 korona.)

Alapította **Krausz Sarolta, Krausz Ágoston** özvegye, ki végrendeletileg 2000 koronát hagyott azon célból, hogy fiának Krausz Károlynak, ki mint a szatmárnémeti kir. kath. főgimnázium III. osztályának tanulója korán elhalt, emlékét őrizze gimnáziumunk.

A tőke kamatát a III. osztály jól tanuló, szegény sorsu, jó erkölcsű azon tanuló kapja, kit a gimnázium igazgatója e támogatásra érdemesnek itél.

A 80 korona segélyben Vida Mihály III. B) osztályú tanuló részesült.

C) Pénzbeli más segély.

1. **A szatmár-egyházmegyei alapítványi pénztárból,** — a Frinth-féle alapítvány, báró Fischer István szatmári püspök, utóbb egri érsek és Kállay György egri kanonok, — szegény tanulók segélyezésére tett alapítványaik kamataiból a méltóságos és főtisztelendő megyés püspök úr adományozása és kijelölésével a jelen iskolai évben 29 tanuló nyert évi segélyül összesen 1040 koronát.

2. **A helybeli Népbank** szegény sorsu tanulók segélyezésére 25 koronát ajándékozott, ez összeget egyenlő részekben Kerekes János III. B) oszt. és Vucskovics Vukasin II. A) oszt. tanulók kapták.

A segély alaphoz s pénzbeli egyéb című segélyből **32 tanuló összesen 1145 koronát** élvezett.

D) Évi ellátás.

1. **A helybeii püspöki papnevelő-intézetben** 18 gimn. tanuló részesült mint papnövendék teljes ellátásban; az ellátás értékét fejenkint 700 koronára téve, az élvezett jótétemény pénzértéke **12.600 korona.**

2. **A Hám János szatmári püspök** által alapított s a Jézustársasági atyák gondos vezetése alatt álló püspöki konviktusban alapítványi helyeken 33 gimnáziumi tanuló és az atyák kegyességöböl 8 részesült fél díjért teljes ellátásban.

Egy egy tanuló évi ellátását 450 koronába számítva, a 41 tanuló évi ellátására fordított összeg **16.650 korona**. Ugyanazon konviktusban 13 tanuló a jelen iskolai évben is ebédet kapott; az egy tanulóra eső jótéteményt 100 koronába számítva, pénzérték **1300 korona**.

Volt az intézetben az alapítványos helyeken levőkön kívül 46 teljes díjat fizető tanuló, s így ezen intézetben 87 bennlakó növendék volt.

Ezen intézet által nyújtott jótétemény pénzbeli **összértéke 17.950 korona**.

1. **A néhai Irsik Ferenc** pápai praelátus, szatmári apátkanonok által alapított internátusban 14 gimnáziumi tanuló részesült a jelen tanévben ingyenes ellátásban; egy tanuló évi ellátását 450 koronába számítva, a nyújtott jótétemény pénzértéke **6300 korona**.

18 növendék fejenként 150 korona kedvezményben részesült; **2700 korona**.

Teljes ellátásban és lakásban részesült az év folyamán 32 ifjú.

Élelmezésben, illetőleg részben ellátásban részesített ezeken felül az intézet 3 ifjút; ezen jótétemény pénzértéke **300 korona**.

Ezen intézet által nyújtott jótétemény pénzbeli összértéke **9300 korona**.

4. **A m. kir. államvasutak nevelő- és tápintézetében** 20 gimnáziumi tanuló részesült teljes ellátásban; egy-egy tanuló ellátását 450 koronába számítva, a nyújtott segély értéke a következő volt:

6 növendék teljesen ingyen ellátást élvezett, értéke: 2700 korona,

9 növendék fejenként 390 kor. kedvezményt kapott: 3510 „

7 „ „ 360 „ „ „ 2520 „

6 „ „ 330 „ „ „ 3040 „

A jótétemény összértéke 11.770 korona.

5. **A szatmár vármegyei „Tanítók házában”** 46 tanuló részesült teljes ellátásban; egy-egy tanuló ellátásának díját 400 koronába számítva a nyújtott segély a következő volt;

2 növendék fejenként 160 kor. kedvezményt kapott: 320 K.

4 „ „ 40 „ „ „ 160 „

2 „ „ 60 „ „ „ 120 „

13 „ „ 120 „ „ „ 1560 „

A jótétemény összértéke 2160 korona.

6. **A helybeli apáca kolostorban** 10 gimnáziumi tanuló láttatott el a jelen iskolai évben ebédrel és vacsorával; egy tanuló ellátását 250 koronába számítva, a jótétemény pénzértéke **2500 kor.-t** tett ki.

7. **A Pázmány-konviktusban** 53 tanuló részesült teljes ellátásban; egy-egy tanuló ellátási díját 600 koronába számítva, a nyújtott segély a következő volt:

2	tanuló teljesen ingyenes ellátást élvezett; ennek értéke	1200 K
3	„ egyenként 500 K árdedv. „ „	1500 „
4	„ „ 400 „ „	1600 „
3	„ „ 350 „ „	1050 „
9	„ „ 300 „ „	2700 „
2	„ „ 250 „ „	500 „
2	„ „ 220 „ „	440 „
12	„ „ 200 „ „	2400 „
2	„ „ 150 „ „	300 „
11	„ „ 100 „ „	<u>1100 „</u>

A jótétemény összértéke 12790 K

E) Utazási alap.

A tőke volt 1910. évi július 1. én	3879.60 korona,
Kamat-jövedelem	155.16 „
Ezen évi nyilv. tanulóktól	<u>699. — „</u>

Összesen 4733.76 korona.

Budapestre tett tanulmányi kirándulás alkalmával	
33 tanuló segélyezésére fordítottatott	<u>305.10 korona,</u>

Az alap összértéke 4428.66 korona.

F) Esetleges jutalmak.

1. **Szabó István**, pápai praelátus 2 db 20 koronás aranyat ajándékozott olyan példás életü két ifjú jutalmazására, kik a vallásban kiváló előmenetelt mutattak fel. Jutalmaztattak: Morgenthal Sándor IV. B) és Nyisztor Zoltán VIII. oszt. tanulók.

2. **A rajzkiállítás** dijaira Ratkovszki Pál főigazgató 20 K-t, Ócsvár Rezső és Papp Aurél tanárok 10—10 koronát adományoztak. Diját nyertek: Tatz Kálmán VII. o. t. I. díj (15 K), Ajtay István VII. o. t. II. díj (10 K), Csurgó József VI. o. t., Szántó Zoltán VI. o. t., Südy Sándor V. A. o. t. III. díj (5—5 K).

Dicséretet nyertek: Toldy József I. A), Bay László I. B), Nagy Sándor I. C), Markos György II. A), Stachó Aladár II. A), Dorner István II. B), Kellner Zoltán II. B), Bányai János III. A), Sümeghy Lajos III. A), Ajtay János III. B), Bányay József IV. A), Honti József IV. B), Ligeti László V. A), Martinovics Árpád V. A), Stachó Tibor VI., Jankovics János VI., Erdős József VIII., Körmendy Tibor VIII. osztályu tanulók.

3. **Testgyakorlatban jeleskedők jutalmazása.** A tornázásban jeleskedők jutalmazására dr. *Fejes István* ügyvéd egy db 10 koronás aranyat ajándékozott; ezt a jutalmat *Kirilla Tivadar* VII. o. t. kapta; a helybeli *tornaegyesület* az ifjusági torna-körnek jutalomra 20 koronát ajándékozott, ezen jutalmat távgyaloglásban való elsőségért *Páskándy János* VII. o. tanuló kapta.

4. **A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Nagyméltóságú Miniszter ur** 4 db díszkötésű könyvet küldött az intézet legjobb előmenetelű tanulóinak jutalmazására.

5. **A Reizer János-féle könyvkereskedés** 12 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

6. **Lóvy Miksa** 9 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles tanulók jutalmazására.

7. **Huszár Aladár** 5 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

8. **Weisz Zoltán** 12 darab díszkötésű könyvet ajándékozott jeles előmenetelű tanulók jutalmazására.

A könyveket jeles előmenetelű ifjak kapták.

Összesítés.

Ösztöndíjak összege	5960 korona,
Jutalomdíj-alapból	315 „
Segély-alapból	80 „
Pénzbeli segélyezés	1145 „
Élelmezés pénzértéke	69070 „
Utazási alapból segély	305 „
Esetleges jutalmakból	160 „

Összesen segélyezés 77035 korona.

Internátusban volt elhelyezve összesen 237 tanuló.

X.

Tudnivalók.**A) Az iskolábalépés feltételei.**

1. A főgimnázium **első osztályába** felvétetni óhajtó tanuló és az intézet **magasabb osztályaiba más intézetből** jelentkező tanuló tartozik felmutatni:

- a) születési bizonyítványát;
- b) előző évi iskolai bizonyítványát;
- c) újraoltási bizonyítványát.

2. A főgimnázium **első osztályába** csak olyan tanuló vehető fel, ki a 9-ik életévét betöltötte és a 12.-et túl nem haladta. (A 12 évesnél idősebb csak a tanári testület beleegyezése esetén vehető fel.)

3. A felvétel szabályszerűen az iskolaév bezárása után 2 napon s az illető iskolai év első napjain, szeptember 1., 2. és 3.-án eszközölhető.

4. Felvételre mindenik tanuló **személyesen** és pedig a szülők valamelyike, vagy ezek megbízottja kíséretében tartozik jelentkezni s **előző évi bizonyítványát akkor is be kell mutatnia, ha ezen intézetnek volt előző évben a növendéke.**

5. Felvétel alkalmával minden tanulónak fizetnie kell:

felvételi díj címén	10 K — fillért,
értesítőre, ifjúsági könyvtárra és utazási alapra	3 „ 50 „
a kath. vallásuaknak énektanításért	1 „ — „
tanulói igazolványért	— „ 20 „

6. *Az egész évi tandíj 60 korona; ez összeget négy részben lehet fizetni; az első részletet október 11.-éig, a másodikat november 20.-áig, a harmadikat március 5.-éig, a negyediket április 20.-áig kell befizetni. A befizetésnek a kijelölt napokat magában foglaló egy hét tartama alatt kell megtörténnie. Aki kellő időre eleget nem tesz kötelezettségének, az az iskola látogatásától eltiltatik.*

7. Szegény tanulók tandíjelengedésben részesülhetnek, ha jól tanulnak s ha jó viseletűek. A tandíj elengedéséért a főgimnázium igazgatójához kell folyamodni s egy éves keletűnél nem régibb szegénységi bizonyítványt kell a kérvényhez csatolni. A kérvény bélyegmentes. Tandíjelengedést csak olyan tanuló nyerhet, ki a köteles tárgyak nagyobb részében **legalább jó eredményt s jó magaviseletet** tanúsít.

Folyamodni minden évben kétszer lehet és pedig szeptemberben 15.-éig és februárban szintén 15.-éig.

B) Az 1911—1912. iskolai évre vonatkozó tudnivalók.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1894. évi 50667. sz. rendelete szerint a középiskolák valamennyi osztályába a beíratások már a tanév végén is eszközölhetők. Ehhez képest iskolánkba június 29.-én, 30.-án és július 1.-én lehet beíratkozni és pedig 29.-én az évvárás után, 30.-án és július 1.-én reggeli 9 órától 12 óráig.

1. A tanév végén beírt tanulók az igazgatónál hagyják iskolai bizonyítványaikat s megkapják a rendes beíratkozási igazolványt.

2. A felvételi díjak e tanulóktól is azonnal beszedendők. Ha a tanév végén felvett tanulók a jövő tanév elején *szeptember 4.-ig bezárólag* az osztályfőnöknél személyesen nem jelentkezének, nemcsak a belépésre való jogosultságukat, hanem a befizetett felvételi díjat is elvesztik.

3. Levélben vagy írásban való jelentkezésnek helye nincs.

Az 1911 —1912. iskolai évre szeptember hóban is lehet jelentkezni. E célból az I. és II. osztályba lépő tanulók folyó évi szeptember 1.-én, a III. és IV. osztályba lépők szeptember 2.-án, az V., VI., VII. és VIII. osztályba lépők szeptember 4.-én délelőtt 9 órától 12-ig jelentkezzenek az igazgatónál.

Szeptember 5.-én d. e. 9 órakor lesz az év ünnepélyes megnyitása.

Az iskolába fölvetetni óhajtó ifju köteles magát orvosi vizsgálatnak alávetni; e vizsgálatot az iskolaorvos díjtalanul eszközli.

Akik két tárgyból kapnak elégtelen jegyet, javítóvizsgálatra való bocsátásra a kassai tankerületi kir. főigazgatótól kérhetnek engedélyt. A kérvényekre **1 koronás, át nem írott bélyeg kell; mellékelni kell hozzá az ezen évi bizonyítványt és az előbbi években kapott bizonyítványokat.** A kérelmet **a főigazgatóhoz kell címezni s az igazgatóhoz kell beadni július 5-ig.**

Az egy tárgyból elégtelenes azon tanulók, kiknek a tanárkar a javítóvizsgálat tételét nem engedte meg, július 5.-éig szintén folyamodhatnak engedélyért a tankerületi főigazgató urhoz. Folyamodványaikat úgy kell felszerelniök, mint a két tárgyból elégteleneseknek.

Akik pótló vagy javító-vizsgálatra engedélyt nyernek, azok augusztus 31.-én reggel 8 órakor jelentkezzenek az igazgatói írószobában.

A magánvizsgálatot és egész osztályról, pótvizsgálatot tevők szintén augusztus 31.-én 8 órakor tartoznak az igazgatónál jelentkezni.

C) Lakás- és ellátásra vonatkozó tudnivalók.

Lakást és ellátást csak azon kosztadónál szabad fogadni, kiknek a **főgimnázium igazgatósága kosztos tartására írásbelileg engedélyt ad.** Az ezen rendelkezést figyelembe nem vevő tanuló nem lehet növendéke a gimnáziumnak; a mostanig kosztos tartásra kiadott írásbeli engedélyek érvényesek a következő iskolai évre.

A kir. kath. főgimn. igazgatósága.

XI.

Pázmány - konviktus.

Mivel ezen konviktus igazgatója, Fölkel Béla tanár, három hónap óta súlyos betegen a fővárosban ápoltatja magát, az intézet bevételeiről, kiadásairól és vagyoni állapotáról pontos számadás nem közölhető. Közölni fogjuk pótlólag ezen számadásokat az 1911 —1912. évi értesítőben.

Jelen alkalommal csupán azon adományokat említjük fel, melyekben jóltevőink ezen iskolai évben részesítették konviktusunkat. Ezek a következők:

1. Szatmári takarékpénztár-egyesület adománya	20 K
2. Szatmári kereskedelmi és iparbank „	50 „
3. Szatmári termény és iparbank „	30 „
4. Szatmárvármegyei takarékpénztár rt. „	30 „
5. Szatmári gazdasági és iparbank rt. „	20 „
6. Szatmári leszámítoló bank rt. „	30 „
7. Szatmári központi takarékpénztár rt. „	10 „

Összesen 190 K

Fogadják a kegyes alapítók, pártolók és adományozók forró köszönetét az intézet elöljáróságának s a segélyre szoruló ifjaknak.

Ratkovszki Pál,
elnök.

TARTALOM.

	Lap
1. Goethe „Hermann und Dorothea”-nak méltatása	3
Nekrológok	22
2. A tanári testület	25
3. Az iskola 1910.—1911. évi életéből	28
4. 1910—1911. évi tanítás tárgyának kimutatása	43
5. A tanulók érdemsorozata	63
6. A tanulókra vonatkozó statisztikai adatok	91
7. Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése	94
8. Tanszerek gyarapodása	96
9. Ösztöndíjak, jutalom- és segélyezés	98
10. Tudnivalók	106
11. Pázmány-konviktus	109